

**ROCZNE SKONSOLIDOWANE
SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ
BANKU OCHRONY ŚRODOWISKA S.A.
ZA OKRES DWUNASTU MIESIĘCY ZAKOŃCZONY
DNIA 31 GRUDNIA 2009 ROKU**

Warszawa, 17 marca 2010 r.

Spis treści do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF zatwierdzonymi przez UE

	Strona
Roczny skonsolidowany rachunek zysków i strat.....	4
Roczne skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	4
Roczne skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym.....	6
Roczne skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	7
Informacja dodatkowa do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.....	8
1. Podstawowe informacje o Banku Ochrony Środowiska S.A. i Grupie Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A.....	8
2. Informacje o przyjętych zasadach (polityce) rachunkowości przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego.....	12
3. Korekty błędów dotyczących poprzednich okresów.....	26
4. Ważniejsze oszacowania i oceny	26
5. Zarządzanie ryzykiem finansowym	27
6. Wynik z tytułu odsetek.....	68
7. Wynik z tytułu opłat i prowizji	69
8. Przychody z tytułu dywidend.....	69
9. Wynik na działalności handlowej	69
10. Wynik z pozycji wymiany.....	70
11. Pozostałe przychody operacyjne	70
12. Pozostałe koszty operacyjne.....	70
13. Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości.....	71
14. Ogólne koszty administracyjne	71
15. Świadczenia pracownicze	72
16. Obciążenia podatkowe	72
17. Zysk przypadający na jedną akcję.....	73
18. Kasa, środki w Banku Centralnym.....	73
19. Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	73
20. Inne lokaty na rynku pieniężnym	74
21. Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	74
22. Kredyty i pożyczki udzielone klientom	74
23. Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	76
24. Aktywa zastawione	79
25. Wartości niematerialne.....	80
26. Rzeczowe aktywa trwałe	81

27. Inne aktywa	83
28. Zobowiązania wobec innych banków	83
29. Zobowiązania wobec klientów	83
30. Zobowiązania podporządkowane	84
31. Rezerwy	85
32. Odroczony podatek dochodowy	87
33. Pozostałe zobowiązania	88
34. Aktywa i zobowiązania warunkowe	88
35. Kapitał zakładowy	90
36. Kapitał z aktualizacji wyceny	91
37. Zyski zatrzymane	92
38. Informacje dodatkowe do rachunku środków pieniężnych	93
39. Charakterystyka instrumentów pochodnych oraz transakcji wymiany walutowej	96
40. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych	99
41. Podział instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej w zależności od sposobu pomiaru wartości godziwej	101
42. Sprawozdawczość dotycząca segmentów	102
43. Transakcje z podmiotami powiązanymi	108
44. Przejęcie i zbycie spółek	110
45. Wypłacone i zaproponowane dywidendy	110
46. Zdarzenia po dniu bilansowym	110

Roczny skonsolidowany rachunek zysków i strat

	Nota	12 miesięcy zakończonych	
		31-12-2009	31-12-2008
Działalność kontynuowana			
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	6	598 867	602 713
Koszty z tytułu odsetek i podobne koszty	6	-357 521	-370 261
Wynik z tytułu odsetek		241 346	232 452
Przychody z tytułu opłat i prowizji	7	120 949	107 708
Koszty z tytułu opłat i prowizji	7	-29 936	-24 128
Wynik z tytułu opłat i prowizji		91 013	83 580
Przychody z tytułu dywidend	8	101	82
Wynik na działalności handlowej	9	43 088	17 543
Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych	23	-2 347	-1 965
Wynik z pozycji wymiany	10	26 806	35 382
Pozostałe przychody operacyjne	11	14 079	6 726
Pozostałe koszty operacyjne	12	-7 894	-10 977
Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości	13	-34 376	-71 202
Ogólne koszty administracyjne	14,15	-337 408	-289 712
Wynik na działalności operacyjnej		34 408	1 909
Zysk brutto		34 408	1 909
Obciążenia podatkowe	16	-7 515	-1 560
- część bieżąca		-11 771	-13 011
- część odroczone		4 256	11 451
Zysk netto		26 893	349
Z tego przypadający na:			
- udziałowców jednostki dominującej		26 893	349
- udziały mniejszości		-	-
Zysk na akcję przypadający udziałowcom jednostki dominującej w trakcie okresu (w zł)			
– podstawowy	17	1,79	0,02
– rozwodniony	17	1,79	0,02

Działalność zaniechana nie wystąpiła.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2009	31-12-2008
Zysk netto	26 893	349
Zyski i straty z tytułu przeszacowania składników aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (netto)	2 505	3 301
Całkowity dochód ogółem	29 398	3 650
Z tego przypadający na:		
- udziałowców jednostki dominującej	29 398	3 650
- udziałowców mniejszości	-	-

Noty przedstawione na stronach od 8 do 110 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

AKTYWA	Nota	31-12-2009	31-12-2008
Kasa, środki w Banku Centralnym	18	442 373	313 894
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	19	118 351	339 507
Inne lokaty na rynku pieniężnym	20	-	94 696
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	21	59 083	233 949
Pochodne instrumenty finansowe	39	7 925	21 312
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	22	9 295 669	7 788 126
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe:	23	1 568 550	2 073 762
– dostępne do sprzedaży		1 079 750	1 423 332
– utrzymywane do terminu zapadalności		488 800	650 430
Aktywa zastawione	24	269 285	-
Wartości niematerialne	25	70 285	57 209
Rzeczowe aktywa trwałe	26	109 610	113 178
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	32	38 576	27 942
- bieżące		7 303	336
- odroczone		31 273	27 606
Inne aktywa	27	107 133	117 990
Aktywa razem		12 086 840	11 181 565
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania wobec Banku Centralnego		143	128
Zobowiązania wobec innych banków	28	1 366 541	893 199
Pochodne instrumenty finansowe	39	15 073	61 922
Zobowiązania wobec klientów	29	9 415 275	9 210 293
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych		160	210
Zobowiązania podporządkowane	30	121 377	-
Rezerwy	31	16 776	17 019
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	32	-	6 284
Pozostałe zobowiązania	33	231 541	101 954
Zobowiązania razem		11 166 886	10 291 009
KAPITAŁ WŁASNY			
Kapitał własny przypadający udziałowcom jednostki dominującej:			
Kapitał podstawowy		446 927	446 927
- Kapitał zakładowy	35	150 530	150 530
- Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej		296 397	296 397
Kapitał z aktualizacji wyceny	36	-6 669	-9 177
Zyski zatrzymane	37	479 696	452 806
Udział mniejszości w kapitale własnym		-	-
Kapitał własny razem		919 954	890 556
Kapitał własny i zobowiązania razem		12 086 840	11 181 565

Noty przedstawione na stronach od 8 do 110 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

	Kapitał przypadający na akcjonariuszy Banku							Kapitał mniejszości	Razem kapitał własny
	Kapitał podstawowy		Kapitał z aktualizacji wyceny (nota 36)	Zyski zatrzymane (nota 37)					
	Kapitał zakładowy (nota 35)	Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej		Pozostały kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały rezerwowe	Fundusz ogólnego ryzyka	Niepodzielony wynik finansowy		
Stan na 01-01-2009	150 530	296 397	-9 177	412 268	11 115	48 302	- 18 879	-	890 556
Wycena aktywów dostępnych do sprzedaży	-	-	3 093	-	-	-	-	-	3 093
Podatek odroczone z tytułu wyceny aktywów dostępnych do sprzedaży	-	-	-588	-	-	-	-	-	-588
Zyski i straty odnoszone na kapitał własny	-	-	2 505	-	-	-	-	-	2 505
Wynik netto	-	-	-	-	-	-	26 893	-	26 893
Całkowity dochód ogółem	-	-	2 505	-	-	-	26 893	-	29 398
Podział wyniku, w tym:	-	-	3	-22 717	-	-	22 714	-	-
Przeniesienie wyniku na pozostałe kapitały	-	-	-	-22 717	-	-	22 717	-	-
Przemieszczenie z tytułu zaokrągleń	-	-	3	-	-	-	-3	-	-
Stan na 31-12-2009	150 530	296 397	-6 669	389 551	11 115	48 302	30 728	-	919 954
Stan na 01-01-2008	229 502	296 397	-12 691	340 979	3 164	48 302	-14 437	-	891 216
Wycena aktywów dostępnych do sprzedaży	-	-	4 338	-	-	-	-	-	4 338
Podatek odroczone z tytułu wyceny aktywów dostępnych do sprzedaży	-	-	-824	-	-	-	-	-	-824
Zyski i straty odnoszone na kapitał własny	-	-	3 514	-	-	-	-	-	3 514
Wynik netto	-	-	-	-	-	-	349	-	349
Całkowity dochód ogółem	-	-	3 514	-	-	-	349	-	3 863
Podział wyniku, w tym:	-78 972	-	-	71 289	7 951	-	-4 791	-	-4 523
Rozliczenie hiperinflacyjnego przeszacowania kapitału akcyjnego	-78 972	-	-	-	-	-	78 972	-	-
Przeniesienie wyniku na pozostałe kapitały	-	-	-	71 289	7 951	-	-79 240	-	-
Pozostała dystrybucja wyniku	-	-	-	-	-	-	-1 061	-	-1 061
Dywidendy	-	-	-	-	-	-	-3 462	-	-3 462
Stan na 31-12-2008	150 530	296 397	-9 177	412 268	11 115	48 302	- 18 879	-	890 556

Noty przedstawione na stronach od 8 do 110 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

		12 miesięcy zakończonych	
		31-12-2009	31-12-2008
Metoda pośrednia	nota		
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ			
Zysk brutto		34 408	1 909
Korekty razem:		-343 444	18 358
Amortyzacja		25 219	25 699
Odsetki z działalności inwestycyjnej		-25 669	-
Zysk z tytułu działalności inwestycyjnej	38	-105	-111
Zapłacony podatek dochodowy		-25 901	-7 947
Zmiana stanu papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu		174 866	95 909
Zmiana stanu innych lokat na rynku pieniężnym		-	-1 186
Zmiana stanu aktywów i zobowiązań z tytułu wyceny pochodnych instrumentów finansowych		-33 462	39 116
Zmiana stanu lokat w innych bankach oraz kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom	38	149 859	127 953
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom		-1 507 543	-1 785 885
Zmiana stanu inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych	38	442 829	-449 299
Zmiana stanu aktywów zastawionych		-269 285	-
Zmiana stanu innych aktywów	38	5 139	-16 304
Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków i Banku Centralnego		473 357	231 554
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów		204 982	1 813 891
Zmiany stanu rezerw		-243	2 032
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	38	1 327	-5
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań	38	41 186	-57 059
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		-309 036	20 267
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ			
Wpływy		282 104	126
Wykup innych lokat na rynku pieniężnym		90 340	-
Wykup papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności		160 552	-
Odsetki otrzymane		31 103	-
Zbycie rzeczowych aktywów trwałych		109	126
Wydatki		- 35 886	-28 703
Nabycie wartości niematerialnych		-19 914	-10 920
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych		-15 972	-17 783
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		246 218	-28 577
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ			
Wpływy		120 000	-
Wpływy z tytułu emisji obligacji podporządkowanych		120 000	-
Wydatki		-	-3 462
Dywidendy wypłacone		-	-3 462
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		120 000	-3 462
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE NETTO, RAZEM			
		57 182	-11 772
BILANSOWA ZMIANA STANU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH I EKWIWALENTÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	38	57 182	-11 772
ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA POCZĄTEK OKRESU	38	427 015	438 787
ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA KONIEC OKRESU , w tym:	38	484 197	427 015
środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania		289 407	261 307

Noty przedstawione na stronach od 8 do 110 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Informacja dodatkowa do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Podstawowe informacje o Banku Ochrony Środowiska S.A. i Grupie Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A.

1.1. Bank Ochrony Środowiska S.A.

Jednostką dominującą Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. jest Bank Ochrony Środowiska S.A. (zwany dalej Bankiem lub BOŚ S.A., lub jednostką dominującą) z siedzibą w Warszawie przy Al. Jana Pawła II nr 12. Bank został utworzony na podstawie decyzji Prezesa Narodowego Banku Polskiego (NBP) Nr 42 z dnia 15 września 1990 roku i aktu notarialnego z dnia 28 września 1990 roku o utworzeniu Banku. Bank został wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego Sądu Rejonowego dla miasta stołecznego Warszawy XII Wydział Gospodarczy w dniu 4 czerwca 2001 roku pod numerem KRS 0000015525 oraz nadano mu numer statystyczny REGON 006239498.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) działalność Banku została zaklasyfikowana jako PKD 6512 A.

Czas trwania jednostki dominującej oraz jednostek zależnych jest nieoznaczony.

Naczelną misją Banku jest wspieranie – poprzez świadczenie wyspecjalizowanych usług bankowych – działań służących rozwojowi przemysłu i usług w zakresie ochrony środowiska, a także rozwojowi rynku produktów i usług związanych z ekologią.

Według statutu przedmiotem działalności Banku jest gromadzenie środków pieniężnych, udzielanie kredytów, dokonywanie rozliczeń pieniężnych, wykonywanie innych usług bankowych oraz świadczenie finansowych usług konsultacyjno-doradczych.

Do zakresu działania Banku należy:

- przyjmowanie wkładów pieniężnych płatnych na żądanie lub z nadejściem oznaczonego terminu oraz prowadzenie rachunków tych wkładów,
- prowadzenie innych rachunków bankowych,
- udzielanie kredytów,
- udzielanie i potwierdzanie gwarancji bankowych oraz otwieranie i potwierdzanie akredytyw,
- emitowanie bankowych papierów wartościowych,
- przeprowadzanie bankowych rozliczeń pieniężnych,
- wydawanie instrumentu pieniądza elektronicznego,
- udzielanie pożyczek pieniężnych,
- wykonywanie operacji czekowych i wekslowych,
- wydawanie kart płatniczych oraz wykonywanie operacji przy ich użyciu,
- nabywanie i zbywanie wierzytelności pieniężnych,
- przechowywanie przedmiotów i papierów wartościowych oraz udostępnianie skrytek sejfowych,
- prowadzenie skupu i sprzedaży wartości dewizowych,
- udzielanie i potwierdzanie poręczeń,
- wykonywanie czynności zleconych, związanych z emisją papierów wartościowych,
- pośrednictwo w dokonywaniu przekazów pieniężnych oraz rozliczeń w obrocie dewizowym,
- pełnienie funkcji banku depozytariusza.

Do zakresu działania Banku należy ponadto:

- obejmowanie lub nabywanie akcji i praw z akcji, udziałów innej osoby prawnej i jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych,
- zaciąganie zobowiązań związanych z emisją papierów wartościowych,
- dokonywanie obrotu papierami wartościowymi,
- dokonywanie, na warunkach uzgodnionych z dłużnikiem, zamiany wierzytelności na składniki majątku dłużnika,
- nabywanie i zbywanie nieruchomości,
- świadczenie usług konsultacyjno-doradczych w sprawach finansowych, w szczególności w zakresie związanym z ekologią,
- świadczenie usług faktoringowych,
- prowadzenie działalności akwizycyjnej na rzecz otwartych funduszy emerytalnych,

- pośredniczenie w prowadzeniu przez fundusze inwestycyjne zapisów na jednostki uczestnictwa, a także pośredniczenie w zbywaniu i odkupywaniu przez fundusze inwestycyjne jednostek uczestnictwa,
- świadczenie usług pośrednictwa na rzecz domów maklerskich,
- świadczenie usług pośrednictwa ubezpieczeniowego,
- prowadzenie czynności windykacyjnych na zlecenie banków oraz podmiotów, z którymi Bank zawarł umowy o wspólnym finansowaniu lub umowy o realizację działań w ramach programów operacyjnych.

Od dnia 24 stycznia 1997 roku decyzją Zarządu Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW), akcje Banku zostały dopuszczone do obrotu na GPW w Warszawie i zakwalifikowane do działu finanse - sektor bankowy.

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd jednostki dominującej w dniu 17 marca 2010 roku.

1.2. Wykaz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. objętych konsolidacją.

Grupę Kapitałową Banku Ochrony Środowiska S.A. na dzień 31 grudnia 2009 roku tworzy Bank Ochrony Środowiska S.A., pełniący rolę dominującą nad jednostką zależną Domem Maklerskim BOŚ S.A. i jego jednostką zależną, którą jest zawiązana w dniu 12 sierpnia 2009 roku spółka akcyjna BOŚ Eko Profit S.A (zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 2 września 2009 roku).

Lp.	Spółki podporządkowane	Siedziba	Rodzaj działalności	Udział % w kapitale Spółki na 31-12-2009	Udział % w głosach na dzień 31-12-2009	Metoda konsolidacji	KRS
Podmiot zależny bezpośrednio							
1.	Dom Maklerski BOŚ S.A.	Warszawa	Usługi maklerskie	100%	100%	Konsolidacja metodą pełną	Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy XII Wydz. Gosp. KRS 0000048901
Podmiot zależny pośrednio (podmiot zależny od DM BOŚ S.A.)							
1.	BOŚ Eko Profit S.A.	Warszawa	Pośrednictwo finansowe, działalność usługowa	100%	100%	Konsolidacja metodą pełną	Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy XII Wydz. Gosp. KRS 0000336182

Na 31 grudnia 2008 roku udział Banku w kapitale Domu Maklerskiego BOŚ S.A., jak też udział w głosach Spółki wynosił 100%.

Grupa posiada 51% głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy spółki Towarzystwo Inwestycyjno-Leasingowe Ekoleasing S.A. w upadłości. Z uwagi na toczące się postępowanie upadłościowe, przed dniem 1 stycznia 2004 roku Grupa utraciła kontrolę jak również jakiegokolwiek znaczące wpływy na Spółkę. W niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Spółka wykazywana jest jako aktywa dostępne do sprzedaży i objęta jest 100% odpisem aktualizującym.

1.3. Opis jednostek zależnych objętych rocznym skonsolidowanym sprawozdaniem Grupy

Roczne skonsolidowane sprawozdanie obejmuje dane Domu Maklerskiego BOŚ S.A. oraz BOŚ Eko Profit S.A., które konsolidowane są metodą pełną.

- **Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A. - podmiot zależny**

Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A. (zwany dalej w skrócie DM BOŚ S.A. lub Dom Maklerski) z siedzibą w Warszawie przy ulicy Marszałkowskiej nr 78/80 został utworzony w dniu 6 kwietnia 1994 roku aktem notarialnym o utworzeniu Domu Maklerskiego BOŚ S.A. sporządzonym przez Kancelarię Notarialną w Warszawie przy ul. Krakowskie Przedmieście 4/6 (rep A nr 1392/94). Spółka została wpisana do Rejestru Handlowego w dniu 15 kwietnia 1994 roku Dział B nr 40120.

Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A. jest zarejestrowany w rejestrze przedsiębiorców pod numerem KRS 0000048901 prowadzonym przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego.

Dom Maklerski BOŚ S.A. uzyskał zezwolenie na prowadzenie przedsiębiorstwa maklerskiego na podstawie decyzji KPWiG z dnia 18 sierpnia 1994 roku.

Od 1 marca 1996 roku DM BOŚ S.A. jest członkiem Giełdy Papierów Wartościowych i od tego dnia rozpoczął bezpośrednie działanie na giełdzie.

W związku ze zmianą Ustawy Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi z dnia 8 grudnia 2000 roku. (Dz.U. Nr 122, poz. 1315), Dom Maklerski BOŚ S.A. ponownie na podstawie złożonego do KPWiG wniosku uzyskał zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej. Działalność maklerska obejmuje wykonywanie czynności polegających na:

- przyjmowaniu i przekazywaniu zleceń nabycia lub zbycia maklerskich instrumentów finansowych,
- wykonywaniu zleceń, o których mowa powyżej, na rachunek dającego zlecenie,
- nabywaniu lub zbywaniu na własny rachunek maklerskich instrumentów finansowych,
- zarządzaniu portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba maklerskich instrumentów finansowych,
- oferowaniu maklerskich instrumentów finansowych,
- świadczeniu usług w wykonywaniu zawartych umów o subemisję inwestycyjne i usługowe lub zawieraniu i wykonywaniu innych umów o podobnym charakterze, jeżeli ich przedmiotem są maklerskie instrumenty finansowe,
- prowadzeniu rachunków papierów wartościowych oraz rachunków pieniężnych służących do ich obsługi, z wyłączeniem rachunków prowadzonych przez bank powierniczy,
- doradztwie inwestycyjnym w zakresie maklerskich instrumentów finansowych, dopuszczonych do obrotu zorganizowanego,
- organizowaniu alternatywnego systemu obrotu, z zastrzeżeniem art.21 ust. 3 i art. 33 ust. 3 ww. ustawy.

- **BOŚ Eko Profit S.A. - podmiot zależny pośrednio**

Spółka akcyjna BOŚ Eko Profit S.A. została zawiązana dnia 12 sierpnia 2009 roku aktem notarialnym o utworzeniu BOŚ Eko Profit S.A. sporządzonym przez Kancelarię Notarialną w Warszawie przy ul. Szarej 14 lok. 15 (rep A nr 6216/2009). Siedziba Spółki znajduje się w Warszawie przy Al. Jana Pawła II 12 lok 133.

Spółka została zarejestrowana w dniu 02.09.2009 roku przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy XII Wydz. Gosp. KRS pod numerem 0000336182.

Kapitał zakładowy Spółki wynosi 1 milion złotych i dzieli się na 1 milion akcji o wartości nominalnej 1 złotych każda. Wszystkie akcje Spółki BOŚ Eko Profit S.A. zostały w całości objęte i opłacone przez Dom Maklerski BOŚ S.A.

Przedmiotem działalności Spółki jest:

- pozostała działalność wydawnicza,
- działalność portali internetowych,
- pozostała działalność usługowa w zakresie informacji, gdzie indziej niesklasyfikowana,
- działalność holdingów finansowych,

- działalność trustów, funduszy i podobnych inwestycji finansowych,
- pozostała finansowa działalność usługowa, gdzie indziej niesklasyfikowana, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych,
- pozostała działalność wspomagająca usługi finansowe, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych,
- działalność firm centralnych (head offices) i holdingów z wyłączeniem holdingów finansowych,
- stosunki międzyludzkie (public relations) i komunikacja,
- pozostałe doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania,
- działalność agencji reklamowych,
- badanie rynku i opinii publicznej,
- pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, gdzie indziej niesklasyfikowana,
- pozostała działalność wspomagająca prowadzenie działalności gospodarczej, gdzie indziej niesklasyfikowana.

1.4. Skład osobowy Zarządu oraz Rady Nadzorczej BOŚ S.A.

a) Skład Zarządu Banku

Skład Zarządu Banku na 31 grudnia 2009 roku przedstawiał się następująco:

Mariusz Klimczak	- Prezes Zarządu
Adam Zbigniew Grzebieluch	- Wiceprezes Zarządu
Stanisław Kolasiński	- Wiceprezes Zarządu
Marek Kazimierz Serafiński	- Wiceprezes Zarządu
Krzysztof Wojciech Telega	- Wiceprezes Zarządu

W dniu 10 lipca 2009 roku Rada Nadzorcza Banku odwołała ze stanowiska Wiceprezesa – Pierwszego Zastępcę Prezesa Zarządu Pana Jerzego Witolda Pietrewicza i jednocześnie z tym dniem powołała na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Pana Stanisława Kolasińskiego.

W dniu 29 października 2009 r. Rada Nadzorcza Banku podjęła uchwałę w sprawie powołania Pana Jacka Pierzyńskiego na stanowisko Wiceprezesa – pierwszego zastępcy Prezesa Zarządu BOŚ S.A. Uchwała wejdzie w życie z dniem uzyskania zgody Komisji Nadzoru Finansowego – stosownie do postanowień art. 22 b ust. 1 Ustawy Prawo bankowe.

Do dnia zatwierdzenia sprawozdania skład Zarządu nie zmienił się.

Natomiast skład Zarządu Banku na 31 grudnia 2008 roku przedstawiał się następująco:

Mariusz Klimczak	- Prezes Zarządu
Jerzy Witold Pietrewicz	- Wiceprezes Zarządu Pierwszy Zastępca Prezesa Zarządu
Adam Zbigniew Grzebieluch	- Wiceprezes Zarządu
Marek Kazimierz Serafiński	- Wiceprezes Zarządu
Krzysztof Wojciech Telega	- Wiceprezes Zarządu

b) Skład Rady Nadzorczej Banku

W skład Rady Nadzorczej Banku, zarówno na 31 grudnia 2009 roku, jak i na 31 grudnia 2008 roku wchodził:

Marcin Likierski	- Przewodniczący
Jacek Maciej Bajorek	- Wiceprzewodniczący
Marian Adam Pigan	- Sekretarz
Józef Koziół	- Członek
Michał Juliusz Machlejd	- Członek
Marian Malicki	- Członek
Michał Jacek Wysocki	- Członek
Ryszard Ochwat	- Członek

Do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania skład Rady Nadzorczej nie uległ zmianie.

2. Informacje o przyjętych zasadach (polityce) rachunkowości przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego

2.1. Podstawa sporządzenia

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A. (Grupa Kapitałowa BOŚ S.A., Grupa Kapitałowa, Grupa) obejmuje rachunek zysków i strat, sprawozdanie z całkowitych dochodów, sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku oraz zawiera dane porównawcze za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku, sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku oraz dane porównawcze za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku oraz obejmuje sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz dane porównawcze na dzień 31 grudnia 2008 roku.

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) w wersji zatwierdzonej przez Komisję Europejską obowiązującymi na dzień sprawozdawczy tj. 31 grudnia 2009 roku oraz zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych (Dz. U. z 2009 r., Nr 33, poz. 259). Skonsolidowany rachunek zysków i strat, skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów, zestawienie zmian w skonsolidowanym kapitale własnym i skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku oraz skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2009 roku i dane porównawcze zostały sporządzone przy zastosowaniu takich samych zasad rachunkowości dla każdego z okresów. Prezentowane skonsolidowane sprawozdanie finansowe za 2009 rok spełnia wymogi Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Grupę działalność, w zakresie stosowanych przez Grupę zasad rachunkowości nie ma różnicy między standardami MSSF, które weszły w życie, a standardami MSSF zatwierdzonymi przez UE.

MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej (KIMSF).

Niektóre jednostki Grupy prowadzą swoje księgi rachunkowe zgodnie z polityką (zasadami) rachunkowości określonymi przez Ustawę z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości („Ustawa”) z późniejszymi zmianami i wydanymi na jej podstawie przepisami („polskie standardy rachunkowości”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera korekty nie zawarte w księgach rachunkowych jednostek Grupy wprowadzone w celu doprowadzenia sprawozdań finansowych tych jednostek do zgodności z MSSF.

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej zostało sporządzone według zasady kosztu historycznego z uwzględnieniem zasad wyceny aktywów finansowych

dostępnych do sprzedaży i papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu oraz wszystkich kontraktów pochodnych wykazywanych w wartości godziwej. Stosowane przez Grupę zasady rachunkowości zostały szczegółowo opisane w pkt. 2.2-2.25 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Zasady rachunkowości stosowano przy zachowaniu zasady ciągłości we wszystkich prezentowanych okresach sprawozdawczych.

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przedstawione w złotych (zł), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach złotych (tys. zł).

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Bank oraz spółkę Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości, tj. co najmniej 12 miesięcy od dnia bilansowego. Na dzień zatwierdzenia niniejszego rocznego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Bank oraz spółkę Grupy w okresie co najmniej 12 miesięcy po dniu bilansowym na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź ograniczenia dotychczasowej działalności.

W niniejszym rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zastosowano takie same zasady rachunkowości, jakie zastosowano przy sporządzaniu rocznego pełnego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za 2008 rok z wyjątkiem zastosowania następujących zmian do standardów oraz nowych interpretacji obowiązujących dla okresów rocznych rozpoczynających się w dniu 1 stycznia 2009 roku:

- *MSSF 8 Segmenty operacyjne*, który z chwilą wejścia w życie zastąpił *MSR 14 Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności*. W standardzie tym do identyfikacji i pomiaru wyników segmentów operacyjnych podlegających sprawozdawczości przyjęto podejście spójne z podejściem Kierownictwa.
- *MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych* (zmieniony we wrześniu 2007) - standard ten wprowadza rozróżnienie między takimi zmianami w kapitale własnym, które wynikają z transakcji z właścicielami i takimi, które wynikają z innych transakcji. W związku z tym zestawienie zmian w kapitale własnym zawiera jedynie szczegóły transakcji z właścicielami, podczas gdy wszystkie inne zmiany w kapitale własnym są prezentowane w jednej linii. Dodatkowo standard wprowadza sprawozdanie z całkowitych dochodów, które obejmuje wszystkie pozycje przychodów i kosztów ujmowanych w zysku lub stracie oraz wszystkie inne pozycje rozpoznanych dochodów i kosztów, przy czym możliwe jest prezentowanie wszystkich tych pozycji razem w jednym sprawozdaniu lub też prezentowanie dwóch powiązanych ze sobą sprawozdań. Grupa prezentuje dwa powiązane ze sobą sprawozdania.
- *MSR 23 Koszty finansowania zewnętrznego* (zmieniony w marcu 2007) – zmieniony standard wymaga, aby koszty finansowania zewnętrznego związane z nabyciem, budową lub wytworzeniem dostosowywanego składnika aktywów ujmowane były jako element ceny nabycia lub kosztu wytworzenia. Regulacja nie ma wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej BOŚ S.A.
- *Zmiany do MSSF 2 Płatności w formie akcji: warunki nabycia uprawnień i anulowanie* – zmiana ta precyzuje definicję warunku nabycia uprawnień oraz odnosi się do ujęcia anulowania praw do nagród. Zastosowanie tej zmiany nie miało wpływu na sytuację finansową ani na wyniki działalności Grupy, ponieważ nie miały miejsca żadne zdarzenia, których by ona dotyczyła.
- *Zmiany do MSR 32 Instrumenty finansowe: prezentacja i MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych: instrumenty finansowe z opcją sprzedaży oraz obowiązki wynikające z likwidacji (spółki)* – wprowadzają ograniczony co do zakresu wyjątek, dotyczący instrumentów z opcją sprzedaży, które mogą być klasyfikowane jako składnik kapitału, pod warunkiem spełnienia szeregu określonych warunków. Zastosowanie tej nowelizacji nie miało wpływu na sytuację finansową ani na wyniki działalności Grupy, ponieważ Grupa nie wyemitowała takich instrumentów.
- *Interpretacja KIMSF 13 Programy lojalnościowe* – interpretacja wymaga, aby punkty lojalnościowe ujmowane były jako oddzielny element transakcji sprzedaży, w ramach której zostały przyznane. Zastosowanie tej interpretacji nie miało wpływu na sytuację finansową ani na wyniki działalności Grupy, ponieważ Grupa nie prowadzi programu lojalnościowego.
- Wynikające z corocznego przeglądu zmiany MSSF opublikowane w maju 2008 roku:
- *Zmiany do MSSF 1 Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy i MSR 27 Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe: Koszt inwestycji w jednostce zależnej, jednostce współkontrolowanej lub stowarzyszonej* - zgodnie

ze zmianami do MSSF 1, jednostka stosująca MSSF po raz pierwszy będzie mogła w swoim jednostkowym sprawozdaniu finansowym określić „koszt” inwestycji w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone zgodnie z MSR 27 lub w oparciu o zakładany koszt. Zmiana do MSR 27 wymaga, aby wszystkie dywidendy otrzymywane od jednostki zależnej, współzależnej lub stowarzyszonej ujmowane były w jednostkowym sprawozdaniu finansowym jednostki dominującej w rachunku zysków i strat. Zastosowanie tej nowelizacji nie miało wpływu na sytuację finansową ani na wyniki działalności Banku, ponieważ Bank nie otrzymał w 2009 roku dywidend wypłacanych z zysków wypracowanych przed nabyciem jednostek zależnych, współkontrolowanych i stowarzyszonych.

- Interpretacja KIMSF 12 *Umowy na usługi koncesjonowane* – interpretacja ma zastosowanie do koncesjodawców umów na usługi koncesjonowane i wyjaśnia, jak należy ujmować zobowiązania i prawa wynikające z tych umów. Interpretacja nie ma wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy, gdyż żaden podmiot Grupy nie jest koncesjodawcą.

- Zmiany do MSSF 7 *Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji* – zmieniony standard nakłada obowiązek ujawniania dodatkowych informacji na temat wyceny do wartości godziwej i ryzyka płynności. Dla każdej klasy instrumentów finansowych wycenianych według wartości godziwej należy ujawnić informacje na temat wyceny posługując się hierarchią wartości godziwej, która uwzględnia istotność danych wejściowych do wyceny. Ponadto dla wycen wartości godziwej zaliczanych do Poziomu 3 hierarchii wartości godziwej należy przedstawić uzgodnienie pomiędzy bilansem otwarcia a bilansem zamknięcia. Należy również przedstawić wszelkie istotne przesunięcia między Poziomem 1 i Poziomem 2 hierarchii wartości godziwej. Zmiany precyzują również wymogi dotyczące ujawniania informacji na temat ryzyka płynności. Zmiany dotyczące ujawniania informacji na temat ryzyka płynności nie wpłynęły w znaczący sposób na informacje w tym zakresie prezentowane dotychczas przez Grupę w notcie 41.

- Interpretacja KIMSF 15 *Umowy dotyczące budowy nieruchomości* - ustala, jak i kiedy należy ujmować przychody ze sprzedaży nieruchomości i związane z nimi koszty, jeżeli umowa pomiędzy deweloperem i kupującym zawierana jest przed zakończeniem budowy nieruchomości. Interpretacja zawiera także wytyczne co do sposobu ustalania, czy umowa objęta jest zakresem MSR 11 czy MSR 18. Zastosowanie KIMSF 15 nie wpłynie na skonsolidowane sprawozdanie finansowe, ponieważ Grupa nie prowadzi tego rodzaju działalności.

- Interpretacja KIMSF 16 *Zabezpieczenie udziałów w aktywach netto jednostki działającej za granicą* - interpretacja zawiera wytyczne dotyczące ujmowania zabezpieczenia inwestycji netto w jednostkach zagranicznych, a w szczególności dostarcza wskazówek w zakresie: identyfikowania ryzyk walutowych kwalifikujących się do rachunkowości zabezpieczeń w ramach zabezpieczenia inwestycji netto, umiejscowienia instrumentów zabezpieczających w strukturze grupy kapitałowej, a także określania przez jednostkę kwoty dodatniej lub ujemnej różnicy kursowej, dotyczącej zarówno inwestycji netto jak i instrumentu zabezpieczającego, która powinna zostać przekwalifikowana z kapitałów własnych do rachunku zysków i strat w momencie zbycia jednostki zagranicznej. Zastosowanie KIMSF 16 nie wpłynie na skonsolidowane sprawozdanie finansowe, ponieważ Grupa nie zabezpiecza udziałów w aktywach netto jednostki działającej za granicą.

- Interpretacja KIMSF 18 *Przekazanie aktywów przez klientów* - interpretacja zawiera wytyczne dotyczące ujmowania aktywów otrzymanych od klienta i służących świadczeniu jemu usług. Interpretacja ma zastosowanie do transakcji, które miały miejsce 1 lipca 2009 roku lub później. Zastosowanie KIMSF 18 nie wpłynie na skonsolidowane sprawozdanie finansowe, ponieważ Grupa nie otrzymywała aktywów od klientów, ani też środków pieniężnych przeznaczonych na wybudowanie tego typu aktywów.

- Zmiany do Interpretacji KIMSF 9 *Ponowna ocena wbudowanych instrumentów pochodnych i MSR 39 Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena: Wbudowane instrumenty pochodne* – zmiana wprowadza wymóg oceny czy wbudowany instrument pochodny musi być ujęty oddzielnie w momencie przekwalifikowania hybrydowego instrumentu finansowego z kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Oceny dokonuje się na podstawie warunków, jakie istniały na późniejszą z dat: kiedy jednostka po raz pierwszy stała się stroną kontraktu i kiedy dokonano zmian kontraktu skutkujących znaczącymi zmianami przepływów pieniężnych wynikających z kontraktu. MSR 39 wymaga obecnie, aby w sytuacji, w której wbudowany instrument pochodny nie może być wyceniony w sposób wiarygodny, cały instrument hybrydowy pozostał zakwalifikowany do kategorii instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Zastosowanie zmian nie wpłynie na skonsolidowane sprawozdanie finansowe, ponieważ Grupa nie dokonywała przekwalifikowania z kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, ani też nie posiada

hybrydowych instrumentów finansowych, dla których nie byłaby możliwa wiarygodna wycena wbudowanego instrumentu pochodnego.

Następujące standardy i interpretacje zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej, a nie weszły jeszcze w życie:

- MSSF 3 *Połączenia jednostek* (znowelizowany w styczniu 2008) – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2009 roku lub później,
- MSR 27 *Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe* (zmieniony w styczniu 2008) – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2009 roku lub później,
- Zmiany do MSR 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena: Spełniające kryteria pozycje zabezpieczane* (zmiany opublikowane w lipcu 2008) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2009 roku lub później,
- Przekształcony MSSF 1 *Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy* (znowelizowany w listopadzie 2008) – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2009 roku lub później,
- Interpretacja KIMSF 17 *Przekazanie aktywów niegotówkowych właścicielom* – mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2009 roku lub później,
- Zmiany wynikające z przeglądu MSSF (opublikowane w kwietniu 2009 roku) – część zmian ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2009 roku, a część dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2010 roku – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE.
- Zmiany do MSSF 2 *Płatności w formie akcji: grupowe transakcje płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych* (zmieniony w czerwcu 2009) – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2010 roku lub później do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE,
- Zmiany do MSSF 1 *Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy: dodatkowe zwolnienia dla stosujących MSSF po raz pierwszy* – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2010 roku lub później do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE,
- Zmiany do MSR 32 *Instrumenty finansowe: prezentacja: Klasyfikacja emisji praw poboru* – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lutego 2010 roku lub później,
- MSR 24 *Ujawnianie informacji na temat podmiotów powiązanych* (znowelizowany w listopadzie 2009) – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2011 roku lub później do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE,
- MSSF 9 *Instrumenty finansowe* – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub później, do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE,
- Zmiany do KIMSF 14 MSR 19 - *Limit wyceny aktywów z tytułu określonych świadczeń, minimalne wymogi finansowania oraz ich wzajemne zależności: przedpłaty minimalnych wymogów finansowania* – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2011 roku lub później do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE,
- KIMSF 19 *Konwersja zobowiązań finansowych na instrumenty kapitałowe* – mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipa 2010 roku lub później do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzona przez UE,
- Zmiana do MSSF 1 *Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy: ograniczone zwolnienie z obowiązku prezentowania danych porównawczych wymaganych przez MSSF 7 dla stosujących MSSF po raz pierwszy* – mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipa 2010 roku lub później - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzona przez UE.

Zarząd nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji miało istotny wpływ na stosowane przez Grupę zasady (politykę) rachunkowości z wyjątkiem zmian, które będą wynikiem zmian wprowadzonych przez MSSF 9, który został opublikowany do daty zatwierdzenia niniejszego sprawozdania. Efekt zmian wpłynie na prezentację pozycji bilansowych Grupy oraz ujawnienia prezentowane w informacjach dodatkowych, natomiast zmiany te nie będą miały istotnego wpływu na wynik netto Grupy.

2.2. Konsolidacja

Jednostki zależne

Jednostki zależne to wszelkie jednostki, w odniesieniu do których Grupa ma zdolność kierowania ich polityką finansową i operacyjną w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych z jej działalności, co zwykle towarzyszy posiadaniu więcej niż połowy praw głosów w danej jednostce. Przy dokonywaniu oceny, czy Grupa kontroluje daną jednostkę uwzględnia się istnienie i wpływ potencjalnych praw głosu, które w danej chwili można zrealizować lub zamienić. Jednostki zależne podlegają konsolidacji metodą pełną od dnia przejęcia nad nimi kontroli przez Grupę. Przestaje się je konsolidować z dniem ustania kontroli. Przejęcie jednostek zależnych przez Grupę rozlicza się metodą nabycia. Koszt przejęcia ustala się jako wartość godziwą przekazanych aktywów, wyemitowanych instrumentów kapitałowych oraz zobowiązań zaciągniętych lub przejętych na dzień wymiany, powiększoną o koszty bezpośrednio związane z przejęciem. Możliwe do zidentyfikowania aktywa nabyte oraz zobowiązania i zobowiązania warunkowe przejęte w ramach połączenia jednostek gospodarczych wycenia się początkowo według ich wartości godziwej na dzień przejęcia, niezależnie od wielkości ewentualnych udziałów mniejszości. Nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy w możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywach netto ujmuje się jako wartość firmy. Jeżeli koszt przejęcia jest niższy od wartości godziwej aktywów netto przejętej jednostki zależnej, różnicę ujmuje się bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Transakcje, rozrachunki i nie zrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy spółkami Grupy są eliminowane. Nie zrealizowane straty również podlegają eliminacji, chyba, że transakcja dostarcza dowodów na utratę wartości przekazanego składnika aktywów.

2.3. Sprawozdawczość według segmentów

Grupa charakteryzuje segment jako grupę aktywów i rodzajów działalności zaangażowanych w dostarczanie produktów i usług, które podlegają ryzykom i zwrotom z poniesionych nakładów inwestycyjnych innym niż te, którym podlegają pozostałe segmenty. Grupa wyodrębnia następujące obszary działalności:

- pion korporacji i finansów publicznych,
- pion detaliczny tożsamy z segmentem klientów detalicznych,
- działalność na rynku międzybankowym i działalność inwestycyjna,
- działalność maklerska,
- pozostałe (nieulokowane w segmentach).

Grupa Kapitałowa BOŚ S.A. swoją działalność prowadzi wyłącznie na terenie Polski i biorąc pod uwagę położenie geograficzne placówek żadne znaczące różnice w ryzyku nie zostały zidentyfikowane. Z tego powodu Grupa nie dokonuje wydzielania segmentów według podziału geograficznego.

Szczegółowy opis zasad sprawozdawczości według segmentów przedstawiono w notce 42

2.4. Wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych

(a) Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych jednostek Grupy wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych polskich, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji.

(b) Transakcje i salda

Transakcje wyrażone w walutach obcych przeliczane są na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Zyski i straty z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych ujmują się w rachunku zysków i strat. Różnice kursowe z tytułu instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży uwzględnia się w kapitale z aktualizacji wyceny.

Aktywa i zobowiązania bilansowe wyrażone w walutach obcych przeliczane są na złote według kursu średniego ustalanego przez Prezesa NBP, obowiązującego na dzień sprawozdawczy.

2.5. Przychody i koszty z tytułu odsetek

W rachunku zysków i strat ujmowane są wszystkie przychody odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych wycenianych według kosztu zamortyzowanego przy wykorzystaniu metody efektywnej stopy procentowej, aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą obliczania zamortyzowanej wartości początkowej aktywów lub zobowiązań finansowych oraz alokacji przychodów lub kosztów z tytułu odsetek do właściwego okresu. Efektywna stopa procentowa to stopa, dla której zdyskontowane przyszłe płatności lub wpływy pieniężne są równe bieżącej wartości bilansowej netto danego aktywa lub zobowiązania finansowego. Obliczając efektywną stopę procentową, Grupa szacuje przepływy pieniężne uwzględniając wszystkie warunki umowne danego instrumentu finansowego (np. opcje wcześniejszej spłaty), nie biorąc jednak pod uwagę możliwych przyszłych strat z tytułu niespłaconych kredytów. Kalkulacja ta uwzględnia wszystkie opłaty zapłacone lub otrzymane między stronami umowy, które są integralną częścią efektywnej stopy procentowej, oraz koszty transakcji i wszystkie inne premie lub dyskonta.

W momencie dokonania odpisu z tytułu utraty wartości aktywa finansowego lub grupy podobnych aktywów finansowych, przychody z tytułu odsetek wykazywane są według stopy procentowej, według której zdyskontowane zostały przyszłe przepływy pieniężne dla celów wyceny utraty wartości naliczane od wartości netto inwestycji.

2.6. Przychody z tytułu opłat i prowizji

Przychody z tytułu opłat i prowizji ujmują się zasadniczo według zasady memoriału, z chwilą wykonania usługi. Opłaty za uruchomienie kredytu dotyczące kredytów, które prawdopodobnie zostaną udzielone są odraczane (wraz z odnośnymi kosztami bezpośrednimi) i ujmowane w chwili ujęcia należności jako korekta efektywnej stopy procentowej kredytu. Opłaty z tytułu udostępnienia kredytów konsorcyjnych wykazuje się jako przychód po zakończeniu organizacji konsorcjum, jeżeli Grupa nie zachowała dla siebie żadnej części ryzyka kredytowego lub zachowała część o tej samej efektywnej stopie procentowej, co inni uczestnicy. Prowizje i opłaty z tytułu negocjowania lub uczestnictwa w negocjowaniu transakcji na rzecz osoby trzeciej, takiej jak nabycie akcji/udziałów lub innych papierów wartościowych bądź nabycie lub zbycie przedsiębiorstwa, ujmują się z chwilą zrealizowania odnośnej transakcji. Opłaty z tytułu zarządzania portfelem i inne opłaty za usługi zarządzania, doradztwa i inne są wykazywane na podstawie odpowiednich umów o świadczenie usług, zazwyczaj proporcjonalnie do upływu czasu.

2.7. Aktywa i zobowiązania finansowe

Grupa klasyfikuje swoje aktywa finansowe do następujących kategorii: aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat; pożyczki i należności; inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności; oraz aktywa finansowe dostępne do sprzedaży. O klasyfikacji inwestycji decyduje Zarząd w momencie wykazania ich po raz pierwszy.

(a) Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Kategoria ta obejmuje w Grupie aktywa finansowe przeznaczone do obrotu. Grupa nie posiada aktywów finansowych przeznaczonych w momencie ich początkowego ujęcia do wyceny w wartości godziwej, z zyskami lub stratami ujmowanymi w rachunku zysków i strat. Zyski i straty z tytułu

aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat odnoszone są na wynik działalności handlowej, natomiast przychody i koszty z tytułu odsetek, amortyzacji dyskonta i premii na wynik z tytułu odsetek. Składnik aktywów finansowych zalicza się do tej kategorii, jeżeli nabyty został przede wszystkim w celu sprzedaży w krótkim terminie lub stanowi instrument pochodny o ile nie został on przeznaczony jako instrument zabezpieczający.

(b) Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku, inne niż:

- (i) należności przeznaczone do sprzedaży w krótkim terminie (klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu),
- (ii) zaklasyfikowane przy początkowym ujęciu jako instrumenty dostępne do sprzedaży,
- (iii) instrumenty, w których Grupa nie odzyska zasadniczo całości zainwestowanej kwoty w sposób inny niż z powodu ryzyka kredytowego.

Przychody i koszty z tytułu odsetek ujmuje się w rachunku zysków i strat przez okres obowiązywania umów metodą efektywnej stopy procentowej.

(c) Utrzymywane do terminu zapadalności

Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i ustalonym terminie zapadalności, które Zarząd zamierza i jest w stanie utrzymać do terminu zapadalności. Gdyby Grupa dokonała sprzedaży istotnej części aktywów utrzymywanych do terminu zapadalności klasyfikacja całej kategorii zostałaby zmieniona na aktywa dostępne do sprzedaży. Przychody i koszty z tytułu odsetek, premii i dyskonta ujmowane są w rachunku zysków i strat i odnoszone na wynik z tytułu odsetek.

(d) Dostępne do sprzedaży

Inwestycje dostępne do sprzedaży to inwestycje, które Grupa zamierza utrzymywać przez czas nieokreślony, a które nie zostały zakwalifikowane ani do aktywów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, ani do portfela aktywów utrzymywanych do terminu zapadalności. Mogą one zostać sprzedane, aby poprawić płynność lub w reakcji na zmiany stóp procentowych, kursów wymiany walut lub cen instrumentów kapitałowych. Zyski i straty z tytułu zmiany wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży są odnoszone do sprawozdania z całkowitych dochodów jako pozostałe całkowite dochody do czasu usunięcia danego składnika aktywów finansowych z bilansu lub utraty jego wartości – wówczas łączna kwota zysków i strat ujmowanych dotychczas w sprawozdaniu z całkowitych dochodów jako pozostałe całkowite dochody wykazywana jest w rachunku zysków i strat w pozycji wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych lub w pozycji wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości. Natomiast dyskonto, premie i odsetki naliczane według efektywnej stopy procentowej ujmowane są w rachunku zysków i strat i wykazywane w pozycji wynik z tytułu odsetek. Dywidendy z tytułu instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży są wykazywane w rachunku zysków i strat w pozycji przychody z tytułu dywidend w momencie ustanowienia prawa jednostki do otrzymania płatności.

Transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, utrzymywanych do terminu zapadalności i dostępnych do sprzedaży ujmuje się na dzień przeprowadzenia transakcji – dzień, w którym Grupa podejmie zobowiązanie do zakupu lub sprzedaży danego składnika aktywów. Ujmowanie transakcji na dzień jej przeprowadzenia jest ograniczone do standaryzowanej transakcji kupna lub sprzedaży składnika aktywów finansowych. Pożyczki i należności wykazywane są w momencie wypłaty gotówki na rzecz kredytobiorcy. Aktywa finansowe ujmuje się początkowo według wartości godziwej powiększonej o koszty transakcyjne, z wyjątkiem aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, które początkowo wykazywane są według wartości godziwej. Aktywa finansowe wyłącza się z bilansu, gdy prawa do uzyskania przepływów pieniężnych z ich tytułu wygasły lub zostały przeniesione i Grupa dokonała przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży i aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są na dzień bilansowy wykazywane według wartości godziwej. Pożyczki i należności oraz inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności wykazywane są według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu), metodą efektywnej stopy procentowej.

W portfelu aktywów dostępnych do sprzedaży Grupa posiada obligacje komunalne, wyemitowane przez banki oraz Skarb Państwa. Z uwagi na powyższą wartość godziwą tych papierów jest oparta na modelu wyceny wypracowanym przez Grupę uwzględniającym zmiany stóp rynkowych z uwzględnieniem marży na ryzyko kredytowe. W rzadkich przypadkach, gdy zastosowanie takich modeli nie jest możliwe i nie ma możliwości ustalenia wartości godziwej w sposób rzetelny, instrumenty finansowe wykazywane są według kosztu nabycia.

Wszystkie powyżej wymienione obligacje są obligacjami zmiennokuponowymi, tj. oprocentowanie kuponów jest oparte o stopy rynkowe (głównie średnie ważone stopy rentowności 52-tygodniowych bonów skarbowych ustalone głównie z dwóch lub czterech przetargów przed rozpoczęciem każdego okresu odsetkowego lub WIBOR 1R, 3M i 6M oraz EURIBOR 3M powiększonych o marżę za ryzyko).

Wartość godziwa inwestycji notowanych wynika z ich bieżącej ceny rynkowej. Jeżeli rynek na dany składnik aktywów finansowych nie jest aktywny (a także w odniesieniu do nienotowanych papierów wartościowych), Grupa ustala wartość godziwą, stosując techniki wyceny. Obejmują one wykorzystanie cen uzyskanych w ramach transakcji, które zostały dokonane w terminie bliskim dacie bilansowej na normalnych zasadach rynkowych jak również odwołanie się do innych, podobnych instrumentów, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych i inne metody wyceny powszechnie stosowane przez uczestników rynku (m.in. wycenę metodą porównawczą do spółek o zbliżonym profilu działalności notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. z uwzględnieniem dyskonta z tytułu braku płynności).

Grupa klasyfikuje do portfela dostępnego do sprzedaży inwestycje w jednostkach mimo przekroczenia 20% udziałów w głosach w jednostce w sytuacji gdy planowana jest ich sprzedaż.

(e) Zobowiązania finansowe

Zobowiązania przy początkowym ujęciu wykazuje się w wartości godziwej, a w okresie późniejszym wykazuje się je według amortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Jednostka wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe wtedy, gdy zobowiązanie wygasło, to znaczy kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł. Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych oraz pozostałe zobowiązania przeznaczone do obrotu wyceniane są do wartości godziwej zgodnie z opracowanymi przez Grupę modelami.

2.8. Utrata wartości aktywów finansowych

(a) Aktywa wykazywane według amortyzowanego kosztu

Grupa przeprowadza przegląd swojego portfela kredytowego pod kątem utraty wartości w okresach miesięcznych. Strata z tytułu utraty wartości jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne dowody utraty wartości na skutek wydarzeń, które nastąpiły po początkowym ujęciu danego składnika aktywów (zdarzenie powodujące stratę) oraz gdy zdarzenia mają wpływ na oczekiwane przepływy pieniężne dotyczące tych aktywów, a przepływy te można wiarygodnie oszacować.

Grupa planuje przyszłe przepływy pieniężne na podstawie szacunków opartych na historycznych parametrach. Przyjęta metodologia i założenia, na podstawie których określa się szacunkowe kwoty przepływów pieniężnych i okresy, w których one nastąpią, są poddawane regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat. Grupa będzie rozwijała przyjętą metodologię szacowania odpisów z tytułu utraty wartości wraz ze zwiększającymi się możliwościami pozyskiwania informacji wskazujących na utratę wartości z istniejących oraz nowo wdrożonych aplikacji i systemów informatycznych. W konsekwencji, pozyskiwanie nowych danych może mieć wpływ na poziom odpisów z tytułu utraty wartości w przyszłości.

Grupa dokonuje spisania należności kredytowych z bilansu w ciężar utworzonych odpisów z tytułu utraty wartości, gdy te należności są nieściągalne, to znaczy:

- koszty dalszej windykacji należności przekraczać będą spodziewane wpływy z windykacji;
- nieskuteczność egzekucji należności Grupy stwierdzona została odpowiednim dokumentem właściwego organu postępowania egzekucyjnego;

- nie jest możliwe ustalenie majątku dłużnika nadającego się do egzekucji i nie jest znane miejsce pobytu dłużnika;
- roszczenia uległy przedawnieniu.

(b) Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. W przypadku instrumentów kapitałowych klasyfikowanych jako inwestycje dostępne do sprzedaży, przy ocenie, czy nastąpiła utrata wartości, brany jest pod uwagę znaczny lub długotrwały spadek wartości papieru wartościowego poniżej jego wartości początkowej. Jeżeli istnieją tego rodzaju przesłanki dotyczące aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, łączna strata – ustalona jako różnica pomiędzy kosztem nabycia a bieżącą wartością godziwą, pomniejszona o utratę wartości danego składnika aktywów uprzednio wykazaną w rachunku zysków i strat - zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i wykazana w rachunku zysków i strat. Odpisy z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych wykazane w rachunku zysków i strat nie są odwracane w rachunku zysków i strat. Jeżeli wartość godziwa instrumentu dłużnego klasyfikowanego jako dostępny do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten będzie można obiektywnie powiązać ze zdarzeniem, które nastąpiło po wykazaniu utraty wartości w rachunku zysków i strat, wówczas odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany w rachunku zysków i strat.

(c) Umowy renegotjowane

Kredyty i pożyczki, które poddawane są analizie grupowej lub które są jednostkowo istotne i dla których warunki umowy były renegotjowane przestaje się uznawać za przeterminowane; są one uznawane za nowe należności. W kolejnych okresach, kiedy ich warunki są renegotjowane, należności te są uznawane za przeterminowane i tylko w takim przypadku są ujawniane.

2.9. Kompensowanie instrumentów finansowych

Składniki aktywów finansowych i zobowiązań finansowych kompensuje się i wykazuje w bilansie w kwocie netto wyłącznie wtedy, gdy Grupa posiada ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz zamierza rozliczyć się w kwocie netto lub jednocześnie zrealizować dany składnik aktywów i uregulować zobowiązanie.

2.10. Umowy sprzedaży i odkupu

Papiery wartościowe sprzedawane przy jednoczesnym zawarciu powiązanej umowy odkupu (transakcje repo, sell-buy-back) są reklasyfikowane w sprawozdaniu finansowym jako aktywa zastawione, jeżeli jednostka przejmująca ma wynikające z umowy lub zwyczaju prawo do sprzedaży lub ponownego zastawienia zabezpieczenia. Zobowiązanie wobec kontrahenta ujmuje się w zobowiązaniach wobec innych banków lub zobowiązaniach wobec klientów, w zależności od jego charakteru. Zakupione papiery wartościowe z przyrzeczeniem odsprzedaży (transakcje reverse repo, buy-sell-back) ujmuje się jako kredyty i pożyczki udzielone innym bankom lub klientom, w zależności od ich charakteru. Różnicę pomiędzy ceną sprzedaży a odkupu traktuje się jako odsetki i ujmuje metodą efektywnej stopy procentowej przez okres obowiązywania umowy. Papiery wartościowe pożyczane kontrahentom również pozostają w sprawozdaniu finansowym.

Pożyczonych przez Grupę papierów wartościowych nie ujmuje się w sprawozdaniu finansowym chyba, że zostały sprzedane osobom trzecim. W takim wypadku transakcje kupna i sprzedaży ujmuje się w sprawozdaniu finansowym, zaś odnośne zyski i straty uwzględnia się w wyniku na działalności handlowej. Obowiązek zwrotu pożyczonych papierów ujmuje się według wartości godziwej jako zobowiązania wobec klientów.

2.11. Gwarancje finansowe

Gwarancje finansowe to kontrakty, które wymagają od wystawcy dokonania wyspecyfikowanych wypłat pokrywających stratę poniesioną przez posiadacza z powodu nie dokonania przez określonego dłużnika płatności w terminie zgodnym z warunkami instrumentu dłużnego. Tego

rodzaju gwarancji finansowych udziela się bankom, instytucjom finansowym i innym organizacjom w imieniu klientów w celu zabezpieczenia kredytów, linii kredytowych i innych bankowych narzędzi finansowania.

W momencie początkowego ujęcia, gwarancje finansowe wycenia się w sprawozdaniu finansowym w wartości godziwej na dzień udzielenia gwarancji.

Po początkowym ujęciu zobowiązania Grupy wynikające z takich gwarancji wycenia się według wyższej z dwóch kwot: wartości początkowego ujęcia pomniejszonej o amortyzację naliczoną w celu ujęcia w rachunku zysków i strat przychodu z tytułu prowizji naliczanych liniowo przez okres trwania gwarancji oraz dokonanego na dzień bilansowy szacunku wydatków, które powstaną w przypadku realizacji gwarancji. Szacunki te określa się na podstawie historii poniesionych strat z gwarancji w przeszłości. Wzrost odpisu na zobowiązania związany z gwarancjami obciąża rachunek zysków i strat w pozycji pozostałe koszty operacyjne.

2.12. Wbudowane instrumenty pochodne

Wbudowane instrumenty pochodne są oddzielane od umów i traktowane jak instrumenty pochodne, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- charakter ekonomiczny i ryzyko wbudowanego instrumentu nie są ściśle związane z ekonomicznym charakterem i ryzykiem umowy, w którą dany instrument jest wbudowany;
- samodzielny instrument z identycznymi warunkami realizacji jak instrument wbudowany spełniałby definicję instrumentu pochodnego;
- instrument hybrydowy (złożony) nie jest wykazywany w wartości godziwej, a zmiany jego wartości godziwej nie są ujmowane w zysku lub stracie.

Wbudowane instrumenty pochodne są wykazywane w podobny sposób jak samodzielne instrumenty pochodne, które nie są uznane za instrumenty zabezpieczające.

Zakres, w którym zgodnie z MSR 39 cechy ekonomiczne i ryzyko właściwe dla wbudowanego instrumentu pochodnego w walucie obcej są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykiem właściwym dla umowy zasadniczej (głównego kontraktu) obejmuje również sytuacje, gdy waluta umowy zasadniczej jest walutą zwyczajową dla kontraktów zakupu lub sprzedaży pozycji niefinansowych na rynku dla danej transakcji.

Oceny, czy dany wbudowany instrument pochodny podlega wydzieleniu Grupa dokonuje na moment jego początkowego ujęcia.

2.13. Pochodne instrumenty finansowe

Pochodne instrumenty finansowe wykazywane są w wartości godziwej, począwszy od dnia zawarcia transakcji. Wartość godziwą ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach, lub w oparciu o techniki wyceny, w tym modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych. Wszystkie instrumenty pochodne o dodatniej wartości godziwej prezentowane są w bilansie jako aktywa, a o wartości ujemnej jako zobowiązania.

Grupa nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń, zatem wszystkie zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych wykazywane są w rachunku zysków i strat bieżącego okresu w pozycji wynik na działalności handlowej (FX Swap, IRS oraz kontrakty terminowe na akcje, indeksy giełdowe i waluty) lub wynik z pozycji wymiany (FX Forward, FX Spot).

2.14. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

Aktywa trwałe zalicza się do „przeznaczonych do sprzedaży” i wykazuje według niższej z dwóch kwot: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży, jeżeli ich wartość bilansową realizuje się przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie bieżącego używania.

2.15. Wartości niematerialne

(a) Wartość firmy

Wartość firmy stanowi nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy w możliwych do zidentyfikowania aktywach netto przejętej jednostki zależnej/stowarzyszonej na dzień przejęcia. Wartość firmy z przejęcia jednostek zależnych ujmuje się w ramach wartości niematerialnych. Wartość firmy jest testowana corocznie pod kątem utraty wartości i wykazywana w bilansie według kosztu pomniejszonego o skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości. Zyski i straty ze zbycia jednostki uwzględniają wartość bilansową wartości firmy dotyczącą sprzedanej jednostki. W celu przeprowadzenia testu pod kątem możliwej utraty wartości, wartość firmy alokowana jest do ośrodków wypracowujących środki pieniężne.

(b) Licencje i oprogramowanie komputerowe

Zakupione licencje na oprogramowanie komputerowe aktywuje się w wysokości kosztów poniesionych na zakup i przygotowanie do używania konkretnego oprogramowania komputerowego. Aktywowane koszty amortyzuje się przez szacowany okres użytkowania oprogramowania metodą liniową.

Wydatki związane z utrzymaniem programów komputerowych ujmowane są jako koszty z chwilą poniesienia.

(c) Prace rozwojowe

Grupa aktywuje koszty poniesione na etapie prac rozwojowych przedsięwzięcia prowadzonego we własnym zakresie jedynie w przypadku, gdy Grupa ma możliwość i zamiar ukończenia oraz użytkowania wytwarzanego składnika wartości niematerialnych, posiada stosowne środki techniczne i finansowe służące ukończeniu prac rozwojowych i użytkowaniu składnika oraz ma możliwość wiarygodnego ustalenia nakładów poniesionych, które można bezpośrednio przyporządkować czynnościom tworzenia, produkcji i przystosowania składnika aktywów do użytkowania w sposób zamierzony przez kierownictwo.

Aktywowane koszty amortyzuje się metodą liniową po zakończeniu prac rozwojowych. Szacowany okres użytkowania określony jest indywidualnie.

(d) Testowanie utraty wartości

Wartości niematerialne są badane pod kątem utraty wartości zawsze, gdy występują zdarzenia lub okoliczności wskazujące, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania. Wartość bilansowa jest niezwłocznie obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej, jeżeli wartość bilansowa przewyższa szacunkową wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej wartości niematerialnych pomniejszonej o koszty ich sprzedaży i wartości użytkowej.

2.16. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazuje się według kosztu historycznego pomniejszonego o umorzenie. Koszt historyczny uwzględnia wydatki bezpośrednio związane z nabyciem danych aktywów.

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości bilansowej danego środka trwałego lub ujmuje jako odrębny środek trwały (tam, gdzie jest to właściwe) tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Grupy, zaś koszt danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć. Wszelkie pozostałe wydatki na naprawę i konserwację odnoszone są do rachunku zysków i strat w okresie obrotowym, w którym je poniesiono.

Grunty nie podlegają amortyzacji. Amortyzację środków trwałych nalicza się metodą liniową przez okresy ich użytkowania, które dla poszczególnych grup środków trwałych wynoszą:

- budynki 40 lat,
- ulepszenie w obcym środku trwałym 10 lat, lub krócej, jeżeli tak wynika z umowy,
- urządzenia i środki transportu 3-10 lat.

Weryfikacji wartości końcowej i okresów użytkowania środków trwałych dokonuje się również na każdy dzień bilansowy.

Amortyzowane środki trwałe są badane pod kątem utraty wartości zawsze, gdy występują zdarzenia lub okoliczności wskazujące, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania. Wartość bilansowa środka trwałego jest niezwłocznie obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej, jeżeli wartość bilansowa przewyższa szacunkową wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego pomniejszonej o koszty jego sprzedaży i wartości użytkowej.

Zyski i straty z tytułu zbycia środków trwałych ustala się drogą porównania wpływów ze sprzedaży z ich wartością bilansową i ujmuje w rachunku zysków i strat.

Inwestycje rozpoczęte dotyczą środków trwałych będących w toku budowy lub montażu i są wykazywane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszonych o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania środka trwałego do używania.

2.17. Leasing

W momencie rozpoczęcia umowy ustala się czy umowa zawiera leasing. Dokonuje się tego w oparciu o istotę umowy i wymaga to oceny, czy:

- wywiązanie się z umowy zależy od korzystania z określonego aktywa lub aktywów, oraz
- umowa przekazuje prawo do użytkowania składnika aktywów.

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu jest ujmowany w aktywach jako środek trwały i jednocześnie ujmowane jest zobowiązanie w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Opłaty leasingowe są dzielone między koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe ujmowane są bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Środki trwałe będące przedmiotem umowy leasingu finansowego są amortyzowane w sposób określony dla własnych środków trwałych. Jednakże, gdy brak jest pewności co do przejścia prawa własności przedmiotu umowy, wówczas środki trwałe używane na podstawie umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: przewidywany okres użytkowania lub okres trwania leasingu.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu

Umowa jest klasyfikowana jako leasing operacyjny jeśli nie następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu.

Całość opłat leasingowych dokonanych w ramach leasingu operacyjnego jest rozliczana w ciężar kosztów metodą liniową w okresie trwania umowy leasingowej. W przypadku rozwiązania umowy leasingu przed upływem okresu jej obowiązywania ewentualna płatność wymagana na rzecz leasingodawcy tytułem kary umownej, powiększa koszty w okresie, w którym nastąpiło rozwiązanie umowy.

2.18. Odroczony podatek dochodowy

Na potrzeby skonsolidowanego sprawozdania finansowego podatek odroczony obliczany jest metodą zobowiązań bilansowych. Grupa tworzy rezerwę i aktywa na przejściowe różnice z tytułu odroczonego podatku dochodowego wywołane odmiennością momentu uznawania przychodów za osiągnięte oraz kosztów za poniesione zgodnie ze stosowanymi zasadami rachunkowości i przepisami o podatku dochodowym od osób prawnych.

Główne różnice przejściowe powstają z tytułu aktualizacji wyceny pewnych aktywów i zobowiązań finansowych, w tym kontraktów pochodnych, rezerw na świadczenia emerytalne i inne świadczenia po okresie zatrudnienia, a także strat podatkowych do odliczenia.

Zobowiązanie z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane jest w pełnej wysokości.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się, jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który umożliwi wykorzystanie różnic przejściowych.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych poza zyskiem lub stratą jest ujmowany również poza zyskiem lub stratą: w innych całkowitych dochodach dotyczący pozycji ujętych w innych całkowitych dochodach lub bezpośrednio w kapitale własnym dotyczący pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym.

Odroczony podatek dochodowy ustala się przy zastosowaniu stawek (i przepisów) podatkowych, które zgodnie z oczekiwaniami będą obowiązywać w momencie realizacji odnośnych aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego lub uregulowania zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na dzień bilansowy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień bilansowy.

Grupa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczony podatek dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

2.19. Aktywa przejęte za długi

Aktywa przejęte za długi wycenia się na moment ich początkowego ujęcia w kwocie odpowiadającej ich wartości godziwej. W przypadku, gdy wartość godziwa przejętych aktywów jest wyższa od kwoty długu, różnica stanowi zobowiązanie wobec kredytobiorcy.

2.20. Przedpłaty, rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów

Przedpłaty dotyczą kosztów poniesionych w bieżącym roku obrotowym, a dotyczących okresów przyszłych. Są one ujmowane w bilansie w pozycji inne aktywa.

Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów stanowią koszty dotyczące bieżącego okresu, które będą poniesione przez Grupę w okresach przyszłych. Bierne międzyokresowe rozliczenia kosztów oraz przychody przyszłych okresów są prezentowane w bilansie w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

2.21. Rezerwy na świadczenia pracownicze

Grupa tworzy rezerwy na zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych ustalone w oparciu o oszacowania tego rodzaju zobowiązań na podstawie modelu aktuarialnego. Stosowany przez jednostkę model aktuarialny w celu ustalenia wartości bieżącej swoich zobowiązań z tytułu określonych świadczeń oraz związanych z nimi kosztów bieżącego zatrudnienia - oraz tam gdzie ma to zastosowanie - kosztów przeszłego zatrudnienia wykorzystuje metodę prognozowanych uprawnień jednostkowych. Zgodnie z metodą prognozowanych uprawnień jednostkowych (czasami znaną pod nazwą metody świadczeń narosłych w stosunku do stażu pracy lub metody „świadczenie/staż pracy”), każdy okres wykonywania pracy jest postrzegany jako powodujący powstanie dodatkowej jednostki uprawnienia do świadczeń i każda jednostka uprawnienia do świadczeń wyliczana jest oddzielnie przed wejściem w skład ostatecznego zobowiązania. Zyski i straty aktuarialne ujmowane są od razu w rachunku zysków i strat.

2.22. Rezerwy

Rezerwy ujmuje się wówczas, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- na dzień bilansowy Grupa posiada obecny, prawny lub zwyczajowo oczekiwany obowiązek wydatkowania środków, wynikający ze zdarzeń przeszłych; przy czym do określenia istnienia tego obowiązku wykorzystywane są opinie prawne,
- gdy prawdopodobieństwo zaistnienia wydatku z tytułu zaspokojenia roszczeń jest wyższe niż prawdopodobieństwo braku takiego wydatku, oraz

- gdy wielkość tego wydatku można wiarygodnie oszacować.

Rezerwy wyceniane są w bieżącej wartości nakładów, które jak się oczekuje, będą niezbędne do wypełnienia obowiązku, z uwzględnieniem wartości pieniądza w czasie (jeśli jest to istotne), oraz ryzyka związanego z danym obowiązkiem.

W przypadku dyskontowania kwoty przewidywanego wydatku, wzrost rezerwy spowodowany upływem czasu wykazuje się jako koszt z tytułu odsetek.

2.23. Kapitał własny

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone przez jednostkę dominującą oraz spółkę zależną zgodnie z obowiązującym prawem, właściwymi ustawami oraz ze statutem lub umową Spółki.

Pozycje kapitałów własnych jednostki zależnej, inne niż kapitał zakładowy dodaje się do odpowiednich pozycji kapitałów własnych jednostki dominującej.

(a) Kapitał podstawowy

Na kapitał podstawowy składa się zarejestrowany kapitał zakładowy i kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej.

Kapitał zakładowy dotyczy jedynie kapitału jednostki dominującej. Wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego.

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej tworzony jest z nadwyżki osiągniętej przy emisji akcji powyżej wartości nominalnej pozostałej po pokryciu kosztów emisji.

(b) Kapitał z aktualizacji wyceny

Kapitał z aktualizacji wyceny obejmuje zmianę wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wynikającą z ich wyceny oraz podatek odroczony od pozycji ujętych w kapitale z aktualizacji wyceny.

(c) Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane obejmują niepodzielony wynik finansowy oraz pozostałe kapitały tj. pozostały kapitał zapasowy, pozostałe kapitały rezerwowe oraz fundusz ogólnego ryzyka.

Pozostałe kapitały tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub przepisach prawa.

2.24. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Dla potrzeb rachunku przepływów pieniężnych, środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych obejmują pozycje wymagalne w ciągu trzech miesięcy od dnia nabycia, w tym: kasę, środki w bankach centralnych o możliwościach dysponowania, bony skarbowe oraz inne kwalifikujące się bony, kredyty i pożyczki udzielone innym bankom, należności od innych banków oraz krótkoterminowe papiery wartościowe Skarbu Państwa.

2.25. Działalność powiernicza

Dom Maklerski BOŚ S.A. prowadzi działalność powierniczą w zakresie obsługi rachunków papierów wartościowych klientów. Aktywa te nie zostały wykazane w sprawozdaniu finansowym, ponieważ nie należą do Grupy.

2.26. Dane porównawcze

W przedstawionych w niniejszym sprawozdaniu finansowym danych porównawczych nie było istotnych zmian w stosunku do uprzednio publikowanych sprawozdań finansowych za okres dwunastu miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku.

3. Korekty błędów dotyczących poprzednich okresów

W okresie dwunastu miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2009 roku nie wystąpiła konieczność dokonania korekty błędów poprzednich okresów.

4. Ważniejsze oszacowania i oceny

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF zatwierdzonymi przez UE wymaga zastosowania pewnych istotnych z punktu widzenia rachunkowego oszacowań. Wymaga również od Zarządu stosowania własnego osądu przy stosowaniu przyjętych zasad rachunkowości. Zagadnienia, w odniesieniu do których wymagana jest większa doza osądu, zagadnienia bardziej złożone, założenia i szacunki znaczące z punktu widzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego zostały przedstawione poniżej:

(a) Utrata wartości kredytów i pożyczek

W obszarze ryzyka kredytowego w 2009 roku (w stosunku do stanu z końca 2008 roku) nastąpiła zmiana metodyki wyznaczania odpisów aktualizacyjnych i rezerw na ekspozycje kredytowe (nota 5.1.1.). Wycenie podlegają wszystkie ekspozycje kredytowe Banku w tym zaangażowania wobec banków. Wycena portfela kredytowego przeprowadzana jest metodą indywidualną i metodą portfelową. Wycenie indywidualnej podlegają wszystkie ekspozycje kredytowe indywidualnie istotne, dla których występują przesłanki utraty wartości. Bank określa progi istotności odrębnie dla ekspozycji kredytowych z segmentu klienta detalicznego, klientów sektora korporacyjnego i klientów sektora finansów publicznych. Pozostałe ekspozycje kredytowe nie objęte wyceną indywidualną oraz te indywidualnie istotne, w przypadku których nie rozpoznano przesłanek utraty wartości, wyceniane są portfelowo. Wycena portfelowa odbywa się w oparciu o parametry PD i LGD ustalone dla poszczególnych segmentów (detaliczny, korporacji i finansów publicznych oraz banków), wyliczanych na bazie danych historycznych dla poszczególnych grup produktów kredytowych.

Gdyby wartość bieżąca przewidywanych przepływów pieniężnych dla portfela kredytów i pożyczek z rozpoznaną indywidualną utratą wartości uległa zmianie o -5% to szacowana wielkość utraty wartości kredytów i pożyczek uległaby zwiększeniu o 33 mln zł, natomiast jeżeli zmiana przepływów wynosiłaby +5% wówczas utrata wartości zmniejszyłaby się o 8 mln zł i w takiej wielkości wpłynęłaby na wynik Banku brutto.

(b) Utrata wartości instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży

Grupa rozpoznaje utratę wartości instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży, gdy wystąpiło znaczne lub długotrwałe obniżenie ich wartości godziwej poniżej wartości początkowej. Ustalenie, czy obniżenie jest znaczne lub długotrwałe, wymaga zastosowania własnej oceny. Przeprowadzając taką ocenę, Grupa, obok innych czynników, ocenia normalną zmienność cen akcji. Wykazanie utraty wartości może również być wskazane, gdy istnieją dowody na pogorszenie się sytuacji finansowej emitenta, branży lub sektora gospodarki, technologii lub przepływów z działalności operacyjnej i finansowej.

Zmiana oszacowania wartości godziwej instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży o 5% spowodowałaby zmianę wartości portfela o 4 807 tys. zł.

(c) Dłużne papiery utrzymywane do terminu zapadalności

Grupa stosuje przepisy MSR 39 dotyczące klasyfikowania aktywów finansowych innych niż instrumenty pochodne o stałych lub możliwych do ustalenia płatnościach i określonym terminie zapadalności jako aktywa utrzymywane do terminu zapadalności. Klasyfikacja ta w znacznym stopniu oparta jest na własnej ocenie. Dokonując tej oceny, Grupa ocenia swój zamiar i możliwości utrzymywania tych papierów do terminu zapadalności. Jeżeli Grupa nie utrzyma papierów do terminu zapadalności, będzie musiała zmienić klasyfikację całej kategorii na aktywa dostępne do sprzedaży (z wyjątkiem pewnych okoliczności, jak np. sprzedaż o niewielkiej wartości krótko przed datą zapadalności). Dłużne papiery wyceniane są wtedy według wartości godziwej, a nie amortyzowanego kosztu. W przypadku sprzedaży wartość portfela papierów utrzymywanych do terminu zapadalności byłaby wyższa w porównaniu z wartością księgową o 97 tys. zł.

(d) Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość instrumentów finansowych nie notowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując modele wyceny przyjęte na rynku. Uwzględniają one m.in. zdyskontowaną (za pomocą krzywej zerokuponowej z marżą) do wartości obecnej ocenę przyszłych przepływów pieniężnych, porównywalne ceny transakcyjne, (jeśli istnieją), jak również odniesienie do podobnych instrumentów kwotowanych na aktywnych rynkach. W rzadkich przypadkach, gdy zastosowanie takich modeli nie jest możliwe i nie ma możliwości ustalenia wartości godziwej w sposób rzetelny, instrumenty finansowe wykazywane są według kosztu nabycia.

(e) Rezerwa na zobowiązania i roszczenia

Główną pozycją rezerw ustalanych w oparciu o analizy prawne przygotowywane na potrzeby Zarządzających Grupą jest utworzona w 2007 roku rezerwa w wysokości 2 895 tys. zł na zapłatę kary nałożonej na Bank i inne banki decyzją Prezesa UOKiK dotyczącą pobierania prowizji od płatności kartami. W styczniu 2007 roku Bank i inne banki wniosły odwołanie do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Sprawa kary nie jest ostatecznie rozstrzygnięta. W przypadku pozytywnego dla Banku rozstrzygnięcia sprawy zapłaty kary pieniężnej wynik Grupy ulegnie zwiększeniu o kwotę 2 895 tys. zł.

5. Zarządzanie ryzykiem finansowym

5.1. Ryzyko kredytowe

Zarządzanie ryzykiem skoncentrowane jest bezpośrednio w Banku, z uwagi na fakt, że aktywa Banku stanowią 99% aktywów Grupy na dzień 31 grudnia 2009 roku. Wobec powyższego, opis metodologii dotyczący procesu zarządzania ryzykiem kredytowym odnosi się do Banku.

(a) Definicja ryzyka kredytowego

Ryzyko kredytowe jest to ryzyko związane z zagrożeniem nie wywiązania się kredytobiorcy z postanowień umowy kredytowej, w szczególności chodzi o niedotrzymanie terminu spłaty kapitału, odsetek oraz pozostałych kosztów kredytowania. Poziom ryzyka kredytowego jest zależny od rodzaju, wielkości i celu wykorzystania kredytu oraz możliwości jego obsługi przez kredytobiorcę.

W Banku sporządzane są miesięczne oraz kwartalne raporty na temat ryzyka kredytowego, którego odbiorcami są m.in. Zarząd Banku i Rada Nadzorcza Banku. Raporty zawierają informację zarówno o bieżącej jak i historycznej wysokości ryzyka kredytowego oraz o prognozie poziomu ryzyka kredytowego.

(b) Metody zarządzania ryzykiem, procesy ustalone w celu zarządzania ryzykiem

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w Banku Ochrony Środowiska odbywa się z uwzględnieniem aspektu ryzyka kredytowego jednostkowej transakcji oraz w ujęciu portfelowym. Proces zarządzania ryzykiem jednostkowej transakcji uwzględnia dokonanie oceny ryzyka tej transakcji, a następnie w zależności od jego poziomu zastosowanie odpowiedniego procesu decyzyjnego. Kluczową rolę w procesie zarządzania ryzykiem pełni Departament Ryzyka Kredytowego, Departament Operacji Kredytowych oraz Departament Kredytów Trudnych

Departament Ryzyka Kredytowego (DRK) jest departamentem systemowym, opracowującym zasady oceny ryzyka kredytowego i podejmowania decyzji kredytowych oraz identyfikacji, pomiaru i monitorowania portfelowego ryzyka kredytowego. Departament Ryzyka Kredytowego odpowiada również za metodologię i raportowanie wyników wyceny ekspozycji kredytowych zgodnie z MSR 39 i MSSF 7, a także przygotowuje informację dot. ryzyka kredytowego dla kadry zarządzającej Banku i rekomenduje działania dotyczące zarządzania portfelem kredytowym.

Departament Operacji Kredytowych (DOK) jest departamentem operacyjnym, zaangażowanym bezpośrednio w ocenę jednostkowego ryzyka kredytowego. Struktura Departamentu Operacji Kredytowych jest dwuszczeblowa. Do zadań Departamentu Operacji Kredytowych należy m.in.:

ocena ryzyka pojedynczej transakcji kredytowej, monitorowanie ryzyka pojedynczego klienta i transakcji oraz identyfikacja przesłanek utraty wartości i wycena należności kredytowych.

Departament Kredytów Trudnych (DKT) łączy funkcje departamentu systemowego i operacyjnego. Do jego głównych zadań należy: kreowanie polityki Banku w zakresie odzyskiwania należności, projektowanie zasad i prowadzenie działalności restrukturyzacyjnej i windykacyjnej oraz obsługa portfela kredytów zagrożonych.

Ocena ryzyka kredytowego, podejmowanie decyzji kredytowych

Ocena ryzyka kredytowego jest działaniem scentralizowanym. Oznacza to, że analitycy kredytowi dokonujący oceny ryzyka kredytowego, niezależnie od miejsca świadczenia pracy, są zatrudnieni w jednej komórce organizacyjnej Centrali - Departamencie Operacji Kredytowych.

Analityk kredytowy ocenia sytuację ekonomiczno-finansową kredytobiorcy oraz ryzyko wnioskowanej transakcji, określając rating klienta i transakcji oraz sporządza projekt decyzji kredytowej. W przypadku kredytów inwestycyjnych na cele proekologiczne, dodatkowo, ocenie podlega ryzyko ekologiczne transakcji, dokonywane przez ekologów zatrudnionych w Departamencie Projektów Ekologicznych. Poprawność ratingu oraz zasadność zaproponowanych przez analityka kredytowego warunków kredytowania jest weryfikowana przez Naczelnika w DOK.

W Banku decyzje kredytowe podejmują:

- Dyrektor Oddziału lub upoważniony przez niego pracownik
- Komitet Kredytowy Centrali (KKC),
- Zarząd Banku (ZB).

Bank stosuje szczególny tryb postępowania przy zawieraniu transakcji wysokokwotowych, (transakcje w kwocie większej niż 20 mln zł lub realizowane z klientami dla których zaangażowanie Banku w grupę podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie przekracza 5% funduszy własnych Banku)

Tryb postępowania przy zawieraniu transakcji wysokokwotowych obejmuje dodatkowo:

- 1) informowanie DOK o złożeniu wniosku kredytowego z podaniem danych podstawowych o kliencie, planowanej transakcji i sposobie zabezpieczenia,
- 2) weryfikację przez eksperta ds. ryzyka kredytowego w Centrali (EC) oceny klienta i transakcji dokonanej na poziomie Oddziału,
- 3) uzgodnienie z EC warunków kredytowania. Opinia EC jest niezbędna do podjęcia decyzji kredytowej w sprawie transakcji wysokokwotowej.

Monitorowanie ryzyka kredytowego

Monitorowanie ryzyka dotyczy:

- portfela kredytowego w ujęciu całościowym – w tym analiza jakości portfela kredytowego, struktury opóźnień w spłacie i odpisów oraz obserwowanych trendów i zdarzeń jednostkowych,
- pojedynczej ekspozycji kredytowej – monitorowanie sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy i ryzyko transakcji, terminowości obsługi oraz realizacji warunków umownych,
- nadzoru nad koncentracją wierzytelności kredytowych – zaangażowanie w grupy kredytobiorców powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, koncentracja w ujęciu sektorowym,

Monitorowania portfela kredytowego dokonuje się m.in. na podstawie:

- informacji z wewnętrznych baz danych o kredytobiorcach i transakcjach kredytowych,
- okresowych wycen portfela kredytowego,
- okresowych wizytacji placówek Banku.

Monitorowania pojedynczych kredytobiorców i transakcji dokonuje się na podstawie sprawozdań finansowych kredytobiorcy oraz wizytacji siedziby kredytobiorcy/ miejsca prowadzenia działalności gospodarczej/ miejsca realizacji przedsięwzięcia inwestycyjnego/ zabezpieczenia. Zasada jest, że weryfikacja warunków kredytowania oraz aktualizacja oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy powinny być dokonane przynajmniej raz w roku, o ile w okresie sprawozdawczym nie wystąpiły istotne zdarzenia mogące mieć wpływ na pogorszenie zdolności kredytobiorcy do obsługi/spłaty zadłużenia.

W ramach nadzoru nad koncentracją wierzytelności kredytowych, Bank monitoruje poziomy koncentracji i wynikające m.in. z:

- zaangażowania w grupę kredytobiorców powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie,
- kredytowania klientów klasyfikowanych do określonych kategorii ratingowych
- zaangażowania w wybrane produkty,
- zaangażowania w wybrane branże charakteryzujące się w ocenie Banku podwyższonym ryzykiem kredytowym (tzw. „limity branżowe”),
- wskaźnika LTV dla kredytów na finansowanie rynku nieruchomości,
- udziału zadłużenia kredytowego w walutach w zadłużeniu kredytowym ogółem banku,
- bezpieczeństwa współpracy z poszczególnymi krajami.

Nadzór nad wyceną portfela kredytowego oraz tworzeniem odpisów aktualizacyjnych realizowany jest na zasadach opisanych w pkt 5.1.1 „Opis metodologii rozpoznawania utraty wartości ekspozycji kredytowych.

(c) Narzędzia/techniki służące do pomiaru ryzyka

Techniki pomiaru ryzyka kredytowego

Bank różnicuje miary oceny ryzyka kredytowego w zależności od rodzaju klienta.

Wobec osób fizycznych nie prowadzących działalności gospodarczej stosuje się system scoringowy oraz wylicza się kwotę wolnego dochodu, który stanowi źródło spłaty zadłużenia z tytułu transakcji.

Dla pozostałych kredytów stosuje się metody oceny oparte na systemie ratingowym. W ratingu transakcji uwzględniana jest ocena realności założeń wielkości budżetu przyjętych w okresie realizacji transakcji, wielkość wskaźnika obsługi zadłużenia w okresie kredytowania i wielkość wskaźnika długu w okresie kredytowania, ocena ryzyka wynikająca z długości trwania transakcji oraz ocena ryzyka zabezpieczeń.

Narzędzia do pomiaru ryzyka kredytowego

W procesie oceny ryzyka kredytowego w zależności od rodzaju klienta i rodzaju produktu Bank stosuje System Zarządzania Ryzykiem Kredytowym (System SZRK) lub System Wsparcia Sprzedaży Kredytów Detalicznych (System CCPM). Systemy wykorzystywane były do przygotowania nowej transakcji, a System SZRK również do monitorowania istniejącego zaangażowania.

W ramach Systemu SZRK i CCPM funkcjonują jednoznacznie zdefiniowane ścieżki działania, różne w zależności od rodzaju klienta i rodzaju produktu, które automatycznie wskazują użytkownikowi właściwą kolejność działań do wykonania.

Systemy SZRK i CCPM obok funkcji narzędzia oceny ryzyka kredytowego spełniają również funkcję bazy gromadzącej informacje o kredytobiorcach i transakcjach kredytowych.

(d) Opis poszczególnych ryzyk koncentracji, sposobów ich pomiaru, monitorowania

Bank identyfikuje, dokonuje pomiaru i monitoruje ryzyka koncentracji zaangażowania na poziomie:

- 1) pojedynczego klienta/transakcji oraz
- 2) portfela kredytowego.

Na poziomie klienta/transakcji ryzyko koncentracji zaangażowania zarządzane jest poprzez przestrzeganie następujących limitów:

- 1) nadzorczych limitów zaangażowania wynikających z ustawy Prawo bankowe tj.:
 - a) limitów na grupę kredytobiorców powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie (odpowiednio 25% dla klientów nie powiązanych z Bankiem oraz 20% dla klientów powiązanych z Bankiem),
 - b) limitu dużych zaangażowań, który wynosi 800% funduszy własnych Banku (suma wszystkich kredytów o wartości wyższej niż 10% funduszy własnych Banku) oraz
 - c) limitu zaangażowania Banku wobec pracowników Banku, osób zarządzających Bankiem oraz podmiotów z Bankiem powiązanych (tzw. osób wewnętrznych);
- 2) limitów indywidualnego zaangażowania,
Limit indywidualnego zaangażowania jest podstawową formą podejmowania decyzji w sprawie kredytowania klientów korzystających, ubiegających się lub wobec, których Bank przewiduje, że będą ubiegać się o zawarcie więcej niż jednej transakcji kredytowej.

- 3) Limit LTV dla kredytów i pożyczek hipotecznych:
- udzielanych osobom fizycznym: standardowy limit LTV - 80% oraz 100% w przypadku ubezpieczenia wkładu własnego oraz
 - udzielanych podmiotom gospodarczym: 70% - dla pożyczki hipotecznej.

Na poziomie portfela kredytowego zarządzanie koncentracją zaangażowań dokonuje się poprzez przestrzeganie m.in. następujących limitów:

- limitu geograficznego, który określa dopuszczalne zaangażowanie kredytowe Banku wobec klientów z tego samego obszaru geograficznego i ma na celu ograniczenie ryzyka zaangażowań wobec klientów z tego samego kraju;
- limity branżowe, które określają poziom zaangażowania Banku w daną branżę.
- limit produktowy; w Banku został ustalony jeden limit produktowy tj. limit w stosunku do jednego klienta i podmiotów z nim powiązanych z tytułu łącznej kwoty udzielonych mu kredytów związanych z obrotem papierami wartościowymi. Limit ten nie dotyczy jednorazowych kredytów giełdowych na zakup akcji w obrocie pierwotnym lub w pierwszej ofercie publicznej;
- limit udziału zadłużenia kredytowego w walutach w zadłużeniu kredytowym ogółem Banku.

W Banku przeprowadzane są okresowe przeglądy wszystkich zaangażowań powodujących ryzyko kredytowe w celu oceny towarzyszącego im ryzyka oraz umożliwienia podejmowania właściwych decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym oraz aktywnej dywersyfikacji portfela ekspozycji kredytowych.

W przypadku stwierdzenia przekroczenia limitów, działania Banku mogą obejmować:

- zmianę procedury kredytowej i/lub zasad oceny zdolności kredytowej, w tym zasad nadawania ratingu/scoringu w taki sposób, aby zmniejszyć ryzyko koncentracji,
- transfer ryzyka kredytowego do innego podmiotu,
- przyjęcie dodatkowych zabezpieczeń,
- alokowanie dodatkowego kapitału odpowiedniego do ponoszonego ryzyka,

Informacja z zakresu monitorowania limitów przedstawiana jest w okresowo Zarządowi Banku oraz Radzie Nadzorczej Banku.

Zarówno na koniec grudnia 2009 jak i na koniec grudnia 2008 roku nie wystąpiło przekroczenie limitów koncentracji.

5.1.1. Opis metodologii rozpoznawania utraty wartości ekspozycji kredytowych

Bank dokonuje podziału ekspozycji kredytowych ze względu na wielkość zaangażowania na portfel indywidualny i portfel grupowy.

W stosunku do 2008 roku, w 2009 roku w celu zwiększenie dokładności pomiaru utraty wartości Bank wprowadził zmiany w metodologii wyznaczania odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na pozabilansowe ekspozycje polegające na wprowadzeniu w wycenie portfelowej podziału na 4 segmenty (portfele):

- klienci detaliczni (osoby fizyczne, mikroprzedsiębiorstwa, wspólnoty mieszkaniowe),
- klienci korporacyjni (korporacje, małe i średnie przedsiębiorstwa),
- jednostki samorządu terytorialnego,
- ekspozycje bankowe (lokaty w innych bankach, kredyty i pożyczki udzielone bankom).

Portfel segmentu klienta detalicznego Bank dzieli na 5 subportfeli wg rodzaju ekspozycji:

- kredyty hipoteczne (kredyty hipoteczne, pożyczki hipoteczne),
- kredyty w rachunku bieżącym i karty (rachunki, karty, pożyczki w Ekokoncie),
- kredyty giełdowe,
- kredyty proekologiczne,
- pozostałe.

Dla poszczególnych portfeli Bank wyznacza w oparciu o dane historyczne parametry pomiaru utraty wartości według podobnych charakterystyk ryzyka kredytowego.

W 2009 roku w wycenie indywidualnej Bank wprowadził inny niż w 2008 roku próg istotności dla ekspozycji kredytowych indywidualnie istotnych: dla portfela klienta detalicznego wynosi on 1 200 tys. zł (podwyższony z 1 000 tys. zł w 2008 r.), dla portfela klienta korporacyjnego 800 tys. zł (obniżony z 1 000 tys. zł), dla portfela klientów jednostki samorządowe (finanse publiczne) 10 000 tys. zł (podwyższony z 1 000 tys. zł).

W okresach miesięcznych Bank dokonuje oceny ekspozycji kredytowych pod względem istnienia przesłanek wskazujących na utratę ich wartości. O utracie wartości składnika lub grupy ekspozycji kredytowych i stratach poniesionych z tego tytułu mowa jest wyłącznie wtedy, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości na skutek zdarzeń, które nastąpiły po pierwotnym ujęciu danego składnika aktywów („zdarzenia powodujące stratę”) oraz gdy zdarzenia te mają wpływ na oczekiwane przepływy pieniężne dotyczące aktywów, a przepływy te można wiarygodnie oszacować. Obiektywną przesłanką utraty wartości składnika ekspozycji kredytowych lub grupy ekspozycji kredytowych mogą być uzyskane informacje o:

- (i) znaczących trudnościach finansowych emitenta lub dłużnika
- (ii) naruszeniach umowy, np. niespłaceniu lub opóźniona spłata odsetek lub części kapitałowej zobowiązania przekraczających 90 dni
- (iii) zmianie przez Bank warunków umowy kredytowej spowodowanej ekonomicznymi lub prawnymi aspektami trudności finansowych dłużnika, która w innych okolicznościach nie byłaby brana pod uwagę
- (iv) prawdopodobieństwie bankructwa lub innej reorganizacji finansowej dłużnika
- (v) zaniku aktywnego rynku na dany składnik aktywów finansowych spowodowanego trudnościami finansowymi lub
- (vi) dających się zaobserwować danych wskazujących na wymierne zmniejszenie szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących grupy ekspozycji kredytowych od czasu pierwotnego ich ujęcia, nawet, jeżeli zmniejszenia tego nie można jeszcze przypisać do poszczególnych składników grupy ekspozycji kredytowych, w tym:
 - niekorzystnych zmianach sytuacji płatniczej dłużników; lub
 - warunkach makroekonomicznych wpływających na utratę wartości aktywów należących do danej grupy.

W portfelu indywidualnym każda pojedyncza ekspozycja kredytowa jest poddawana ocenie czy wystąpiła utrata wartości. W przypadku rozpoznania utraty wartości tworzony jest odpis aktualizujący wartość ekspozycji. W przypadku, gdy nie wystąpiły obiektywne przesłanki utraty wartości, ekspozycja ta włączana jest do portfela kredytów ocenianych grupowo.

Metodologia oszacowania utraty wartości ekspozycji kredytowych indywidualnie istotnych bazuje na wyliczeniu bieżącej wartości oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej. W przypadku obniżenia wartości bieżącej możliwych do realizacji przepływów pieniężnych tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości odpowiadający przewidywanej stracie kredytowej z tytułu nie wywiązania się dłużnika z zobowiązań wobec Banku pomniejszonej o korektę odsetek impairmentowych (IKON).

Oczekiwane przyszłe przepływy z zabezpieczeń, szacuje się na podstawie wartości windykacyjnej, pomniejszonej o koszty przejęcia i sprzedaży.

Wycenie portfelowej podlegają ekspozycje kredytowe indywidualnie nieistotne, dla których Bank nie dokonuje wyceny indywidualnej oraz ekspozycje kredytowe indywidualnie istotne w przypadku, których w wyniku wyceny indywidualnej nie stwierdzono przesłanek świadczących o utracie wartości. Ekspozycje te są grupowane dla celów łącznego pomiaru utraty wartości według podobnych charakterystyk ryzyka kredytowego. Parametry decydujące o zaklasyfikowaniu ekspozycji kredytowej do konkretnej grupy homogenicznej odzwierciedlają zdolność dłużnika do spłaty całości zobowiązania zgodnie z warunkami umowy.

Pomiar portfelowej utraty wartości dokonywany jest w oparciu o historyczne parametry strat generowanych przez podobne portfele aktywów. Historyczne trendy strat są oczyszczane ze zdarzeń jednorazowych.

Odpis aktualizujący tworzony jest dla wszystkich ekspozycji kredytowych Banku, wyłączając ekspozycje nowo nabyte w ciągu ostatniego miesiąca.

Metodologia i założenia przyjęte przez Bank do szacowania przyszłych przepływów pieniężnych podlegają regularnej analizie w celu zmniejszenia rozbieżności pomiędzy stratami szacowanymi, a rzeczywistymi.

5.1.2. Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom

Poniżej zaprezentowano wartości brutto lokat w innych bankach oraz kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom w podziale na grupy ratingowe nadane przez Moody's.

Moody's	31-12-2009	31-12-2008
A1	11 053	5 745
A2	1 152	3 247
A3	1 242	-
Aa1	1 121	726
Aa2	105	38 642
Aa3	10 745	1 462
Aaa	-	12 648
BB-	12 317	-
B2	-	35 406
B3	-	8 907
Ba2	-	103 130
Baa2	998	-
Ba3	-	12 821
Caa2	25 194	-
D	20 635	-
Bez ratingu *\\	79 622	157 497
Razem	164 184	380 231

*\\ Lokatom w innych bankach oraz kredytom i pożyczkom udzielonym innym bankom, które nie posiadają ratingów zewnętrznych przypisane zostały ratingi wewnętrzne Banku. Poniżej przedstawiono zestawienie wg ratingów wewnętrznych i odpowiadające im klasy ratingów zewnętrznych wg Moody's.

Rating wewnętrzny	Odpowiadająca klasa wg Moody's	31-12-2009	Odpowiadająca klasa wg Moody's	31-12-2008
A	Aaa, Aa1, Aa2, Aa3, A1	38	Aaa, Aa1, Aa2, Aa3, A1	84
B	A2, A3, Baa1	-	A2, A3, Baa1, Baa2	12 525
C	Baa2, Baa3	76 759	Baa3, Ba1, Ba2, Ba3	128 594
D	Ba1, Ba2	2 825	B1, B2	16 294
Razem		79 622		157 497

5.1.3. Kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom

	31-12-2009	31-12-2008
Kredyty i pożyczki, które nie są zaległe i w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości	8 509 332	7 464 283
Kredyty i pożyczki, które są zaległe na dzień sprawozdawczy, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości	157 419	291 103
Kredyty i pożyczki w przypadku których indywidualnie wykazano utratę wartości	1 043 342	525 896
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto	9 710 093	8 281 282
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom	-352 981	-325 283
Inne należności (netto)	862	709
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto, w tym:	9 357 974	7 956 708
- klienci	9 295 669	7 788 126
- banki	62 305	168 582

(a) Kredyty i pożyczki (wartość brutto), które nie są zaległe i w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości

Dla kredytów i pożyczek dla których nie zanotowano żadnych opóźnień w spłacie (nawet 1 dnia) nie rozpoznaje się utraty wartości pod warunkiem, że nie wystąpiły inne przesłanki utraty wartości. Są to należności klientów o dobrej sytuacji ekonomiczno-finansowej, o regularnych spłatach, dla których nie występowały przesłanki utraty wartości, a odpisy tworzone na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty. Poniżej zaprezentowano kwoty brutto kredytów i pożyczek, które nie były przeterminowane i dla których nie rozpoznano utraty wartości w podziale na klasy klientów.

	Rating	31-12-2009	31-12-2008
Kredyty dla podmiotów korporacyjnych	(1-3)	-	1
	(4-5)	133 907	86 907
	(6-7)	513 846	618 371
	(8-9)	890 722	860 254
	(10-11)	570 998	786 726
	12	29 005	16 082
	bez ratingu	28 875	369 953
Razem kredyty dla podmiotów korporacyjnych		2 167 353	2 738 294
Kredyty dla podmiotów detalicznych	osoby prywatne	2 955 411	2 178 743
	klienci z ratingiem	93 841	88 674
	bez ratingu	32 219	61 868
	mikroprzedsiębiorstwa ze scoringiem*)	52 110	32 347
Razem kredyty dla podmiotów detalicznych		3 133 581	2 361 632
Kredyty dla finansów publicznych	(1-3)	338	682
	(4-5)	681 140	774 444
	(6-7)	1 699 975	1 376 188
	(8-9)	747 845	87 541
	(10-11)	72 566	24 922
	12	35	150
	bez ratingu	6 422	99 449
Razem kredyty dla finansów publicznych		3 208 321	2 363 376
Kredyty dla pozostałych klientów	bez ratingu	77	981
Razem		8 509 332	7 464 283

*\ Mikropredsiębiorstwa	Scoring	31-12-2009	31-12-2008
	(1)	14 730	13 885
	(2)	14 675	8 348
	(3)	17 338	8 008
	(4)	2 159	673
	(5)	2 660	1 329
	(6)	548	104
Razem		52 110	32 347

(b) Kredyty i pożyczki (wartość brutto), które są zaległe na dzień sprawozdawczy, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości w podziale na klasy klientów

Jako zaangażowanie przeterminowane przyjmuje się sumę zaangażowań wobec klienta, dla którego przynajmniej jedna z należności Banku jest przeterminowana o jeden lub więcej dni. Dla kredytów i pożyczek przeterminowanych krócej niż 90 dni nie rozpoznaje się utraty wartości, chyba że inne dostępne informacje świadczą o jej wystąpieniu. Dla kredytów i pożyczek, których bieżąca wartość godziwa przekracza wartość ekspozycji mimo spełnienia przesłanek utraty wartości odpis aktualizujący nie jest rozpoznawany. Poniżej zaprezentowano kwoty brutto kredytów i pożyczek, które były przeterminowane, lecz dla których nie rozpoznano utraty wartości w podziale na klasy klientów.

31 grudnia 2009

Opóźnienia w spłacie	Kredyty dla podmiotów korporacyjnych	Kredyty dla klientów detalicznych	Kredyty dla finansów publicznych	Razem
Od 1 do 30 dni	5 839	71 911	19 678	97 428
Od 31 do 60 dni	7 603	27 128	6 198	40 929
Od 61 do 90 dni	3 427	10 956	3 213	17 596
pow. 90 dni	1 230	236	-	1 466
Razem	18 099	110 231	29 089	157 419
Wartość godziwa zabezpieczeń *\	15 592	53 947	81	69 620

31 grudnia 2008

Opóźnienia w spłacie	Kredyty dla podmiotów korporacyjnych	Kredyty dla klientów detalicznych	Kredyty dla finansów publicznych	Razem
Od 1 do 30 dni	25 815	188 245	8 462	222 522
Od 31 do 60 dni	1 612	22 379	-	23 991
Od 61 do 90 dni	4 406	7 806	-	12 212
pow. 90 dni	25 196	7 062	120	32 378
Razem	57 029	225 492	8 582	291 103
Wartość godziwa zabezpieczeń*\	35 793	88 490	139	124 422

*\Dla kredytów wycenianych indywidualnie prezentowana jest zdyskontowana wartość zabezpieczeń, a dla kredytów wycenianych grupowo prezentowana jest księgowa wartość zabezpieczeń.

Opis ustanowionych zabezpieczeń zamieszczono w pkt. 5.1.3.(f)

(c) Kredyty i pożyczki (wartość brutto) w przypadku których indywidualnie wykazano utratę wartości oraz wartość godziwa zabezpieczeń w podziale na klasy klientów.

Bank do grupy ekspozycji kredytowych wycenianych indywidualnie zakwalifikował ekspozycje indywidualnie istotne, które stanowią indywidualnie istotne pozycje sprawozdawcze. W ramach tej grupy ekspozycje kredytowe zostały podzielone na następujące segmenty:

- Kredyty dla klientów korporacyjnych
- Kredyty dla klientów detalicznych
- Kredyty dla jednostek finansów publicznych
- Kredyty dla banków

Poniżej przedstawiono należności brutto, w przypadku których indywidualnie wykazano utratę wartości oraz godziwą wartość zabezpieczeń.

	31-12-2009		31-12-2008	
	należności brutto	wartość godziwa zabezpieczeń	należności brutto	wartość godziwa zabezpieczeń
kredyty dla podmiotów korporacyjnych	830 081	104 114	392 673	53 718
kredyty dla klientów detalicznych	150 379	47 887	94 413	32 993
kredyty dla finansów publicznych	62 882	777	38 810	-
Razem	1 043 342	152 778	525 896	86 711

Opis ustanowionych zabezpieczeń zamieszczono w pkt. 5.1.3.(f)

Poniżej zostały przedstawione przesłanki utraty wartości dla poszczególnych segmentów (portfeli):

• **Segment kredyty dla podmiotów korporacyjnych**

W ramach ekspozycji zaliczonych do tego segmentu Bank wziął pod uwagę ustalając utratę wartości następujące przesłanki:

1. którekolwiek zobowiązanie kredytowe dłużnika jest przeterminowane powyżej 90 dni lub
2. sytuacja ekonomiczno-finansowa uległa znacznemu pogorszeniu, co może spowodować trudności w odzyskaniu należności Banku,
3. Bank wszczął wobec dłużnika postępowanie restrukturyzacyjne w ramach, którego przewiduje się:
 - wydłużenie pierwotnego terminu spłaty zobowiązania,
 - umorzenie części należności, lub
 - konwersję zobowiązania (lub jego części) na składniki majątku dłużnika, lub
4. został złożony wniosek o ogłoszenie upadłości dłużnika, wszczęcie postępowania naprawczego lub została wszczęta procedura likwidacyjna, lub
5. dłużnik postawiony został w stan upadłości (z opcją likwidacyjną lub układową) lub wszczęto wobec niego postępowanie naprawcze, lub
6. wobec dłużnika wszczęto postępowanie egzekucyjne (z wniosku Banku lub innego wierzyciela).

• **Segment ekspozycje kredytowe dla klientów detalicznych**

W segmencie klientów detalicznych czynnikiem podstawowym wziętym pod uwagę przy ustalaniu utraty wartości było wystąpienie opóźnienie w spłatach przekroczyło okres 90dni .

• **Segment ekspozycje kredytowe dla finansów publicznych**

W ramach tego segmentu przyjmuje się jako wystąpienie utraty wartości analogiczne przesłanki jak w przypadku segmentu klienta korporacyjnego.

• **Segment ekspozycje kredytowe dla banków**

W segmencie ekspozycji bankowych utratę wartości (default) określa się jako przypadek gdy:

1. bank posiada opóźnienie w płatnościach przekraczające okres 14 dni, oraz kwota wymagalna jest wyższa lub równa kwocie 3 000 zł, lub
2. sytuacja ekonomiczno-finansowa banku wskazuje na jego znaczące trudności finansowe i ma wpływ na utratę wartości poprzez zidentyfikowanie przesłanek wskazujących na zwiększone prawdopodobieństwo nie wywiązania się z zobowiązania.

Rating dla ekspozycji bankowych oparty jest na ratingu (ratingu zewnętrznym) nadanym przez jedną z zewnętrznych instytucji wiarygodności kredytowej (takich jak: Fitch Ratings, Moody's, Standard and Poor's), którym przypisane są ratingi wewnętrzne stosowane w Banku.

W przypadku tego segmentu 3 ekspozycje bankowe zostały określone jako default, dla których wyznaczona została strata w wysokości 100% zaangażowania.

Łączna kwota odpisu aktualizującego na ekspozycjach kredytowych banków wyniosła wg stanu na koniec 2009 roku 45 833 tys. zł z tego kwota 45 829 tys. zł to kwota odpisu na 3 banki, dla których określono utratę wartości.

(d) Podział portfela kredytów i pożyczek Grupy wg ratingów/scoringu, i w podziale na klasy klientów

	Rating	31-12-2009	31-12-2008
Kredyty dla podmiotów korporacyjnych	(1-3)	-	1
	(4-5)	133 907	87 608
	(6-7)	523 520	618 428
	(8-9)	917 249	870 560
	(10-11)	591 852	831 642
	12	29 005	17 561
	(13-16)	790 762	338 680
	bez ratingu	29 238	423 516
Razem kredyty dla podmiotów korporacyjnych		3 015 533	3 187 996
Kredyty dla podmiotów detalicznych	osoby prywatne	3 149 999	2 450 912
	klienci z ratingami	101 356	123 306
	bez ratingu	90 322	74 086
	mikroprzedsiębiorstwa ze scoringiem*	52 514	33 233
Razem kredyty dla podmiotów detalicznych		3 394 191	2 681 537
Kredyty dla finansów publicznych	(1-3)	338	682
	(4-5)	686 523	777 353
	(6-7)	1 721 654	1 381 700
	(8-9)	749 873	87 698
	(10-11)	76 480	24 922
	12	35	150
	(13-16)	58 967	38 802
	bez ratingu	6 422	99 461
Razem kredyty dla finansów publicznych		3 300 292	2 410 768
Kredyty dla pozostałych klientów	bez ratingu	77	981
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto		9 710 093	8 281 282
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom		-352 981	-325 283
Inne należności (netto)		862	709
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto, w tym:		9 357 974	7 956 708
- klienci		9 295 669	7 788 126
- banki		62 305	168 582

*\ Mikropredsiębiorstwa	Scoring	31-12-2009	31-12-2008
	(1)	14 788	13 885
	(2)	14 694	8 528
	(3)	17 649	8 291
	(4)	2 159	729
	(5)	2 660	1 342
	(6)	564	458
Razem		52 514	33 233

(e) Kredyty i pożyczki w przypadku których umowy były renegocjowane

Do czynności restrukturyzacyjnych zalicza się przedłużenie dat spłat zadłużenia, zaaprobowane zewnętrzne plany naprawcze, modyfikacje i odroczenia płatności z tytułu zadłużenia. Po restrukturyzacji, poprzednio przeterminowana należność powraca do statusu należności pracującej i zarządza się ją razem z innymi należnościami. Procedury i praktyki restrukturyzacyjne są opierane na wskaźnikach i przesłankach, które, w uznaniu Zarządu, wskazują na duże prawdopodobieństwo kontynuacji spłat zadłużenia. Procedury te są stale weryfikowane.

	31-12-2009	31-12-2008
Kredyty dla podmiotów korporacyjnych	610	2 979
Kredyty detaliczne	2 101	2 235
Kredyty dla finansów publicznych	35 187	35 907
Razem	37 898	41 121

(f) Opis ustanowionych zabezpieczeń na kredyty i pożyczki

Zakres przyjmowanych przez Bank zabezpieczeń określony został w podręczniku instrukcyjnym „Zasady zabezpieczania transakcji kredytowych w BOŚ S.A.” wprowadzonym Zarządzeniem Nr B 50/2008 Prezesa Zarządu BOŚ S.A. z dn. 25 kwietnia 2008 roku.

Do stosowanych zabezpieczeń należności z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek należą: gwarancja, poręczenie wg prawa cywilnego, weksel i poręczenie wekslowe (awal), hipoteka, zastaw, przelew (cesja) wierzytelności, blokada środków pieniężnych na rachunkach bankowych, przewłaszczenie na zabezpieczenie, ubezpieczenie kredytu, przejęcie długu kredytowego, przystąpienie do długu kredytowego, kaucja, oświadczenie patronackie, klauzule dodatkowe.

W przypadku kredytów i pożyczek udzielanych klientom detalicznym dla każdego produktu funkcjonują odrębne instrukcje opisujące zakres wymaganych zabezpieczeń i sposób ich ustanawiania.

Bank preferuje zabezpieczenia kredytów:

- 1) które umożliwiają zmniejszenie tworzonych odpisów aktualizacyjnych, w przypadku trwałej utraty wartości aktywów zgodnie z MSSF zatwierdzonymi przez UE,
- 2) w przypadku których przejęcie przedmiotu zabezpieczenia przez Bank i/ lub jego sprzedaż na rynku po cenie pokrywającej wierzytelności Banku nie stanowi problemu, a przewidywany okres realizacji tego przejęcia nie jest dłuższy niż 6 miesięcy.

Bank może stosować jednocześnie kilka form zabezpieczenia swoich wierzytelności. Zastosowanie kilku form zabezpieczenia zwiększa możliwość odzyskania wierzytelności w przypadku podjęcia przez Bank działań windykacyjnych.

Przyjęte zabezpieczenia mają zapewnić Bankowi maksimum ochrony jego interesów na wypadek, gdyby kredytobiorca z jakichkolwiek powodów zaprzestał spłaty kredytu.

(g) Przejęte zabezpieczenia

Bank klasyfikuje przejęte zabezpieczenia jako aktywa przejęte za długi i wycenia zgodnie z przyjętymi zasadami rachunkowości opisanymi w pkt. 2.19 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Przed przejęciem majątkowych zabezpieczeń wierzytelności Banku, obowiązującą zasadą jest posiadanie koncepcji zagospodarowania przejmowanych zabezpieczeń. Dokument określający koncepcję zagospodarowania zawiera wszelkie niezbędne informacje, istotne do podjęcia decyzji o przejęciu przedmiotu zabezpieczenia na własność Banku, a w szczególności:

- przewidywane do poniesienia koszty związane z ewentualnym dozorem, przechowywaniem, ubezpieczeniem, podatkami, itp.
- informacje dotyczące potencjalnego nabywcy, wynegocjowanej ceny oraz warunków płatności, w przypadku planowanej sprzedaży przedmiotu zabezpieczenia,
- opłacalność transakcji.

Majątkowe zabezpieczenia wierzytelności, które były przejmowane przez Bank, w większości posiadały już nabywców i transakcja sprzedaży była dla Banku opłacalna. W takich przypadkach zadłużenie kredytowe było obniżane o uzyskaną cenę zbycia, a nie wartość wynikającą z wyceny rzeczoznawcy (zazwyczaj cena uzyskana z transakcji sprzedaży jest niższa od wartości ustalonej przez rzeczoznawcę w wycenie).

Jedną ze stosowanych form odzyskiwania wierzytelności jest ich sprzedaż. Wysokość ceny sprzedaży wierzytelności jest zależna między innymi od majątkowych zabezpieczeń rzeczowych wierzytelności. W tych przypadkach, kiedy zbycie wierzytelności zabezpieczonej majątkiem rzeczowym jest dla Banku bardziej opłacalne niż przejmowanie majątku na aktywa do zbycia, a następnie jego sprzedaż, zawierane są transakcje sprzedaży wierzytelności wraz z rzeczowym majątkiem zabezpieczającym wierzytelność.

Na 31 grudnia 2009 roku Bank posiadał aktywa z tytułu przejętych zabezpieczeń o wartości 99 tys. zł, natomiast na koniec 2008 roku wartość aktywów z tytułu przejętych zabezpieczeń wyniosła poniżej 1 tys. zł.

5.1.4. Dłużne papiery wartościowe

Tabele poniżej prezentują rating nadany przez Moody's oraz Fitch dla dłużnych papierów wartościowych:

31 grudnia 2009	Skarb Państwa	NBP	Banki	Razem
Moody's				
A2	1 207 181	-	-	1 207 181
A3	-	-	40 174	40 174
Aa3	-	-	50 001	50 001
Baa1	-	-	20 526	20 526
bez ratingu	-	-	29 951	29 951
Razem	1 207 181	-	140 652	1 347 833

31 grudnia 2008	Skarb Państwa	NBP	Banki	Razem
Fitch				
A	-	-	104 526	104 526
Moody's				
A2	1 709 832	-	-	1 709 832
Aa2	-	-	90 639	90 639
Aa3	-	-	71 666	71 666
bez ratingu	-	94 696	29 927	124 623
Razem	1 709 832	94 696	296 758	2 101 286

W przypadku obligacji komunalnych, dla których brak jest aktywnego rynku nadawane są ratingi wewnętrzne.

Klasy ryzyka dla emitentów obligacji komunalnych obsługiwanych przez Bank Ochrony Środowiska S.A. nadawane są zgodnie z przyjętą w Banku metodyką oceny zdolności kredytowej jednostek samorządu terytorialnego.

31 grudnia 2009	Finanse publiczne
4	6 836
5	64 033
6	29 940
7	186 009
8	156 486
9	3 334
Razem	446 638

31 grudnia 2008	Finanse publiczne
5	12 762
6	201 705
7	81 687
Razem	296 154

5.1.5. Struktura koncentracji zaangażowania w segmenty rynku branżowe i geograficzne wraz z oceną ryzyka związanego z tym zaangażowaniem

Oceniając udziały branż w portfelu kredytowym Banku ukształtowane na koniec grudnia 2009 można stwierdzić wyraźną dominację „Administracji publicznej, obrony narodowej, obowiązkowego ubezpieczenia społecznego i powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego” – 31,5% oraz znaczące udziały „Wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę” – 5,1%, „Obsługa nieruchomości” 4,6%, „Handlu hurtowego i komisowego, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi i motocyklami” – 4,4%, „Produkcji artykułów spożywczych i napojów” – 3,0% oraz „Budownictwa” – 2,8% i „Pobór, uzdatnianie i rozprowadzanie wody” 2,3%. Udziały pozostałych branż nie przekroczyły 2,0%. W świetle przyjętych założeń do oceny istotności ryzyka koncentracji branżowej oraz wyników obliczeń (krzywa Lorenza) uznaje się, że występuje wysoka koncentracja branżowa.

W dwóch pierwszych z wymienionych wyżej branż dominują klienci - podmioty będące w dobrej kondycji ekonomiczno-finansowej (głównie jednostki samorządu terytorialnego). Występuje ponadto silna dywersyfikacja ryzyka. Branże te charakteryzują się niskim poziomem odpisów aktualizujących. W kolejnych branżach (oprócz branży „Obsługa nieruchomości”), wyższe ich poziomy, wynikają z kredytów, dla których utrata wartości wystąpiła przed 2009r. Branże decydujące o kształcie bankowego portfela kredytowego mają przed sobą dobre perspektywy rozwojowe.

Portfel kredytowy Banku, w podziale geograficznym, tworzą 21 oddziały, obejmujące działaniem wszystkie regiony kraju. Obszary zaangażowania kredytowego oddziałów wyznacza w Banku Zarządzenie Prezesa Zarządu w sprawie terytorialnego zasięgu działania oddziałów. Struktura geograficzna portfela jest zróżnicowana: udział największego oddziału w sumie kredytów to 10%, zaś najmniejszego 1,1%. Wyraźną dominację w sumie kredytów można odnotować w Warszawie, gdzie mieszczą się trzy duże oddziały Banku (łącznie 20,6%).

Zaangażowanie w poszczególne branże przedstawiono poniżej.

31 grudnia 2009

Branża	Obciążenie ryzykiem kredytowym	udział % w sumie ogółem
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	3 061 993	31,5%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	495 498	5,1%
Obsługa nieruchomości i wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	449 259	4,6%
Handel hurtowy i komisowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi i motocyklami	424 993	4,4%
Produkcja artykułów spożywczych, napojów i wyrobów tytoniowych	292 655	3,0%
Budownictwo	275 140	2,8%
Pobór, uzdatnianie i rozprowadzanie wody	222 898	2,3%
Pośrednictwo finansowe, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalno-rentowych, w tym:	152 449	1,6%
- <i>banki</i>	108 138	1,1%
Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	131 272	1,4%
Pozostałe branże, w tym:	4 203 936	43,3%
- <i>osoby prywatne</i>	3 149 999	32,4%
Ogółem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto	9 710 093	100,00%
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym banków	-352 981	
Pozostałe należności	862	
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto, w tym:	9 357 974	
- klienci	9 295 669	
- banki	62 305	

31 grudnia 2008

Branża	Obciążenie ryzykiem kredytowym	udział % w sumie ogółem
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	2 155 462	26,0%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	506 593	6,1%
Handel hurtowy i komisowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi i motocyklami	471 465	5,7%
Obsługa nieruchomości i wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	380 645	4,6%
Budownictwo	356 433	4,3%
Produkcja artykułów spożywczych, napojów i wyrobów tytoniowych	343 092	4,1%
Pośrednictwo finansowe, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalno-rentowych, w tym:	255 264	3,1%
- <i>banki</i>	209 306	2,5%
Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	133 717	1,6%
Pobór, uzdatnianie i rozprowadzanie wody	120 353	1,5%
Wytwarzanie koksu, produktów rafinacji ropy naftowej i paliw jądrowych	99 596	1,2%
Pozostałe branże, w tym:	3 458 662	41,8%
- <i>osoby prywatne</i>	2 451 183	29,6%
Ogółem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto	8 281 282	100,00%
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym banków	-325 283	
Pozostałe należności	709	
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto, w tym:	7 956 708	
- klienci	7 788 126	
- banki	168 582	

5.1.6. Struktura koncentracji zaangażowania w poszczególne podmioty, grupy kapitałowe

Zaangażowanie równe lub przekraczające 10% funduszy własnych Grupy w stosunku do jednego podmiotu wraz z podmiotami powiązanymi kapitałowo lub organizacyjnie na dzień 31 grudnia 2009 roku wystąpiło w dziesięciu przypadkach i wynosiło łącznie 1 154 300 tys. zł, co stanowiło 122,5% funduszy własnych Grupy, natomiast na dzień 31 grudnia 2008 roku wystąpiło w dwunastu przypadkach i wynosiło łącznie 1 456 291 tys. zł, co stanowiło 175,2% funduszy własnych Grupy.

Poniżej przedstawiono zaangażowanie wobec największych podmiotów lub grup podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie:

L.p.	Zaangażowanie *1 wg stanu na 31 grudnia 2009	L.p.	Zaangażowanie *1 wg stanu na 31 grudnia 2008
1	165 171	1	183 520
2	139 778	2	154 620
3	128 926	3	144 282
4	121 894	4	142 679
5	114 993	5	127 304
6	114 271	6	124 027
7	108 274	7	108 645
8	100 162	8	107 058
9	80 787	9	103 604
10	80 044	10	90 000
Razem	1 154 300	Razem	1 285 739

*1 Na zaangażowanie danego podmiotu składają się ekspozycje kredytowe brutto, zobowiązania warunkowe tj. otwarte linie kredytowe i gwarancje, dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez podmiot oraz zawarte z Grupą transakcje walutowe typu fx spot, fx forward, fx swap

Zarówno na 31 grudnia 2009 roku jak i na 31 grudnia 2008 roku pierwszy z wymienionych grup podmiotów jest spółką celową utworzoną do realizacji inwestycji wg specyficznej metody finansowania tzw. project finance. Przedstawiony przez klienta biznes plan jest realny i znajduje odzwierciedlenie w zawartych umowach, przeprowadzonych obliczeniach i ekspertyzach.

Dziesięciu klientów z największym zaangażowaniem wg stanu na 31 grudnia 2009 roku oraz 31 grudnia 2008 roku:

31 grudnia 2009

Lp.	Kapitał + zobowiązania pozabilansowe	Kapitał	Zobowiązania pozabilansowe* ¹	Udział w zaangażowaniu Banku ogółem
1	165 171	165 171	-	1,4%
2	139 499	99 437	40 062	1,2%
3	121 894	121 894	-	1,1%
4	120 191	-	120 191	1,0%
5	114 271	2 284	111 987	1,0%
6	108 273	84 438	23 835	0,9%
7	100 162	100 162	-	0,9%
8	80 787	62 377	18 410	0,7%
9	79 777	28 536	51 241	0,7%
10	75 293	75 293	-	0,7%

*¹ W zaangażowaniu pozabilansowym są brane pod uwagę: linie kredytowe, udzielone gwarancje i poręczenia, otwarte akredytywy importowe, akceptowane straty, potwierdzone akredytywy eksportowe i inne zobowiązania udzielone.

31 grudnia 2008

Lp.	Kapitał + zobowiązania pozabilansowe	Kapitał	Zobowiązania pozabilansowe* ¹	Udział w zaangażowaniu Banku ogółem
1	183 520	172 973	10 547	1,8%
2	148 927	82 324	66 603	1,5%
3	141 476	129 237	12 239	1,4%
4	124 027	96 289	27 738	1,2%
5	120 723	-	120 723	1,2%
6	108 645	67 638	41 007	1,1%
7	103 604	103 547	57	1,0%
8	99 944	66 734	33 210	1,0%
9	90 000	-	90 000	0,9%
10	84 877	33 134	51 743	0,8%

*¹ W zaangażowaniu pozabilansowym są brane pod uwagę: linie kredytowe, udzielone gwarancje i poręczenia, otwarte akredytywy importowe, akceptowane straty, potwierdzone akredytywy eksportowe i inne zobowiązania udzielone.

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe

Poniżej zaprezentowano obciążenie ryzykiem kredytowym poszczególnych kategorii aktywów finansowych.

	31-12-2009			31-12-2008		
	Maksymalne obciążenie ryzykiem kredytowym	Odpisy aktualizacyjne	Wartości bilansowe	Maksymalne obciążenie ryzykiem kredytowym	Odpisy aktualizacyjne	Wartości bilansowe
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom *1	164 184	-45 833	118 351	380 231	-40 724	339 507
Inne lokaty na rynku pieniężnym	-	-	-	94 696	-	94 696
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	59 083	-	59 083	233 949	-	233 949
Dłużne papiery wartościowe, w tym:						
- Skarb Państwa	52 775	-	52 775	231 681	-	231 681
Kapitałowe, w tym:						
- Notowane	6 308	-	6 308	2 268	-	2 268
Pochodne instrumenty finansowe	7 925	-	7 925	21 312	-	21 312
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym: *1	9 602 987	-307 318	9 295 669	8 073 013	-284 887	7 788 126
- Kredyty dla podmiotów korporacyjnych	2 907 395	-221 653	2 685 742	2 978 690	-225 376	2 753 314
- Kredyty dla klientów detalicznych	3 394 191	-84 580	3 309 611	2 681 537	-57 398	2 624 139
- Kredyty dla finansów publicznych	3 300 292	-915	3 299 377	2 410 768	-1 781	2 408 987
- Kredyty dla pozostałych klientów	77	-	77	981	-4	977
- Pozostałe należności	1 032	-170	862	1 037	-328	709
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	1 568 550	-	1 568 550	2 073 762	-	2 073 762
Dostępne do sprzedaży	1 079 750	-	1 079 750	1 423 332	-	1 423 332
Dłużne papiery wartościowe, w tym:						
- Skarb Państwa	983 611	-	983 611	1 420 633	-	1 420 633
- Skarb Państwa	396 321	-	396 321	827 721	-	827 721
- Finanse publiczne	446 638	-	446 638	296 154	-	296 154
- Korporacja	-	-	-	-	-	-
- Banki	140 652	-	140 652	296 758	-	296 758
Kapitałowe, w tym:						
- Notowane	96 139	-	96 139	2 699	-	2 699
- Notowane	61 420	-	61 420	1 038	-	1 038
- Nienotowane	34 719	-	34 719	1 661	-	1 661
Utrzymywane do terminu zapadalności	488 800	-	488 800	650 430	-	650 430
Dłużne papiery wartościowe, w tym:						
- Skarb Państwa	488 800	-	488 800	650 430	-	650 430
Aktywa zastawione	269 285	-	269 285	-	-	-
Dłużne papiery wartościowe, w tym:						
- Skarb Państwa	269 285	-	269 285	-	-	-
- Skarb Państwa	269 285	-	269 285	-	-	-
Inne aktywa finansowe	105 783	-4 776	101 007	117 789	-4 866	112 923

*1 Kredyty są wykazywane w wartościach brutto

Kredyty dla podmiotów segmentu klienta korporacyjnego i finansów publicznych w ujęciu wartościowym obciążone jest średnim ryzykiem. W 2009 roku nastąpił wzrost poziomu kredytów zagrożonych o 12 mln zł (tj. 0,9%) w stosunku do 2008 roku. Udział kredytów zagrożonych wg stanu na koniec 2009 roku wyniósł 7,4% (8,1% na koniec 2008r.), był to efekt wzrostu wolumenu kredytów ogółem w tym segmencie.

Należąca do tego segmentu grupa kredytów sektora finansów publicznych jest obciążona niskim ryzykiem kredytowym, z uwagi na specyfikę kredytobiorców mających ograniczone możliwości ogłoszenia upadłości.

W 2009 roku wzrosło ryzyko kredytów dla klientów detalicznych, w szczególności w grupie kredytów gotówkowych (wzrost kredytów zagrożonych o 161%) oraz kredytów hipotecznych (o 61%). W całej grupie kredytów detalicznych odnotowano w 2009 roku wzrost poziomu odpisów o 27,1 mln zł w stosunku do 2008 roku. Natomiast udział kredytów zagrożonych wyniósł 4,1% (tj. wzrost o 0,4%), przy czym wartość kredytów należących do segmentu detalicznego zwiększyła się o 713 mln zł (tj. wzrost o 27%).

Natomiast obciążenie ryzykiem kredytowym poszczególnych pozycji zobowiązań warunkowych jest następujące:

	Maksymalne obciążenie ryzykiem kredytowym 31-12-2009	Maksymalne obciążenie ryzykiem kredytowym 31-12-2008
Warunkowe zobowiązania finansowe, w tym:	1 436 983	1 472 210
- otwarte linie kredytowe	1 223 206	1 353 534
- otwarte akredytywy importowe	1 283	5 590
- promesy udzielenia kredytu	167 023	62 627
- limity na transakcje FX	1 000	139
- pozostałe	44 471	50 320
Gwarancje i poręczenia	312 431	260 437
Gwarantowanie emisji	36 100	86 850
Transakcje walutowe i stopy procentowej	1 301 534	1 811 660
Transakcje na kontraktach terminowych	91 221	247

Zgodnie z obowiązującymi w Banku procedurami zobowiązania warunkowe podlegają takiej samej formie zabezpieczania oraz monitorowania jak transakcje bilansowe.

Zakres i częstotliwość monitorowania klienta korporacyjnego uzależniona jest od ratingu kredytobiorcy i wielkości zaangażowania kredytowego. Im gorszy jest rating, wyższe zaangażowanie Banku, tym intensywniejsze są działania monitorujące.

Kontrola sytuacji ekonomiczno – finansowej mikroprzedsiębiorstwa polega między innymi na:

- porównaniu wielkości rocznego przychodu z rocznego zeznania lub deklaracji podatkowej za ostatni zamknięty okres obrotowy z wielkością rocznego przychodu z zeznania lub deklaracji za poprzedni zamknięty okres obrotowy,
- analizie warunków dodatkowych transakcji,
- wielkości wpływów na rachunkach bieżących.

Badanie przychodów dokonywane jest raz w roku, natomiast analiza warunków dodatkowych podlega badaniu raz na kwartał. Ponadto Bank monitoruje każdorazowo ryzyko transakcji.

5.2. Ryzyko rynkowe

Bank jest narażony na ryzyko rynkowe związane z możliwością zmiany wartości instrumentów finansowych i / lub wyniku finansowego na skutek zmian czynników rynkowych.

Poziom i profil ryzyka rynkowego jest regularnie monitorowany w Departamencie Ryzyka Finansowego i raportowany Radzie Nadzorczej Banku, Zarządowi Banku oraz Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami.

W BOŚ S.A. znaczący wpływ na wielkość ryzyka rynkowego mają:

- 1) poziom ryzyka stopy procentowej, definiowanego jako możliwość niekorzystnych zmian wyniku finansowego Banku i/lub wartości bieżącej instrumentów finansowych generujących ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej, wskutek zmian rynkowych stóp procentowych oraz/lub zmian w kształcie krzywej dochodowości,
- 2) ryzyko walutowe definiowane jako niebezpieczeństwo negatywnego wpływu zmian kursów walutowych na wynik finansowy lub wartość kapitału własnego Banku.

Ryzyko kapitałowych instrumentów finansowych skoncentrowane jest w DM BOŚ S.A.

5.2.1 Techniki pomiaru ryzyka rynkowego i limity

Ryzyko stopy procentowej

a) W portfelu handlowym

W celu monitorowania ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej Bank każdego dnia roboczego kalkuluje wrażliwość papierów wartościowych i instrumentów pochodnych generujących ryzyko stopy procentowej na zmianę stóp procentowych o 0,01% (BPV) oraz wartość zagrożoną (VAR) dla instrumentów zakwalifikowanych do księgi handlowej.

Do wyznaczenia wartości zagrożonej w BOŚ S.A. stosuje się :

1. metodę parametryczną (metoda wariancji – kowariancji), opierającą się na następujących założeniach:
 - zmiany cen instrumentów finansowych mają rozkład normalny,
 - poziom ufności - 99%,
 - okres utrzymywania pozycji 10 dni,
 - okres próby (tzn. obserwacji danych historycznych) - 250 dni roboczych.
2. metodę symulacji historycznej (od grudnia 2008), polegającą na przeprowadzeniu symulacji w oparciu o wcześniejsze zmiany cen/stóp zwrotu instrumentów finansowych generujących ryzyko stopy procentowej znajdujących się w portfelu handlowym i kalkulacji 99 percentyla z tych zmienności z 250 dni roboczych poprzedzających dzień analizy.

Obie te wielkości są porównywane z wielkością limitu wartości zagrożonej (VaR 10-dniowy), przy czym dla celów ostrożnościowych brana jest pod uwagę większa wartość VaR.

Celem metody VaR jest określenie maksymalnej wielkości straty, jaką Bank może ponieść z prawdopodobieństwem 0,99 w okresie 10 dni roboczych na instrumentach narażonych na ryzyko stopy procentowej, a tym samym ograniczenie ekspozycji Banku na ryzyko stopy procentowej w portfelu handlowym do poziomu akceptowanego przez Bank w stabilnej sytuacji rynkowej.

VAR kalkulowany metodą parametryczną posiada ograniczenia związane z zastosowanymi założeniami dot. m.in. kształtu rozkładu (często w rzeczywistości występuje zjawisko tzw. „grubych ogonów” tzn. występuje więcej sytuacji skrajnych niż wynikałoby z rozkładu) i szacowania zmienności (zmienność w przyszłości nie musi być odzwierciedleniem zmienności z przeszłości) co może spowodować zniekształcenie otrzymanego wyniku. W przypadku ryzyka stopy procentowej istnieją również zastrzeżenia co do precyzjności szacowania ryzyka dla produktów nieliniowych (opcje, złożone struktury finansowe), ale Bank obecnie nie posiada w portfelu handlowym takich produktów.

VAR nie uwzględnia również ryzyka politycznego, operacyjnego oraz w pewnym stopniu - ryzyka płynności.

Metoda historyczna kalkulacji VaR została zaimplementowana w Banku w związku ze znacznym wzrostem zmienności rynkowych stóp procentowych w IV kwartale 2008 skutkującym brakiem spełnienia podstawowego założenia metody parametrycznej – normalności rozkładu.

W BOŚ S.A. każdego dnia roboczego wartość narażona na ryzyko kalkulowana jest równocześnie metodą parametryczną oraz metodą symulacji historycznej, a następnie obie te wielkości są porównywane z wielkością limitu wartości zagrożonej (VaR 10-dniowy) zawartego w „Zasadach zarządzania ryzykami finansowymi”, przy czym dla celów ostrożnościowych brana jest pod uwagę większa wartość VaR.

W DM BOŚ SA ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej generowane jest głównie przez akcje i kapitałowe instrumenty pochodne.

Wg stanu na 31 grudnia 2009 r. w Grupie Kapitałowej BOŚ SA VaR dla portfela handlowego kalkulowany metodą historyczną wyniósł 711 tys. zł. (wg stanu na 31 grudnia 2008 r. VaR wyniósł odpowiednio 1 913 tys. zł.)

VaR metodą parametryczną kalkulowany jest jedynie w Banku, wg stanu na koniec 2009 r. wyniósł 529 tys. zł, co stanowiło 1,1% wartości bieżącej tego portfela (na dzień 31 grudnia 2008 r. VaR kalkulowany metodą parametryczną wynosił 516 tys. zł, co stanowiło 0,2% wartości bieżącej portfela).

Taki poziom VaR oznacza, że Grupa z prawdopodobieństwem 99% nie poniesie większej straty na wartości bieżącej portfela niż 711 tys. zł i istnieje prawdopodobieństwo 1%, iż strata ta będzie wyższa niż wyznaczona przy 10-cio dniowym okresie utrzymywania tego portfela. Ten poziom ryzyka Bank uważa za umiarkowany.

Taki poziom VaR wynikał głównie z ograniczenia działalności handlowej oraz ze spadku zmienności cen papierów wartościowych na rynku (w ciągu roku 2009 na rynku polskim zmienność stóp procentowych tworzących krzywą dochodowości we wszystkich analizowanych przez Bank terminach spadła, przy czym najwięcej dla terminów 1 i 3 lata odpowiednio o ok.: 30,9% i 32,4%).

Wyniki generowane z analizy VaR, w celu oceny i modyfikacji modelu VaR, są kwartalnie weryfikowane poprzez stosowanie analizy back-testing metodą historyczną i rewaluacyjną.

Bank raz na kwartał przeprowadza analizę stress testing, badając kształtowanie się poziomu wartości zagrożonej w sytuacji ekstremalnych zmian na rynku poziomu stóp procentowych, zmienności stóp procentowych w okresie 250 dni roboczych oraz korelacji pomiędzy zmiennościami stóp procentowych.

Wyniki tej analizy pokazują, iż przy wystąpieniu skrajnie niekorzystnych warunków rynkowych i zwiększonych pozycji, limity VaR w zakresie ryzyka stopy procentowej nie zostaną przekroczone, co oznacza, że działalność w portfelu handlowym Banku utrzymuje się na bezpiecznym poziomie.

Poziom ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej jest kontrolowany za pomocą następujących limitów:

- limit wartości zagrożonej (VaR 10-dniowy) w księdze handlowej - w 2009 r. limit został określony na poziomie 3,2 mln zł (w 2008 - 6,4 mln zł); w 2009 r. wartości te nie były przekroczone i kształtowały się w przedziale- dla modelu parametrycznego - od 27 tys. zł do 865 tys. zł, przy czym średnia wartość wyniosła 315 tys. zł., a dla modelu historycznego – od 2 tys. zł do 3 200 tys. zł, przy czym średnia wartość wyniosła 1 641 tys. zł,
- limit wrażliwości wartości aktywów w portfelu handlowym, przy zmianie stóp procentowych o 0,01 p.p. (BPV) – w 2009 r. limit został określony na poziomie 100 tys. zł; (w 2008 r.- 200 tys. zł); w 2009 r. wartości te nie były przekroczone i kształtowały się w przedziale od 0 do 23 tys. zł, przy czym średnia wartość wyniosła 8 tys. zł., (w 2008 r. wartości te nie były przekroczone i kształtowały się w przedziale od 0 do 32 tys. zł, przy czym średnia wartość wyniosła 10 tys. zł.),
- limit maksymalnej dziennej straty na aktywach w portfelu handlowym – w 2009 r. podobnie jak w 2008 r. limit został określony na poziomie 1 mln zł; od sierpnia 2009 r.

wartości te nie były przekroczone i kształtowały się w przedziale od 0 tys. zł do 287 tys. zł, przy czym średnia wartość wyniosła 28 tys. zł., (w 2008 r. do końca III kwartału wartości te nie były przekroczone i kształtowały się w przedziale od 0 tys. do 879 tys. zł, przy czym średnia wartość wyniosła 79 tys. zł.),

- limit maksymalnej ciążnionej miesięcznej straty na aktywach w portfelu handlowym - w 2009 r. podobnie jak w 2008 r. limit został określony na poziomie 2 mln zł; od sierpnia 2009 wartości te nie były przekroczone i kształtowały się w przedziale od 0 tys. zł do 327 tys. zł, przy czym średnia wartość wyniosła 88 tys. zł., (do końca III kwartału 2008 r. wartości te nie były przekroczone i kształtowały się w przedziale od 0 tys. zł do 1 342 tys. zł, przy czym średnia wartość wyniosła 78 tys. zł.),

Od 11 sierpnia 2009 r. limity maksymalnej dziennej straty i maksymalnej ciążnionej miesięcznej straty na aktywach w portfelu handlowym zostały przywrócone, po ich zawieszeniu przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami od października 2008 r.

Informacje o poziomie wykorzystania poszczególnych limitów są raportowane raz na miesiąc Zarządowi Banku oraz Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami, - raz na kwartał Radzie Nadzorczej Banku.

Wyniki analizy wrażliwości wartości bieżącej papierów wartościowych i instrumentów pochodnych generujących ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej Banku pokazują, iż przy założeniu, że w trakcie kolejnych 12 miesięcy od dnia 31 grudnia 2009 roku nastąpiłyby wzrost stóp procentowych w PLN o 50 p.b. lub o 75 p.b., wartość bieżąca ww. aktywów spadłaby odpowiednio o: 642 lub o 963 tys. zł, przyczyniając się do spadku wyniku finansowego brutto.

b) Analiza wrażliwości dla księgi bankowej

Oprócz analizy wrażliwości na ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej, dzięki wdrożeniu w Banku w II połowie 2009 r. systemu ALM, Bank prowadzi analizy wpływu tego ryzyka dla księgi bankowej.

W tym celu w Banku opracowywana jest luka stopy procentowej obejmująca pozycje zakwalifikowane do księgi bankowej, w której uwzględnia się bucketowane przepływy z tej księgi. Wielkości uzyskane w luce służą do wyznaczenia BPV, czyli wrażliwości zmiany wartości kapitału własnego Banku pod wpływem zmian stóp procentowych o 1 p.p. Luka i BPV dla księgi bankowej są wyznaczone na koniec każdego miesiąca. Docelowo Bank planuje wyznaczanie luki i BPV dekadowo, a następnie – codziennie. W tym celu Bank doskonalili wdrożony wyżej opisany system ALM.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2009 r., przy wzroście stóp procentowych o 1 p.p., wartość kapitału własnego Banku wzrosła o ok. 1 mln zł. (nie ma możliwości porównania tej wielkości z danymi na koniec 2008 r., ze względu na wdrożenie systemu ALM dopiero w II połowie 2009 r.). Utrzymujący się niski poziom BPV w BOŚ S.A. m.in. wynika z zakupu przez Bank w sierpniu 2009 r. obligacji DS1015 co spowodowało wydłużenie krótkiej pozycji dla PLN generowanej głównie przez fundusze własne.

Obecnie, ze względu na niski poziom BPV, ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej nie jest w Banku istotne.

Bank przeprowadza również analizę wrażliwości wartości bieżącej papierów wartościowych i instrumentów pochodnych generujących ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej na zmianę stóp procentowych, oddzielnie dla portfela dostępnego do sprzedaży i utrzymywanego do zapadalności.

Wg stanu na 31 grudnia 2009 r. wartość godziwa papierów wartościowych w PDS wyniosła 1 232 370 tys. zł, w tym obligacji skarbowych - 665 606 tys. zł, obligacji korporacyjnych – 120 126 tys. zł, obligacji komunalnych – 446 638 tys. zł.

Przy założeniu, że w trakcie kolejnych 12 miesięcy od dnia 31 grudnia 2009 roku nastąpiłby wzrost stóp procentowych w PLN o 50 p.b. lub o 75 p.b. wartość bieżąca ww. aktywów w PDS spadłaby odpowiednio o 7 717 lub o 11 575 tys. zł, przyczyniając się do spadku wartości kapitału własnego odpowiednio o: 7 748 lub o 11 622 tys. zł (z tytułu obligacji skarbowych w PDS, obligacji komunalnych, korporacyjnych i wyemitowanych przez banki) i wzrostu wyniku finansowego brutto odpowiednio o: 31 lub o 46 tys. zł (z tytułu transakcji IRS).

Wg stanu na 31 grudnia 2009 r. wartość godziwa obligacji Skarbu Państwa w PDW wyniosła 488 897 tys. zł. Przy założeniu, że w trakcie kolejnych 12 miesięcy od dnia 31 grudnia 2009 roku nastąpiłby wzrost stóp procentowych w PLN o 50 p.b. lub o 75 p.b. wartość bieżąca ww. aktywów w PDW spadłaby odpowiednio o 2 166 lub o 3 248 tys. zł.

Ryzyko walutowe

Dla monitorowania ryzyka walutowego na otwartych pozycjach walutowych Banku (bilansowych i pozabilansowych) podobnie jak w przypadku ryzyka stopy procentowej Bank stosuje model wartości zagrożonej (VaR), parametryczny (metoda wariancji – kowariancji), który opiera się na założeniu poziomu ufności w wysokości 99% oraz normalności rozkładu zmienności kursów walutowych z ostatnich 250 dni roboczych, z okresem utrzymywania pozycji przez 10 dni.

Wartość VaR dla otwartych pozycji walutowych Banku kształtowała się następująco w okresach rocznych (podano wartość maksymalną, minimalną i średnią):

VAR 10 – dniowy			
	(w tys. zł)		
12 miesięcy :	średnia	max	min
do 31 grudnia 2008	212	1 145	17
do 30 czerwca 2009	410	1 959	32
do 31 grudnia 2009	445	1 959	13

Wartość VAR-u 10-dniowego na 31 grudnia 2009 r. wyniosła 285 tys. zł (na 31 grudnia 2008 r. – 349 tys. zł). 10-dniowa wartość VAR stanowi szacowaną wartość wpływu zmian kursów walutowych na wyniki i kapitał własny Banku.

Wielkość VaR 10-dniowego oznacza wartość, która z wyznaczonym prawdopodobieństwem (w przypadku BOŚ S.A. jest to poziom 99%) nie zostanie przekroczona w ciągu dziesięciu dni roboczych.

W 2009 r. średnio poziom VaR 10-dniowego stanowił 8,3% całkowitej otwartej pozycji walutowej, a w 2008 r. - 4,1%, co oznacza, że ekspozycja Banku na ryzyko walutowe w 2009 wzrosła w porównaniu do poprzedniego roku, lecz utrzymuje się na bezpiecznym poziomie. Główną przyczyną wzrostu ryzyka walutowego. było utrzymywanie przez Bank pozycji w EUR w 2009 r. średnio na dwukrotnie wyższym poziomie niż 2008 r.

Celem stosowanej metody jest określenie wielkości straty, jaką Bank może ponieść w okresie 10 dni roboczych przy normalnie funkcjonującym rynku i określonej otwartej pozycji, a tym samym ograniczenie ekspozycji Banku na ryzyko walutowe w portfelu handlowym do poziomu akceptowanego przez Bank.

Jak każda metodologia, VAR posiada ograniczenia związane z zastosowanymi założeniami dot. m.in. kształtu rozkładu (często w rzeczywistości występuje zjawisko tzw. „grubych ogonów”, tzn. występuje więcej sytuacji skrajnych niż wynikałoby z rozkładu) i szacowania zmienności (zmienność w przyszłości nie musi być odzwierciedleniem zmienności z przeszłości), co może spowodować zniekształcenie otrzymanego wyniku.

VAR nie uwzględnia ryzyka politycznego, operacyjnego oraz w pewnym stopniu ryzyka płynności.

Model VaR podlega analizie backtesting metodą rewaluacyjną w celu oceny i ewentualnej modyfikacji modelu VaR.

Bank, podobnie jak w odniesieniu do ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej, przeprowadza analizę stress testing dla ryzyka walutowego, badając kształtowanie się poziomu wartości zagrożonej w sytuacji ekstremalnych zmian na rynku poziom kursów walutowych, zmienności kursów walutowych w okresie 250 dni roboczych oraz korelacji pomiędzy zmiennościami kursów walutowych.

Wyniki tej analizy pokazują, iż przy wystąpieniu skrajnie niekorzystnych warunków rynkowych i zwiększonych pozycji działalność Banku w zakresie ryzyka walutowego utrzymuje się na bezpiecznym poziomie.

W Banku ryzyko walutowe związane jest z posiadaniem otwartych pozycji walutowych głównie w EUR, USD i CHF w księdze handlowej.

W DM BOŚ S.A. ryzyko walutowe związane jest z posiadaniem przez Spółkę otwartych pozycji walutowych głównie w dwóch walutach obcych, tj.: USD i EUR. Otwarte pozycje walutowe wynikają zarówno z inwestycji własnych DM BOŚ S.A. (księga handlowa), jak i konieczności deponowania przez Spółkę środków na rachunkach u zagranicznych brokerów - pośredników DM BOŚ S.A., dokonujących - na zlecenie klientów Biura - kupna i sprzedaży papierów wartościowych na rynkach zagranicznych (księga bankowa).

Poziom otwartych pozycji walutowych w Grupie Kapitałowej BOŚ S.A. wg stanu 31 grudnia 2009 r. (księga handlowa)

Pozycja	CHF	EUR	USD	inne	Razem
długa	840	2 394	6 821	516	10 571
krótka	-	-	-	1 123	1 123

Poziom otwartych pozycji walutowych w DM BOŚ S.A. wg stanu na 31 grudnia 2009 r. (księga handlowa)

Pozycja	EUR	USD	Razem
długa	915	628	1 543

Poziom otwartych pozycji walutowych w Grupie Kapitałowej BOŚ S.A. wg stanu na 31 grudnia 2008 r. (księga handlowa)

Pozycja	CHF	EUR	USD	inne	Razem
długa	3 609	2 394	6 821	306	13 130
krótka	-	993	280	-	1 273

Poziom otwartych pozycji walutowych w DM BOŚ S.A. wg stanu na 31 grudnia 2008 r. (księga handlowa)

Pozycja	EUR	USD	Razem
długa	1 024	929	1 953

Ryzyko walutowe w Grupie ogranicza się poprzez:

- limity kwotowe dla pozycji indywidualnych w poszczególnych walutach:
- dla USD i EUR - w 2009 r. tak jak w 2008 r. limity te zostały określone na poziomie 10 mln zł; w 2009 r. limity te były przekroczone, odpowiednio: dwu i sześciokrotnie, przy czym średnie ich wykorzystanie kształtowało się na poziomie odpowiednio: 11,4% i 38,8%, (w 2008 r. limity te nie były przekroczone i średnie ich wykorzystanie kształtowało się na poziomie odpowiednio: 14,4% i 20,3%);

- dla CHF i GBP - w 2009 r. tak jak w 2008 r. limity te zostały określone na poziomie 6 mln zł, w 2009 r. limity te nie były przekroczone, a ich średnie wykorzystanie kształtowało się odpowiednio na poziomie: 13,1% i 2,5%; (w 2008 r. limity te, nie były przekroczone z wyjątkiem limitu dla pozycji w CHF, który został siedmiokrotnie przekroczony, średnie wykorzystanie tych limitów kształtowało się na poziomie odpowiednio: 34,8% i 6,0 %);
- dla pozostałych walut łącznie - w 2009 r. tak jak w 2008 r. limit został określony na poziomie 5 mln zł, w 2009 r. limit ten nie był przekroczony i średnie jego wykorzystanie kształtowało się na poziomie 9,5%; (w 2008 r. limit ten nie był przekroczony i średnie jego wykorzystanie kształtowało się na poziomie 8,2%)
- limit kwotowy dla pozycji całkowitej – w 2009 r. tak jak 2008 r. został określony na poziomie 25 mln zł; w 2009 r. (limit dotyczy pozycji bilansowych i pozabilansowych) limit ten nie był przekroczony i średnie jego wykorzystanie kształtowało się na poziomie 22,4%; (w 2008 r. limit ten nie był przekroczony i średnie jego wykorzystanie kształtowało się na poziomie 20,7%). W DM BOŚ S.A. limit ten został ustalony na poziomie 10% kapitałów własnych Domu Maklerskiego na koniec danego miesiąca (limit ten odnosi się do pozycji bilansowych) – w 2009 r. limit ten kształtował się średnio na poziomie ok. 6,6 mln zł, średnie jego wykorzystanie w analizowanym roku wyniosło 38,7% i limit w tym okresie nie został przekroczony (w 2008 r. limit ten kształtował się średnio na poziomie 6 mln zł, a jego średnie wykorzystanie w analizowanym roku wyniosło 32,1% i limit ten nie został przekroczony).
- limit wartości zagrożonej (VaR 10 -dniowy) dla otwartych pozycji walutowych Banku - w 2009 r. tak jak w 2008 r. został określony na poziomie 950 tys. zł; w 2009 r. wartości te zostały jedenastokrotnie przekroczone i kształtowały się w przedziale od 13 tys. zł do 1 959 tys. zł, przy czym średnia wartość wyniosła 445 tys. zł. (w 2008 r. wartości te zostały dwukrotnie przekroczone i kształtowały się w przedziale od 17 tys. zł do 1 145 tys. zł, przy czym średnia wartość wyniosła 212 tys. zł);
- limit dziennej straty z tytułu transakcji wymiany walut - w 2009 r. tak jak w 2008 r. został określony na poziomie 0,5 mln zł; w 2009 r. limit ten został raz przekroczony i średnie jego wykorzystanie kształtowało się na poziomie 6,3%; (w 2008 r. limit ten był jednokrotnie przekroczony i średnie jego wykorzystanie kształtowało się na poziomie 10,8%),
- limit ciągniętej miesięcznej straty z tytułu transakcji wymiany walut. – w 2009 r. tak jak w 2008 r. został określony na poziomie 1 mln zł; w 2009 r. limit ten nie był przekroczony i średnie jego wykorzystanie kształtowało się na poziomie 9,0%, (w 2008 limit ten nie był przekroczony i średnie jego wykorzystanie kształtowało się na poziomie 7,0%).
- limit narastającej straty rocznej z tytułu transakcji wymiany walut i wyceny otwartych pozycji walutowych - dotyczy DM BOŚ S.A.; w I półroczu 2009 limit został określony na poziomie 0,3 mln zł, a w II półroczu 2009 r. – na poziomie 0,5 mln zł; w 2009 r. limit ten nie został przekroczony, w I półroczu 2009 r. średnie jego wykorzystanie kształtowało się na poziomie 0%, w II półroczu – na poziomie 17,8%. (w 2008 limit został określony na poziomie 0,3 mln zł; w 2008 limit ten nie był przekroczony i średnie jego wykorzystanie kształtowało się na poziomie 24,9%),
- limit dziennej straty dla pozycji pozabilansowych – limit ten został wprowadzony we wrześniu 2009 r. i ustalony na poziomie 250 tys. zł.; a średnie jego wykorzystanie w analizowanym okresie kształtowało się na poziomie 3,9% i limit ten nie został przekroczony

Kontrola wykorzystania ww. limitów przeprowadzana jest każdego dnia roboczego.

Informacje o poziomie wykorzystania poszczególnych limitów są raportowane raz na miesiąc odpowiednio Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz Zarządowi Banku, raz na kwartał Radzie Nadzorczej Banku.

5.2.2. Ryzyko stopy procentowej

Zestawienie umownych dat zmiany oprocentowania (tzn. terminów płatności lub przeszacowywania w zależności, który termin jest wcześniejszy) dla pozycji bilansowych w Grupie na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz 31 grudnia 2008 roku prezentują poniższe tabele:

Ryzyko stopy procentowej (wartości bilansowe brutto) na 31 grudnia 2009

	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6 - 12 M	Powyżej 1 Y	Nieoprocentowane	Razem
Aktywa							
Kasa, środki w Banku Centralnym	377 403	-	-	-	-	64 970	442 373
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	31 784	31 923	38 412	-	-	16 232	118 351
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	-	-	110	52 663	6 310	59 083
Pochodne instrumenty finansowe	72	2 737	4 540	-	576	-	7 925
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	4 539 064	3 261 961	1 294 954	-	-	199 690	9 295 669
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	237 041	137 550	527 107	261 932	275 000	129 920	1 568 550
- dostępne do sprzedaży	137 041	137 550	172 107	261 932	245 000	126 120	1 079 750
- utrzymywane do terminu zapadalności	100 000	-	355 000	-	30 000	3 800	488 800
Inne aktywa	-	-	-	269 285	-	325 604	594 889
Aktywa razem	5 185 364	3 434 171	1 865 013	531 327	328 239	742 726	12 086 840
*\\ Gotówka w NBP25							
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	143	-	-	-	-	-	143
Zobowiązania wobec innych banków	298 822	658 772	376 802	-	-	32 145	1 366 541
Zobowiązania wobec klientów	5 039 094	3 301 870	637 977	265 161	-	171 173	9 415 275
Pochodne instrumenty finansowe	90	6 102	6 168	284	2 429	-	15 073
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych						160	160
Zobowiązania podporządkowane		79 713	41 624			40	121 377
Pozostałe zobowiązania						248 317	248 317
Zobowiązania razem	5 338 149	4 046 457	1 062 571	265 445	2 429	451 835	11 166 886
Luka	-152 785	-612 286	802 442	265 882	325 810		

Na pozycję kredyty i pożyczki udzielone klientom, w kolumnie nieoprocentowane składają się przede wszystkim kredyty nieregularne netto ok. 180 mln zł i odsetki od kredytów ok. 22 mln zł. Na pozycję zobowiązania wobec klientów, w kolumnie nieoprocentowane składają się przede wszystkim środki na kredyty obce w kwocie ok. 140 mln zł i odsetki ok. 35 mln zł.

Ryzyko stopy procentowej (wartości bilansowe brutto) na 31 grudnia 2008

	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6 - 12 M	1 - 5 Y	Pow. 5Y	Nieoprocentowane	Razem
Aktywa								
Kasa, środki w Banku Centralnym	260 601	-	-	-	-	-	53 293*\	313 894
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	130 898	41 656	137 735	15 000	-	-	14 218	339 507
Inne lokaty na rynku pieniężnym	-	90 340	-	-	-	-	4 356	94 696
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	335	-	-	100 247	-	125 000	8 367	233 949
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	-	-	-	-	21 312	21 312
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	6 102 691	747 810	403 930	7 233	-	-	526 462	7 788 126
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	175 892	159 200	426 500	954 209	325 000	-	32 961	2 073 762
- dostępne do sprzedaży	175 892	159 200	276 500	594 209	195 000	-	22 531	1 423 332
- utrzymywane do terminu zapadalności	-	-	150 000	360 000	130 000	-	10 430	650 430
Inne aktywa	-	-	-	-	-	-	316 319	316 319
Aktywa razem	6 670 417	1 039 006	968 165	1 076 689	325 000	125 000	977 288	11 181 565

*\ Gotówka w NBP

Zobowiązania

Zobowiązania wobec Banku Centralnego	128	-	-	-	-	-	-	128
Zobowiązania wobec innych banków	134 149	512 585	244 704	-	-	-	1 761	893 199
Zobowiązania wobec klientów	6 470 784	1 305 466	688 855	364 116	18 022	-	363 050	9 210 293
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	-	-	-	-	61 922	61 922
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	-	-	-	-	-	-	210	210
Pozostałe zobowiązania	-	-	-	-	-	-	125 257	125 257
Zobowiązania razem	6 605 061	1 818 051	933 559	364 116	18 022		552 200	10 291 009

Luka	65 356	-779 045	34 606	712 573	306 978	125 000		
-------------	--------	----------	--------	---------	---------	---------	--	--

Na pozycję kredyty i pożyczki udzielone klientom, w kolumnie nieoprocentowane składają się przede wszystkim kredyty ze środków obcych w kwocie ok. 282 mln zł, kredyty nieregularne netto ok. 214 mln zł i odsetki od kredytów ok. 29 mln zł.

Na pozycję zobowiązania wobec klientów, w kolumnie nieoprocentowane składają się przede wszystkim środki na kredyty obce w kwocie ok. 305 mln zł i odsetki ok. 51 mln zł.

Pozycje pozabilansowe:

Na 31 grudnia 2009	1M	1-3M	3-6M	6-12M	Pow. 1Y
FX forward	6 720	3 102	1 191	2 958	534
FX Swap	452 890	546 059	83 853	-	-
Futures	-	27 835	5 018	4 495	-
FX Spot	10 306	-	-	-	-
Swap odsetkowy	-	-	100 000	-	100 000
CFD (kontrakty różnic kursowych)	-	-	-	6 943	-
Razem	469 916	576 996	190 062	14 396	100 534
FX forward	6 728	31 699	9 682	3 323	602
FX Swap	456 051	547 205	82 492	-	-
Futures	-	4 940	87	-	-
FX Spot	10 320	-	-	-	-
Swap odsetkowy	-	-	100 000	-	100 000
CFD (kontrakty różnic kursowych)	-	-	-	5 027	-
Razem	473 099	583 844	192 261	8 350	100 602
Saldo	-3 183	-6 848	-2 199	6 046	-68

Na 31 grudnia 2008	1M	1-3M	3-6M	6-12M	Pow. 1Y
FX forward	6 945	6 903	5 621	2 335	-
FX Swap	458 734	419 461	183 586	-	-
Swap odsetkowy	-	-	633 581	507 168	-
Razem	465 679	426 364	822 788	509 503	-
FX forward	6 850	6 690	5 158	2 114	-
FX Swap	479 967	444 799	183 367	-	-
Swap odsetkowy	526 587	-	-	-	141 977
Razem	1 013 404	451 489	188 525	2 114	141 977
Saldo	-547 725	-25 125	634 263	507 389	-141 977

Aktywa i zobowiązania finansowe o stałym i zmiennym oprocentowaniu oraz te, które nie są bezpośrednio narażone na ryzyko zmiany stopy procentowej na dzień 31 grudnia 2009 roku.

	O stałym oprocentowaniu	O zmiennym oprocentowaniu	Nie bezpośrednio narażone na ryzyko zmiany stopy procentowej	Razem
Aktywa				
Kasa, środki w Banku Centralnym	377 403	-	64 970	442 373
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	24 649	77 470	16 232	118 351
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	52 773	6 310	59 083
Pochodne instrumenty finansowe	7 925	-	-	7 925
Kredyty i pożyczki udzielone klientom *\	53 245	9 042 734	199 690	9 295 669
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	400 391	1 038 239	129 920	1 568 550
- dostępne do sprzedaży	270 391	683 239	126 120	1 079 750
- utrzymywane do terminu zapadalności	130 000	355 000	3 800	488 800
Inne aktywa	-	269 285	325 604	594 889
Aktywa razem	863 613	10 480 501	742 726	12 086 840

*\ dane szacunkowe

Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	143	-	-	143
Zobowiązania wobec innych banków	582 737	751 659	32 145	1 366 541
Zobowiązania wobec klientów	5 731 691	3 512 411	171 173	9 415 275
Pochodne instrumenty finansowe	-	15 073	-	15 073
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	-	-	160	160
Zobowiązania podporządkowane	-	121 337	40	121 377
Pozostałe zobowiązania	-	-	248 317	248 317
Zobowiązania razem	6 314 571	4 400 480	451 835	11 166 886

Aktywa i zobowiązania finansowe o stałym i zmiennym oprocentowaniu oraz te, które nie są bezpośrednio narażone na ryzyko zmiany stopy procentowej na dzień 31 grudnia 2008 roku.

	O stałym oprocentowaniu	O zmiennym oprocentowaniu	Nie bezpośrednio narażone na ryzyko zmiany stopy procentowej	Razem
Aktywa				
Kasa, środki w Banku Centralnym	260 601	-	53 293	313 894
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	101 290	223 999	14 218	339 507
Inne lokaty na rynku pieniężnym	-	90 340	4 356	94 696
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	127 210	98 372	8 367	233 949
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	21 312	21 312
Kredyty i pożyczki udzielone klientom *\	75 000	7 186 664	526 462	7 788 126
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	500 000	1 540 801	32 961	2 073 762
- dostępne do sprzedaży	220 000	1 180 801	22 531	1 423 332
- utrzymywane do terminu zapadalności	280 000	360 000	10 430	650 430
Inne aktywa	-	-	316 319	316 319
Aktywa razem	1 064 101	9 140 176	977 288	11 181 565
*\ dane szacunkowe				
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	128	-	-	128
Zobowiązania wobec innych banków	657 289	234 149	1 761	893 199
Zobowiązania wobec klientów	4 794 825	4 052 418	363 050	9 210 293
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	61 922	61 922
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	-	-	210	210
Pozostałe zobowiązania	-	-	125 257	125 257
Zobowiązania razem	5 452 242	4 286 567	552 200	10 291 009

5.2.3. Ryzyko walutowe

Zestawienie otwartych pozycji walutowych na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz 31 grudnia 2008 roku zaprezentowano w poniższych tabelach:

Ryzyko walutowe (wartości bilansowe netto) na 31 grudnia 2009

Aktywa	PLN	EUR	USD	CHF	Inne	Razem
Kasa, środki w Banku Centralnym	426 558	9 207	3 000	539	3 069	442 373
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	63 504	42 166	1 923	4 458	6 300	118 351
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	59 083	-	-	-	-	59 083
Pochodne instrumenty finansowe	7 925	-	-	-	-	7 925
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	7 194 633	518 466	54 965	1 527 333	272	9 295 669
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	1 547 840	20 529	181	-	-	1 568 550
- dostępne do sprzedaży	1 059 040	20 529	181	-	-	1 079 750
- utrzymywane do terminu zapadalności	488 800	-	-	-	-	488 800
Aktywa zastawione	269 285	-	-	-	-	269 285
Inne aktywa	309 228	6 988	9 386	2	-	325 604
Aktywa razem	9 878 056	597 356	69 455	1 532 332	9 641	12 086 840
Pozycje pozabilansowe tworzące pozycję walutową		608 253	24 032	2 834	13 980	
Zobowiązania						
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	143	-	-	-	-	143
Zobowiązania wobec innych banków	518 403	255 107	25 675	567 356	-	1 366 541
Zobowiązania wobec klientów	8 461 876	872 349	56 494	1 817	22 739	9 415 275
Pochodne instrumenty finansowe	15 073	-	-	-	-	15 073
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	160	-	-	-	-	160
Zobowiązania podporządkowane	121 377	-	-	-	-	121 377
Pozostałe zobowiązania	189 657	58 091	202	1	366	248 317
Zobowiązania razem	9 306 689	1 185 547	82 371	569 174	23 105	11 166 886
Pozycje pozabilansowe tworzące pozycję walutową		17 139	3 278	965 152	10 195	
Bilansowa pozycja netto	-588 191	-12 916	963 158	-13 464		
Pozabilansowa pozycja netto	591 114	20 754	-962 318	3 785		

Ryzyko walutowe (wartości bilansowe netto) na 31 grudnia 2008

Aktywa	PLN	EUR	USD	CHF	Inne	Razem
Kasa, środki w Banku Centralnym	302 532	6 859	2 597	281	1 625	313 894
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	144 026	40 140	47 733	91 850	15 758	339 507
Inne lokaty na rynku pieniężnym	94 696	-	-	-	-	94 696
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	233 949	-	-	-	-	233 949
Pochodne instrumenty finansowe	17 999	3 311	1	1	-	21 312
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	6 068 981	129 994	30 628	1 558 523	-	7 788 126
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	2 052 758	20 891	113	-	-	2 073 762
- dostępne do sprzedaży	1 402 328	20 891	113	-	-	1 423 332
- utrzymywane do terminu zapadalności	650 430	-	-	-	-	650 430
Inne aktywa	294 851	9 807	11 561	4	96	316 319
Aktywa razem	9 209 792	211 002	92 633	1 650 659	17 479	11 181 565
Pozycje pozabilansowe tworzące pozycję walutową		824 643	1 781	-	1	
Zobowiązania						
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	128	-	-	-	-	128
Zobowiązania wobec innych banków	199 378	108 135	10 366	575 320	-	893 199
Zobowiązania wobec klientów	8 206 774	899 615	84 930	2 432	16 542	9 210 293
Pochodne instrumenty finansowe	10 212	22 585	-	29 125	-	61 922
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	210	-	-	-	-	210
Pozostałe zobowiązania	95 109	28 442	1 094	253	359	125 257
Zobowiązania razem	8 511 811	1 058 777	96 390	607 130	16 901	10 291 009
Pozycje pozabilansowe tworzące pozycję walutową		16 068	7 493	1 069 045	-	
Bilansowa pozycja netto	697 981	-847 775	-3 757	1 043 529	578	
Pozabilansowa pozycja netto	-	808 575	-5 712	-1 069 045	1	

5.3. Ryzyko akcji i kapitałowych instrumentów pochodnych

Ryzyko akcji i kapitałowych instrumentów pochodnych występuje głównie w działalności Domu Maklerskiego BOŚ S.A. - podmiocie zależnym od Banku - i wynika z możliwości wpływu niekorzystnych zmian cen akcji oraz wartości indeksów giełdowych na wynik finansowy lub wartość kapitału Grupy.

Ryzyko to jest ograniczane poprzez limity zaangażowania (zarówno w odniesieniu do transakcji arbitrażowych – wartość limitu 13 mln zł, jak i niezabezpieczonych – wartość limitu 8 mln zł) oraz ograniczenia koncentracji inwestycji w stosunku do jednego emitenta (do 10% funduszy nadzorowanych). Limit zaangażowania w transakcje arbitrażowe został ustalony w oparciu o poziom nadzorowanych kapitałów i stanowi 50% poziomu nadzorowanych kapitałów obliczonych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 14 kwietnia 2006 roku w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych oraz maksymalnej wysokości kredytów, pożyczek i wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych w stosunku do kapitałów. Z uwagi na fakt, że tylko niezabezpieczona wielkość transakcji arbitrażowych (tj. w wysokości ok. 5% wykorzystanego globalnego limitu) wpływa na całkowity wymóg kapitałowy, globalny limit został ustalony na powyższym poziomie. Całość pozycji niezabezpieczonych stanowi 25 % poziomu nadzorowanych kapitałów ze względu na wpływ pozycji niezabezpieczonych na całkowity wymóg kapitałowy.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz 31 grudnia 2008 roku wykorzystanie limitów zaangażowania w inwestycje własne wynosiło odpowiednio 73,83% i 69,4% limitu maksymalnego zaangażowania w

transakcje niezabezpieczone. Limity na transakcje arbitrażowe były wykorzystane na 31 grudnia 2009 roku w 53,90% (na 31 grudnia 2008 roku – 2,05%).

Dodatkowo istnieją limity straty (konieczność zamknięcia posiadanych pozycji przez maklera w przypadku spadku cen do poziomu niższego niż 80% ceny zakupu lub poniesienia określonej straty – do 40 tys. zł straty dziennej) oraz limity dla poszczególnych traderów. Ponadto transakcje koncentrują się na transakcjach intraday.

Poziom ryzyka generowanego przez portfel inwestycji własnych DM BOŚ S.A. jest umiarkowany - przy wielkości inwestycji kapitałowych na dzień 31 grudnia 2009 roku w wysokości 9.773tys. zł Grupa mogła stracić w ciągu dnia z 99% prawdopodobieństwem 236 tys. zł, w tym 77 tys. zł na wynik i 159 tys. zł na kapitał (przy zmienności szacowanej z danych dziennych za rok wstecz – dla portfela handlowego w oparciu o zmienność indeksu WIG, WIG 20 i indeks rynku NewConnect – dla portfela PDS – w oparciu o zmienność indeksu WIG) Zakładając maksymalne zaangażowanie w wysokości 8 mln zł, strata wzrosłaby do poziomu 395 tys. zł (przy zmienności szacowanej j.w. dla indeksu WIG). Dla porównania na koniec 2008 roku przy wielkości inwestycji kapitałowych w wysokości 5.819 tys. zł Grupa mogła stracić w ciągu dnia z 99% prawdopodobieństwem 437 tys. zł, w tym 141 tys. zł na wynik a 296tys. zł na kapitał (przy zmienności szacowanej z danych dziennych za rok wstecz – dla portfela handlowego w oparciu o zmienność indeksu WIG 20 i indeks rynku NewConnect – dla portfela PDS – w oparciu o zmienność indeksu WIG), a przy maksymalnym zaangażowaniu w wysokości 8 mln zł - 832 tys. zł (przy zmienności szacowanej j.w. dla indeksu WIG20).

5.4. Ryzyko płynności

Zarządzanie ryzykiem płynności w BOŚ S.A. obejmuje:

- zarządzanie płynnością bieżącą,
- zarządzanie płynnością średnio i długoterminową,
- plany działania Banku w zakresie utrzymania płynności w sytuacjach awaryjnych.

Dla potrzeb zarządzania ryzykiem płynności Bank wdrożył szereg metod obejmujących m.in. tworzenie zestawień aktywów i pasywów zgodnie z kontraktowymi oraz urealnionymi terminami zapadalności i wymagalności, analizę poziomu aktywów płynnych oraz analizę poziomu stabilności (m.in. wyliczanie osadu, analiza stabilności depozytów dużych klientów Banku, symulacje skutków odpływu dużych depozytów na wskaźniki płynności Banku). Dla lepszej oceny poziomu ryzyka płynności, Bank analizuje poziom koncentracji bazy depozytowej.

Bank analizuje wielkość wskaźników płynności, wyznaczonych zgodnie z nadzorczymi miarami płynności krótkoterminowej i długoterminowej. W BOŚ S.A. stanowią one zestaw limitów strukturalnych dotyczących płynności. W analizowanym okresie nie zanotowano przekroczenia powyższych limitów.

W przypadku osiągnięcia przez limitowane wielkości poziomu uznawanego za graniczny, Bank może podjąć działania określone w Planie działania Banku w zakresie utrzymania płynności BOŚ S.A. w sytuacjach awaryjnych.

BOŚ S.A., w celu aktywnego zarządzania ryzykiem płynności, na bieżąco kontroluje poziom płynności średnio- i długoterminowej z wyprzedzeniem, podejmuje działania na rzecz zapewnienia źródeł finansowania o odpowiedniej strukturze walutowej i terminowej, a także inwestowania posiadanych nadwyżek na rynku dłużnych papierów wartościowych oraz na rynku międzybankowym.

W 2009 r. posiadany przez Bank poziom płynności na bieżąco pozwalał realizować wszystkie jego zobowiązania.

Wpływ podmiotu zależnego w Grupie Kapitałowej BOŚ S.A. na płynność grupy jest niski, z uwagi na niewielki jej udział w jej aktywach (ok. 2%). Należy jednak zaznaczyć, że zarówno Bank, jak i DM BOŚ S.A. posiada odpowiedni poziom aktywów płynnych do realizacji swoich zobowiązań.

Zestawienie zapadalności aktywów i wymagalności zobowiązań według terminów umownych na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz 31 grudnia 2008 roku zaprezentowano w poniższych tabelach (wartości niezdyskontowane).

10-letnie obligacje podporządkowane w kwocie nominalnej 120 mln zł posiadają opcję call dla BOŚ S.A. umożliwiającą ich wcześniejszy wykup po upływie 5 lat. Wykup ten jest możliwy po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego. Ma to wpływ na prawdopodobieństwo realizacji przyszłych przepływów.

Luka płynności na 31 grudnia 2009

Aktywa	1 M	1 - 3 M	3 – 6 M	6-12 M	1 - 5 Y	Pow. 5 Y	Razem
Kasa, środki w Banku Centralnym	442 373	-	-	-	-	-	442 373
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	53 867	30	63 618	-	-	-	117 515
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	6 308	-	-	4	60 113	-	66 425
Pochodne instrumenty finansowe	3 569	2 598	1182	-	-	576	7 925
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	98 953	447 345	736 697	1 157 509	4 521 713	6 473 859	13 436 076
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	68 197	133 444	9 985	112 873	1 023 322	401 201	1 749 022
- dostępne do sprzedaży	68 197	27 694	9 985	88 941	611 390	401 201	1 207 408
- utrzymywane do terminu zapadalności	-	105 750	-	23 932	411 932	-	541 614
Aktywa zastawione	-	-	-	-	293 490	-	293 490
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	-	38 576	-	-	-	-	38 576
Inne aktywa	107 133	-	-	-	-	-	107 133
Aktywa razem	780 400	621 993	811 482	1 270 386	5 898 638	6 875 636	16 258 535
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	143	-	-	-	-	-	143
Zobowiązania wobec innych banków	546 012	71 740	5 646	500 224	269 596	7 879	1 401 097
Pochodne instrumenty finansowe	6 708	5 527	127	283	47	2 381	15 073
Zobowiązania wobec klientów	5 282 236	2 259 109	854 835	294 029	413 001	387 062	9 490 272
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	160	-	-	-	-	-	160
Zobowiązania podporządkowane	-	-	4 129	4 307	41 197	169 641	219 274
Rezerwy	16 776	-	-	-	-	-	16 776
Pozostałe zobowiązania	231 541	-	-	-	-	-	231 541
Zobowiązania razem	6 083 576	2 336 376	864 737	798 843	723 841	566 963	11 374 366
Wskaźnik luki płynności netto	0,13	0,17	0,24	0,35	0,87	1,43	
Aktywa razem	780 400	621 993	811 482	1 270 386	5 898 638	6 875 636	16 258 535
Zobowiązania razem	6 083 576	2 336 376	864 737	798 843	723 841	566 963	11 374 366
Luka	-5 303 176	-1 714 383	-53 255	471 543	5 174 797	6 308 673	4 884 199

Ryzyko płynności na 31 grudnia 2008

Aktywa	1 M	1 - 3 M	3 – 6 M	6-12 M	1 - 5 Y	Pow. 5 Y	Razem
Kasa, środki w Banku Centralnym	313 894	-	-	-	-	-	313 894
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	102 041	10 346	104 994	25 518	103 854	-	346 753
Inne lokaty na rynku pieniężnym	94 696	-	-	-	-	-	94 696
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	2 521	-	-	16 543	141 876	140 625	301 565
Pochodne instrumenty finansowe	266	547	20 201	291	-	-	21 305
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	126 567	489 477	648 685	862 061	3 218 315	3 241 903	8 587 008
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	66 381	7 943	312 176	169 964	1 672 522	154 062	2 383 048
- dostępne do sprzedaży	66 381	2 193	153 176	146 644	1 142 646	154 062	1 665 102
- utrzymywane do terminu zapadalności	-	5 750	159 000	23 320	529 876	-	717 946
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	-	27 942	-	-	-	-	27 942
Inne aktywa	117 990	-	-	-	-	-	117 990
Aktywa razem	824 356	536 255	1 086 056	1 074 377	5 136 567	3 536 590	12 194 201
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	128	-	-	-	-	-	128
Zobowiązania wobec innych banków	134 324	108 538	3 788	9 025	641 150	7 611	904 436
Pochodne instrumenty finansowe	21 898	27 247	3 073	45	-	9 659	61 922
Zobowiązania wobec klientów	6 024 170	1 161 355	688 626	546 042	711 700	200 614	9 332 507
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	210	-	-	-	-	-	210
Rezerwy	17 019	-	-	-	-	-	17 019
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	-	6 284	-	-	-	-	6 284
Pozostałe zobowiązania	101 954	-	-	-	-	-	101 954
Zobowiązania razem	6 299 703	1 303 424	695 487	555 112	1 352 850	217 884	10 424 460
Wskaźnik luki płynności netto	0,13	0,41	1,56	1,94	3,80	16,23	1,17
Aktywa razem	824 356	536 255	1 086 056	1 074 377	5 136 566	3 536 590	12 194 201
Zobowiązania razem	6 299 703	1 303 424	695 487	555 112	1 352 850	217 884	10 424 460
Luka	-5 475 347	-767 169	390 569	519 265	3 783 716	3 318 706	1 769 741

Przepływy środków pieniężnych instrumentów pochodnych (rozliczenia brutto)

Zestawienie zapadalności instrumentów pochodnych według terminów umownych na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz 31 grudnia 2008 roku zaprezentowano w poniższych tabelach (wartości niezdyskontowane):

31 grudnia 2009

	1 M	1 - 3 M	3 – 6 M	6-12M	Pow. 1Y	Razem
Wpływy, w tym:	469 916	576 996	90 062	14 396	200 534	1 351 904
Futures	-	27 835	5 018	4 495	-	37 348
FX Spot	10 306	-	-	-	-	10 306
FX Forward	6 720	3 102	1 191	2 958	534	14 505
FX Swap	452 890	546 059	83 853	-	-	1 082 802
Swap odsetkowy	-	-	-	-	200 000	200 000
CFD (kontrakty różnic kursowych)	-	-	-	6 943	-	6 943
Wypływy, w tym:	473 099	583 844	92 261	8 350	200 602	1 358 156
Futures	-	4 940	87	-	-	5 027
FX Spot	10 320	-	-	-	-	10 320
FX Forward	6 728	31 699	9 682	3 323	602	52 034
FX Swap	456 051	547 205	82 492	-	-	1 085 748
Swap odsetkowy	-	-	-	-	200 000	200 000
CFD (kontrakty różnic kursowych)	-	-	-	5 027	-	5 027

31 grudnia 2008

	1 M	1 - 3 M	3 – 6 M	6-12M	Pow. 1Y	Razem
Wpływy, w tym:	484 440	426 436	822 788	509 511	-	2 243 175
FX Spot	18 761	-	-	-	-	18 761
FX Forward	6 945	6 903	5 621	2 335	-	21 804
FX Swap	458 734	419 461	183 586	-	-	1 061 781
Swap odsetkowy	-	-	633 581	507 168	-	1 140 749
Kontrakty terminowe	-	72	-	8	-	80
Jednostki indeksowe	-	-	-	-	-	-
Wypływy, w tym:	1 032 165	451 745	188 533	2 114	142 040	1 816 597
FX Spot	18 761	-	-	-	-	18 761
FX Forward	6 850	6 690	5 158	2 114	-	20 812
FX Swap	479 967	444 799	183 367	-	-	1 108 133
Swap odsetkowy	526 587	-	-	-	141 977	668 564
Kontrakty terminowe	-	256	8	-	-	264
Jednostki indeksowe	-	-	-	-	63	63

Przepływy środków pieniężnych instrumentów pochodnych (rozliczenia netto)

31 grudnia 2009

	1 - 3 M	3 - 6 M	6-12 M	Pow. 1 Y	Razem
Wpływy, w tym:					
Kontrakty terminowe	35 059	5 047	4 535	-	44 641
Wypływy, w tym:					
Kontrakty terminowe	38 921	8 543	-	-	47 464

31 grudnia 2008

	1 - 3 M	3 - 6 M	6-12 M	Pow. 1 Y	Razem
Wpływy, w tym:					
Kontrakty terminowe	71	-	8	-	79
Wypływy, w tym:					
Kontrakty terminowe	247	9	-	-	256
Jednostki indeksowane	-	-	-	67	67

Ryzyko płynności zobowiązań warunkowych

Zestawienie wymagalności zobowiązań warunkowych według terminów umownych na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz 31 grudnia 2008 roku zaprezentowano w poniższych tabelach (wartości niezdyktowane)

31 grudnia 2009

	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6-12 M	1 - 5 Y	Pow. 5 Y	Razem
Zobowiązania warunkowe	1 138 081	131 859	157 867	201 423	73 422	82 862	1 785 514
Finansowe, w tym:	1 027 129	108 379	138 966	158 067	4 442	-	1 436 983
- otwarte linie kredytowe	813 352	108 379	138 966	158 067	4 442	-	1 223 206
- otwarte akredytywy importowe	1 283	-	-	-	-	-	1 283
- promesy udzielenia kredytu	167 023	-	-	-	-	-	167 023
- limity na transakcje FX	1 000	-	-	-	-	-	1 000
- pozostałe	44 471	-	-	-	-	-	44 471
Gwarancje	74 852	23 480	18 901	43 356	68 980	82 862	312 431
Gwarantowanie emisji	36 100	-	-	-	-	-	36 100

31 grudnia 2008

	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6-12 M	1 - 5 Y	Pow. 5 Y	Razem
Zobowiązania warunkowe	1 297 670	83 573	75 041	190 926	89 885	82 856	1 819 951
Finansowe, w tym:	1 154 453	64 523	65 853	171 480	15 901	-	1 472 210
- otwarte linie kredytowe	1 086 097	44 464	65 853	141 219	15 901	-	1 353 534
- otwarte akredytywy importowe	5 590	-	-	-	-	-	5 590
- promesy udzielenia kredytu	62 627	-	-	-	-	-	62 627
- limity na transakcje FX	139	-	-	-	-	-	139
- pozostałe	-	20 059	-	30 261	-	-	50 320
Gwarancje	55 913	19 050	9 188	19 446	73 984	82 856	260 437
Papiery wartościowe do otrzymania	454	-	-	-	-	-	454
Gwarantowanie emisji	86 850	-	-	-	-	-	86 850

Ryzyko płynności zobowiązań pozabilansowych

31 grudnia 2009

	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6-12 M	1 - 5 Y	Powyżej 5Y	Razem
Zobowiązania z tytułu zawartej umowy leasingu operacyjnego	124	246	365	671	2 309	-	3 715
Zobowiązania z tytułu umów czynszu	5	145	707	1 491	21 305	18 981	42 634
Zobowiązania z tytułu zakupu wartości niematerialnych	549	5 447	4 336	22 615	49 879	-	82 826

31 grudnia 2008

	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6-12 M	1 - 5 Y	Razem
Zobowiązania z tytułu zawartej umowy leasingu operacyjnego	-	-	-	767	752	1 519
Zobowiązania z tytułu umów czynszu	130	1 799	2 810	4 352	24 842	33 933
Zobowiązania z tytułu zakupu wartości niematerialnych	-	1 483	1 027	655	-	3 165

5.5. Zarządzanie kapitałem

5.5.1. Cele, polityka i procesy zarządzania kapitałem.

W strukturze funduszy własnych Grupy Kapitałowej dominują fundusze podstawowe.

W marcu 2010 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała zgodę na zaliczenie począwszy od 31 grudnia 2009 r. emisji obligacji podporządkowanych w kwocie 120 mln zł do funduszy uzupełniających Banku.

Struktura funduszy własnych Grupy wyznaczonych na potrzeby norm ostrożnościowych na 30 grudnia 2009 roku i 31 grudnia 2008 roku.

	31-12-2009	31-12-2008
I. Fundusze podstawowe	815 787	827 583
1. Fundusze zasadnicze	844 479	867 195
Kapitał zakładowy	150 530	150 530
Kapitał zapasowy, w tym:	649 920	672 636
- ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	296 397	296 397
- z zysku po opodatkowaniu	352 312	375 087
- odpisy aktualizujące wartość rzeczowych aktywów trwałych zbywanych lub likwidowanych	1 211	1 152
Kapitał rezerwowy	44 029	44 029
2. Pozycje dodatkowe funduszy podstawowych	52 137	68 138
Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej	48 302	48 302
Niepodzielony zysk z lat ubiegłych	3 835	19 836
3. Pozycje pomniejszające fundusze podstawowe	-80 829	-107 750
Wartości niematerialne	-70 285	-57 209
Strata z lat ubiegłych	-	-39 067
Inne pomniejszenia funduszy podstawowych, w tym:	-10 544	-11 474
- niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży	-10 302	-11 247
- niezrealizowane straty na instrumentach kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży	-242	-227
II. Fundusze uzupełniające	124 500	3 203
1. Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	3 114	3 114
2. Dodatkowe pozycje funduszy uzupełniających	120 000	-
- Zobowiązania podporządkowane	120 000	-
3. Inne pozycje, w tym:	1 386	89
- 60% niezrealizowanych zysków na instrumentach dłużnych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży	294	89
- 60% niezrealizowanych zysków na instrumentach kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży	1 092	-
Suma funduszy własnych Grupy BOŚ S.A.	940 287	830 786
Kapitał krótkoterminowy	1 663	349
Suma funduszy własnych i kapitału krótkoterminowego Grupy BOŚ S.A.	941 950	831 135

Przedstawione powyżej fundusze własne zostały wyliczone zgodnie z art. 127 Prawa Bankowego oraz Uchwałą KNF Nr 381/2008 z dnia 17 grudnia 2008 roku.

Dla potrzeb ograniczania ryzyka spadku współczynnika wypłacalności Grupa monitoruje kształtowanie się skali i struktury działalności Grupy oraz czynników mogących mieć wpływ na obniżenie się poziomu funduszy własnych Grupy.

Zgodnie z art. 128 pkt. 1 ust. 2 Prawa Bankowego Grupa jest zobowiązana utrzymywać sumę funduszy własnych i kapitału krótkoterminowego na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:

- suma wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz wymogów kapitałowych z tytułu przekroczenia limitów i naruszenia innych norm określonych w ustawie,
- oszacowana przez Grupę kwota, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Grupy oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka (tzw. kapitał wewnętrzny).

Grupa do szacowania kapitału wewnętrznego korzysta z metody „mieszanej”. Metoda mieszana bazuje na regulacyjnych wymogach kapitałowych wyliczonych zgodnie z zasadami I filara Nowej Umowy Kapitałowej i dodatkowo uwzględnia kapitał wyliczony na pokrycie ryzyk uznanych przez Grupę Kapitałową Banku jako istotne w ramach II filara Nowej Umowy Kapitałowej.

Kapitał wewnętrzny liczony metodą „mieszaną” wg stanu na 31 grudnia 2009 r. wyniósł 633 827 tys. zł, natomiast wg stanu na 31 grudnia 2008 r. 632 738 tys. zł.

W Banku kontynuowane są prace związane z rozwojem metodyki szacowania kapitału wewnętrznego, które zakończą się w przyszłości wdrożeniem podejścia „dół-góra”, opartego o miary ryzyka bazujące na metodach statystycznych, w szczególności dla ryzyka rynkowego i ryzyka kredytowego.

5.5.2. Kalkulacja wymogu kapitałowego.

Od 2008 roku Grupa Kapitałowa Banku Ochrony Środowiska S.A. wyznacza wymogi kapitałowe zgodnie z obowiązującymi Uchwałami Komisji Nadzoru Finansowego, które wprowadziły do polskiego prawodawstwa postanowienia dyrektywy UE w sprawie wymogów kapitałowych (ang. *Capital Requirements Directive* – Dyrektywa CRD).

Bank Ochrony Środowiska S.A. podjął decyzję o wdrażaniu następujących metod:

- w zakresie ryzyka kredytowego – metody standardowej,
- w zakresie ryzyka operacyjnego – metody podstawowego wskaźnika.

Całkowity wymóg kapitałowy stanowiła suma wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, wyznaczonych zgodnie z Uchwałą KNF nr 380/2008 z dnia 17 grudnia 2008 roku:

- 1) wymogu z tytułu ryzyka kredytowego w zakresie portfela bankowego,
- 2) wymogu z tytułu ryzyka walutowego,
- 3) wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych,
- 4) wymogu z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych,
- 5) wymogu z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych,
- 6) wymogu z tytułu ryzyka cen towarów,
- 7) wymogu z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta,
- 8) wymogu z tytułu ryzyka operacyjnego.

Wymogi, o których mowa w punktach 2) – 6) tworzą wymóg z tytułu ryzyka rynkowego.

1. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego wyznaczono tzw. metodą podstawową, określoną w załączniku nr 6 do Uchwały KNF nr 380/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r.,

2. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych wyznaczono tzw. metodą podstawową, określoną w załączniku nr 8 do Uchwały KNF nr 380/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r.,

3. Wymóg z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych wyznaczono tzw. metodą podstawową, określoną w załączniku nr 9 do Uchwały KNF nr 380/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r.,

4. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych wyznaczono tzw. metodą zaktualizowanego średniego okresu zwrotu, określoną w załączniku nr 10 do Uchwały KNF nr 380/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r.,

5. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen towarów wyznaczono tzw. metodą uproszczoną, określoną w załączniku nr 7 do Uchwały KNF nr 380/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r.,

6. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta obliczono zgodnie z zasadami określonymi w § 6 – 8 załącznika nr 11 do Uchwały KNF nr 380/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r.,

7. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego wyznaczono metodą standardową zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 4 do Uchwały KNF nr 380/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r.,

8. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego wyznaczono tzw. metodą podstawowego wskaźnika, o której mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 Załącznika nr 14 do Uchwały KNF nr 380/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r..

Na 31 grudnia 2009 roku po raz pierwszy w skonsolidowanym rachunku adekwatności kapitałowej pojawił się wymóg z tytułu ryzyka cen towarów. W 2009 roku i w 2008 roku w Grupie Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A. nie występowało ryzyko rozliczenia-dostawy w portfelu handlowym. Nie doszło także do przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań. Nie był przekroczony próg koncentracji kapitałowej.

Całkowity wymóg kapitałowy Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	31-12-2009	31-12-2008
Całkowity wymóg kapitałowy, w tym:	589 456	544 204
- wymóg z tytułu ryzyka kredytowego i ryzyka kredytowego kontrahenta	530 797	487 731
- wymóg z tytułu ryzyka rynkowego	1 470	4 763
- wymóg z tytułu ryzyka operacyjnego	57 189	51 710

Prezentowane na 31 grudnia 2008 roku wartości wymogów kapitałowych różnią się w stosunku do wartości prezentowanych w „Rocznym Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym za okres dwunastu miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku”. Różnica całkowitego wymogu kapitałowego w kwocie 3 522 tys. zł wynika z ponownego wyliczenia wymogu kapitałowego i współczynnika wypłacalności według stanu na 31 grudnia 2008 roku po usunięciu stwierdzonego błędu oprogramowania dedykowanego do ich wyliczania.

5.5.3. Deklaracja zgodności z wymogami w zakresie adekwatności kapitałowej.

Zgodnie z art. 128 pkt. 1 ust. 3 Prawa Bankowego, Grupa jest zobowiązana utrzymywać współczynnik wypłacalności na poziomie co najmniej 8%. Według stanu na 31 grudnia 2009 roku skonsolidowany współczynnik wypłacalności wynosił 12,78%, natomiast na koniec 2008 roku - 12,22%.

Kalkulacja współczynnika wypłacalności dokonywana była na podstawie Uchwały KNF Nr 380/2008 z dnia 17 grudnia 2008 roku.

6. Wynik z tytułu odsetek

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze, z tytułu:		
Kredytów i pożyczek, w tym:	473 948	475 375
- banków	11 173	31 868
- klientów	462 775	443 507
Instrumentów finansowych, w tym:	124 919	127 338
- dostępnych do sprzedaży	77 695	68 123
- utrzymywanych do terminu zapadalności	33 341	35 301
- przeznaczonych do obrotu	13 883	23 914
Razem	598 867	602 713

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Koszty odsetek i podobne koszty z tytułu:		
Lokat przyjętych, depozytów i rachunków bankowych, w tym od:	324 410	330 252
- banków	18 313	12 715
- klientów	306 097	317 537
Kredytów i pożyczek, w tym od:	31 773	40 009
- banków	10 707	20 114
- klientów	21 066	19 895
Instrumentów finansowych – dłużne papiery wartościowe własnej emisji	1 338	-
Razem	357 521	370 261

Przychody odsetkowe wyliczone metodą efektywnej stopy procentowej w odniesieniu do aktywów finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat w 2009 r. wyniosły 584 984 tys. zł., natomiast w 2008 r. wynosiły 578 799 tys. zł.

Koszty odsetkowe wyliczone metodą efektywnej stopy procentowej w odniesieniu do zobowiązań finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat w 2009 r. wyniosły 357 521 tys. zł., a w analogicznym okresie ubiegłego roku wynosiły 370 261 tys. zł.

W 2009 r. w przychodach z tytułu odsetek i innych przychodach o podobnym charakterze jest 16 396 tys. zł odsetek naliczonych dotyczących aktywów finansowych dla których rozpoznano utratę wartości, natomiast w 2008 r. kwota ta wynosiła 1 817 tys. zł.

Średni stan oprocentowanych aktywów w 2009 r. wyniósł 10 785 677 tys. zł, a średni stan oprocentowanych zobowiązań 9 918 186 tys. zł. Natomiast w 2008 r. średni stan oprocentowanych aktywów wyniósł 9 413 550 tys. zł, a oprocentowanych zobowiązań 8 196 966 tys. zł.

7. Wynik z tytułu opłat i prowizji

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Przychody z tytułu opłat i prowizji		
Opłaty z tytułu operacji papierami wartościowymi	55 841	47 073
Opłaty za obsługę rachunków klientów, inne operacje rozliczeniowe w obrocie krajowym i zagranicznym	39 470	34 705
Opłaty i prowizje z tytułu działalności bankowej, w tym od:	14 069	14 464
- klientów	14 069	14 464
Opłaty od operacji kartami płatniczymi	10 491	10 054
Opłaty związane z zarządzaniem portfelem oraz pozostałe opłaty związane z zarządzaniem	445	358
Pozostałe opłaty	633	1 054
Razem	120 949	107 708
Koszty z tytułu opłat i prowizji		
Uiszczone opłaty maklerskie	18 354	14 693
Uiszczone pozostałe opłaty	11 582	9 435
Razem	29 936	24 128

Łączna wartość przychodów z działalności powierniczej w roku 2009 wyniosła 505 tys. zł, zaś w roku 2008 wyniosła 101 tys. zł.

8. Przychody z tytułu dywidend

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	101	82
Razem	101	82

9. Wynik na działalności handlowej

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	9 616	5 426
Pochodne instrumenty finansowe	33 472	12 117
Razem	43 088	17 543

Łączna kwota zysków i strat ujętych w pozycji „Wynik na działalności handlowej” z tytułu korekt do wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych wyniosła odpowiednio:

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
- zyski	326 550	292 598
- straty	319 817	297 705

10. Wynik z pozycji wymiany

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Wynik z tytułu wyceny do wartości godziwej transakcji wymiany walut	-1 574	312
Pozostałe różnice kursowe	28 380	35 070
Razem	26 806	35 382

11. Pozostałe przychody operacyjne

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Rozwiązanie rezerw na zobowiązania w tym:	8 754	3 553
- rezerwy na zobowiązania i roszczenia	1 626	519
- rezerwy na zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	601	-
- rezerwy na niewykorzystane urlopy i ekwiwalenty urlopowe	5 072	-
- pozostałe rezerwy	1 455	3 034
Przychody z tytułu zwrotu kosztów windykacji należności	553	600
Przychody od sprzedaży towarów i usług	105	492
Korekta odsetek od zerwanych depozytów z lat ubiegłych	233	265
Przychody z tytułu odszkodowań, kar i grzywien	1 943	168
Z tytułu sprzedaż lub likwidacja środków trwałych, wartości niematerialnych	109	162
Rozwiązanie odpisów aktualizujących przy sprzedaży aktywów do zbycia	-	78
Pozostałe	2 382	1 408
Razem	14 079	6 726

12. Pozostałe koszty operacyjne

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Utworzenie rezerw na zobowiązania w tym:	2 207	3 426
- rezerwy na zobowiązania i roszczenia	1 693	2 508
- pozostałe rezerwy	514	918
Odpisy aktualizujące skapitalizowane nakłady CSI	-	3 021
Koszty windykacji należności	1 465	1 524
Koszty utrzymania i administracji wynajmowanych lokali własnych	236	579
Przekazane darowizny	292	494
Sprzedaż lub likwidacja środków trwałych, wartości niematerialnych	1 334	393
Koszty spisanych należności	212	228
Koszty błędnych transakcji maklerskich	142	173
Koszty z tytułu odszkodowań, kar i grzywien	823	112
Pozostałe	1 183	1 027
Razem	7 894	10 977

13. Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	-4 448	-
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom,		
w tym:	-5 109	-40 722
- na należności bilansowe (dotworzenie)	-5 109	-40 722
Kredyty i pożyczki udzielone klientom oraz zobowiązania warunkowe, w tym:	-24 819	-30 480
Na należności bilansowe (dotworzenie)	-23 438	-29 431
Kredyty udzielone klientom detalicznym	-27 235	-11 467
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	2 769	-16 422
Kredyty udzielone finansom publicznym	866	-1 532
Kredyty udzielone pozostałym klientom	4	-4
Pozostałe należności	158	-6
Inne	-788	-1 138
Na zobowiązania warunkowe (dotworzenie/rozwiązanie)	-593	89
Kredyty udzielone klientom detalicznym	338	-318
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	-883	364
Kredyty udzielone finansom publicznym	-48	42
Kredyty udzielone pozostałym klientom	-	1
Razem	-34 376	-71 202

Wynik odpisów kredytów i pożyczek klientów:

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Wycena indywidualna	11 251	-33 029
Wycena grupowa	-34 689	3 598
Razem	-23 438	-29 431

14. Ogólne koszty administracyjne

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Świadczenia pracownicze (nota 15)	164 856	151 162
Koszty administracyjne, w tym:	147 333	112 851
- koszty rzeczowe	134 940	102 939
- podatki i opłaty	4 655	4 096
- składka i wpłaty na BFG	4 776	3 069
- pozostałe	2 962	2 747
Amortyzacja, w tym:	25 219	25 699
- od środków trwałych	18 376	17 685
- od wartości niematerialnych	6 843	8 014
Razem	337 408	289 712

15. Świadczenia pracownicze

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Wynagrodzenia	141 959	130 800
Składki na ubezpieczenia społeczne	22 897	20 362
Razem	164 856	151 162

Grupa nie finansuje świadczeń emerytalnych opartych na programach określonych świadczeń. W saldzie wynagrodzeń znajdują się koszty z tytułu odpraw emerytalnych w wysokości 183 tys. zł (2008 r. – 1 040 tys. zł) oraz nagród jubileuszowych w wysokości 972 tys. zł (2008 r. – 1 287 tys. zł).

16. Obciążenia podatkowe

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Podatek bieżący	-11 771	-13 011
Podatek odroczony*\	4 256	11 451
Razem	-7 515	-1 560
Zysk brutto	34 408	1 909
Podatek dochodowy według stawki 19 %	-6 537	-363
Dochody niepodlegające opodatkowaniu	2 302	1 613
z tego:		
- rozwiązane odpisy aktualizujące należności	1 974	1 499
- pozostałe	328	114
Koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów	-3 280	-2 810
z tego:		
- utworzone odpisy aktualizujące należności	-1 558	-1 144
- pozostałe	-1 722	-1 666
Ogółem obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	-7 515	-1 560
Efektywna stawka podatkowa	22%	82%

*\ więcej informacji na temat odroczonego podatku dochodowego przedstawiono w nocie 32

Zmiana stanu z tytułu podatku odroczonego

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Stan na początek okresu	27 606	16 979
- zmiana stanu ujemnych różnic przejściowych	-26 946	46 930
- zmiana stanu dodatnich różnic przejściowych	30 613	-36 303
- razem zmiana stanu	3 667	10 627
- w tym zmiana stanu na kapitale z aktualizacji wyceny	-588	-824
- razem zmiana stanu odniesiona na wynik finansowy	4 256	11 451
Stan na koniec okresu (nota 32)	31 273	27 606

17. Zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję wylicza się jako iloraz zysku przypadającego na akcjonariuszy Banku oraz średniej ważonej liczby akcji zwykłych w trakcie roku.

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Zysk netto	26 893	349
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w tysiącach)	15 053	15 053
Podstawowy zysk na akcję (wyrażony w zł, gr.)	1,79	0,02

Zysk rozwodniony na akcję jest równy zyskowi podstawowemu na akcję w obu okresach.

18. Kasa, środki w Banku Centralnym

	31-12-2009	31-12-2008
Środki pieniężne w kasie	64 970	53 293
Środki w Banku Centralnym	377 403	260 601
Razem	442 373	313 894

19. Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom

	31-12-2009	31-12-2008
Lokaty w innych bankach, ujęte w ekwiwalentach środków pieniężnych (nota 38)	41 824	113 121
Lokaty w innych bankach poniżej 3-mcy (środki pieniężne klientów Domu Maklerskiego BOŚ S.A.)	14 222	11 057
Lokaty w innych bankach powyżej 3-mcy	-	46 747
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	108 138	209 306
Minus: odpisy aktualizujące lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom *\\	-45 833	-40 724
Razem	118 351	339 507

	31-12-2009	31-12-2008
*\\ Utworzono m.in. odpisy aktualizujące dotyczące należności kredytowych:		
- bank islandzki	20 635	20 825
- banki ukraińskie	25 194	19 413

Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom wg terminów zapadalności

	31-12-2009	31-12-2008
- do 1 miesiąca	54 726	102 041
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	-	10 346
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	63 625	104 994
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	-	25 518
- powyżej 1 roku do 5 lat	-	96 608
Razem	118 351	339 507

20. Inne lokaty na rynku pieniężnym

	31-12-2009	31-12-2008
Obligacje NBP – utrzymywane do terminu zapadalności	-	94 696
W styczniu 2009 roku obligacje zostały wykupione przez NBP.		

21. Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu

	31-12-2009	31-12-2008
Dłużne papiery wartościowe:	52 775	231 681
- obligacje Skarbu Państwa	52 775	231 681
Kapitałowe papiery wartościowe:	6 308	2 268
– notowane	6 308	2 268
Razem papiery wartościowe przeznaczone do obrotu oraz aktywa zastawione	59 083	233 949

Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu wg terminów zapadalności

	31-12-2009	31-12-2008
- do 1 miesiąca	6 308	2 518
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	-	2 326
- powyżej 1 roku do 5 lat	52 775	97 444
- powyżej 5 lat	-	131 661
Razem	59 083	233 949

22. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

	31-12-2009			31-12-2008		
	Kredyty i pożyczki brutto	Odpisy aktualizujące	Kredyty i pożyczki netto	Kredyty i pożyczki brutto	Odpisy aktualizujące	Kredyty i pożyczki netto
Kredyty udzielone klientom detalicznym	3 394 191	-84 580	3 309 611	2 681 537	-57 398	2 624 139
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	2 907 395	-221 653	2 685 742	2 978 690	-225 376	2 753 314
Kredyty udzielone finansom publicznym	3 300 292	-915	3 299 377	2 410 768	-1 781	2 408 987
Kredyty udzielone pozostałym klientom	77	-	77	981	-4	977
Kredyty i pożyczki	9 601 955	-307 148	9 294 807	8 071 815	-284 398	7 787 417
Pozostałe należności	1 032	-170	862	1 037	-328	709
Razem	9 602 987	-307 318	9 295 669	8 073 013	-284 887	7 788 126

W prezentowanych danych na 31 grudnia 2008 w porównaniu z danymi opublikowanymi w „Rocznym Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym za okres dwunastu miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku” nastąpiła zmiana prezentacyjna wynikająca z przesunięcia z pozycji „Pozostałe należności” do pozycji „Kredyty udzielone klientom korporacyjnym” należności brutto w wysokości 161 tys. zł oraz odpisów w tej samej wysokości.

W kredytach i pożyczkach udzielonych klientom znajdują się kredyty preferencyjne z dopłatami do odsetek od NFOŚiGW i WFOŚiGW. Na dzień 31 grudnia 2009 kredyty te wynosiły 639 612 tys. zł, natomiast na 31 grudnia 2008 roku 402 573 tys. zł. Dopłaty do odsetek w prezentowanych okresach wynosiły średnio 0,5 - 0,6 stopy redyskonta weksli.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom wg terminów zapadalności

	31-12-2009	31-12-2008
- do 1 miesiąca	102 977	126 669
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	375 718	486 457
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	620 476	677 516
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	1 022 425	832 952
- powyżej 1 roku do 5 lat	3 177 185	2 860 724
- powyżej 5 lat	3 996 888	2 803 808
Razem	9 295 669	7 788 126

Zmiany odpisów aktualizujących na utratę wartości kredytów i pożyczek

	Kredyty udzielone klientom detalicznym	Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	Kredyty udzielone finansom publicznym	Kredyty udzielone pozostałym klientom	Pozostałe należności	Razem
Stan na początek okresu 01-01-2009	57 398	225 376	1 781	4	328	284 887
Zwiększenie odpisów aktualizujących na utratę wartości	76 894	119 508	8 451	-	33	204 886
Zmniejszenie odpisów aktualizujących na utratę wartości	-49 659	-122 277	-9 317	-4	-191	-181 448
Kredyty odpisane w ciągu roku jako nieściągalne	-53	-950	-	-	-	-1 003
Inne zmniejszenia	-	-4	-	-	-	-4
Stan na koniec okresu 31-12-2009	84 580	221 653	915	-	170	307 318
Stan na początek okresu 01-01-2008	46 617	220 411	247	-	322	267 597
Zwiększenie odpisów aktualizujących na utratę wartości	32 681	115 065	2 804	4	41	150 595
Zmniejszenie odpisów aktualizujących na utratę wartości	-21 214	-98 643	-1 272	-	-35	-121 164
Kredyty odpisane w ciągu roku jako nieściągalne	-682	-11 498	-	-	-	-12 180
Inne zmniejszenia/zwiększenia	-4	41	2	-	-	39
Stan na koniec okresu 31-12-2008	57 398	225 376	1 781	4	328	284 887

Wartość zabezpieczeń prawnych wykorzystanych do zabezpieczenia należności na dzień 31 grudnia 2009 roku wynosi 269 488 tys. zł., a na dzień 31 grudnia 2008 r. wynosiła 178 272 tys. zł.

23. Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe

Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe dostępne do sprzedaży

	31-12-2009	31-12-2008
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej,		
w tym:	983 611	1 420 633
Skarbu Państwa	396 321	827 721
Banków	140 652	296 758
Finansów publicznych	446 638	296 154
Kapitałowe papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej:	96 139	2 699
– notowane	61 420	1 038
– nienotowane	34 719	1 661
Razem inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	1 079 750	1 423 332

Grupa nie planuje sprzedaży posiadanych akcji i udziałów w Mastercard, VISA i SWIFT, GPW oraz WGT, ze względu na członkostwo w tych organizacjach.

Planowane jest zbycie akcji spółek, które zostały wniesione w ramach aportów przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, za wyemitowane akcje serii „O” przez BOŚ S.A.

Akcje spółki WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A., pomimo wartości udziałów przekraczających 20%, wniesione w ramach aportu nie są ujmowane przy zastosowaniu metody praw własności, w związku z planem sprzedaży tych udziałów. Inwestycja została zaliczona do aktywów dostępnych do sprzedaży zgodnie z MSR 28.13.

Dom Maklerski zamierza zbyć instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży poprzez wprowadzenie na Giełdę Papierów Wartościowych lub sprzedaż inwestorowi branżowemu.

Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe dostępne do sprzedaży wg terminów zapadalności

	31-12-2009	31-12-2008
- do 1 miesiąca	161 023	66 381
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	825	-
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	5 934	144 920
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	36 628	91 784
- powyżej 1 roku do 5 lat	543 581	989 187
- powyżej 5 lat	331 759	131 060
Razem	1 079 750	1 423 332

Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności

	31-12-2009	31-12-2008
Dłużne papiery wartościowe – według zamortyzowanego kosztu:	488 800	650 430
Skarbu Państwa	488 800	650 430
Razem inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	488 800	650 430
Razem inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	1 568 550	2 073 762

Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności wg terminów zapadalności

	31-12-2009	31-12-2008
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	104 540	-
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	-	155 995
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	-	5 195
- powyżej 1 roku do 5 lat	384 260	489 240
Razem	488 800	650 430

Zmiana stanu inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych:

Dostępnych do sprzedaży

Dłużne papiery wartościowe:	Skarbu Państwa	NBP	Banków	Finansów publicznych	Korporacji	Razem
stan na początek okresu 01-01-2009	827 721	-	296 758	296 154	-	1 420 633
Zwiększenia (z tytułu)	2 291 915	12 857	1 766 440	207 572	-	4 278 784
- zakup	2 231 749	12 857	1 743 713	185 507	-	4 173 826
- naliczone odsetki lub dyskonto, premia	40 157	-	18 870	21 847	-	80 874
- dodatnia wycena	20 009	-	3 857	218	-	24 084
Zmniejszenia (z tytułu)	2 723 315	12 857	1 922 546	57 088	-	4 715 806
- sprzedaż i wykup	2 392 868	12 857	1 894 034	34 570	-	4 334 329
- odsetki zrealizowane, premia	43 057	-	24 029	22 310	-	89 396
- ujemna wycena	18 105	-	4 483	208	-	22 796
- przeniesienie do pozycji aktywa zastawione	269 285	-	-	-	-	269 285
Stan na koniec okresu 31-12-2009	396 321	-	140 652	446 638	-	983 611

Stan na początek okres 01-01-2008	608 548	-	169 285	230 882	1 403	1 010 118
Zwiększenia (z tytułu)	1 527 666	139 224	157 804	110 279	97	1 935 070
- zakup	1 456 145	139 224	132 952	95 500	-	1 823 821
- naliczone odsetki lub dyskonto, premia	41 825	-	17 515	14 697	97	74 134
- dodatnia wycena	29 696	-	7 337	82	-	37 115
Zmniejszenia (z tytułu)	1 308 493	139 224	30 331	45 007	1 500	1 524 555
- sprzedaż i wykup	1 246 938	139 224	10 000	31 340	1 500	1 429 002
- odsetki zrealizowane, premia	36 806	-	12 760	13 530	-	63 096
- ujemna wycena	24 749	-	7 571	137	-	32 457
Stan na koniec okresu 31-12-2008	827 721	-	296 758	296 154	-	1 420 633

W dostępnych do sprzedaży papierach wartościowych Skarbu Państwa część stanowiła zabezpieczenie umów pożyczek otrzymanych od banków i międzynarodowych instytucji finansowych. W grudniu 2009 roku ich wartość bilansowa wyniosła 168 779 tys. zł z terminem wykupu powyżej roku. Natomiast w grudniu 2008 roku ich wartość wyniosła 353 755 tys. zł z terminem wykupu do roku 24 tys. zł, powyżej roku 353 731 tys. zł.

Kapitałowe papiery wartościowe	Notowane	Nienotowane	Razem
Stan na początek okresu 01-01-2009	1 038	1 661	2 699
Zwiększenia (z tytułu)	65 299	33 135	98 364
- zakup	63 097	33 056	96 153
- dodatnia wycena	2 132	79	2 211
Zmniejszenia (z tytułu)	4 847	77	4 924
- sprzedaż i wykup	-	66	66
- ujemna wycena	399	6	405
- utrata wartości	4 448	-	4 448
- pozostałe	-	5	5
Stan na koniec okresu 31-12-2009	61 420	34 719	96 139
Stan na początek okresu 01-01-2008	1 555	2 038	3 593
Zwiększenia (z tytułu)	1 088	1 689	2 777
- zakup	-	1 399	1 399
- dodatnia wycena	1 088	271	1 359
- inne zwiększenia	-	19	19
Zmniejszenia (z tytułu)	1 605	2 066	3 671
- ujemna wycena	1 605	2 066	3 671
Stan na koniec okresu 31-12-2008	1 038	1 661	2 699

Utrzymanych do terminu zapadalności

Dłużne papiery wartościowe:	Skarbu Państwa	Razem
Stan na początek okresu 01-01-2009	650 430	650 430
Zwiększenia	39 760	39 760
- naliczone odsetki, dyskonto, premia	39 760	39 760
Zmniejszenia	201 390	201 390
- wykup	160 551	160 551
- odsetki zrealizowane, premia	40 839	40 839
Stan na koniec okresu 31-12-2009	488 800	488 800
Stan na początek okresu 01-01-2008	606 414	606 414
Zwiększenia	194 378	194 378
- zakup	157 055	157 055
- naliczone odsetki, dyskonto, premia	37 323	37 323
Zmniejszenia	150 362	150 362
- wykup	108 701	108 701
- odsetki zrealizowane, premia	41 661	41 661
Stan na koniec okresu 31-12-2008	650 430	650 430

W utrzymanych do terminu zapadalności papierach wartościowych Skarbu Państwa część stanowiła zabezpieczenie funduszu ochrony środków gwarantowanych w ramach BFG. W grudniu 2009 roku ich wartość bilansowa wyniosła 39 345 tys. zł z terminem wykupu powyżej roku. Natomiast w grudniu 2008 roku ich wartość wyniosła 20 792 tys. zł z terminem wykupu do roku.

Kwota wyłączona z kapitału własnego przy sprzedaży papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży:

	31-12-2009	31-12-2008
Wynik na sprzedaży aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży - kwota wyłączona z kapitału własnego, ujęta w wyniku finansowym, w tym:		
- zyski	-2 347	-1 965
- straty	254	81
	-2 601	-2 046

24. Aktywa zastawione

Dłużne papiery wartościowe:	31-12-2009	31-12-2008
- obligacje Skarbu Państwa	269 285	-
Razem	269 285	-

25. Wartości niematerialne

	31-12-2009	31-12-2008
Wartość firmy	550	550
Licencje i oprogramowanie	31 820	32 171
Prace rozwojowe	37 915	24 488
Razem	70 285	57 209

Wartość firmy dotyczy nabytej w roku 2002 zorganizowanej części przedsiębiorstwa maklerskiego Elimar. Wartość firmy nie jest amortyzowana i jest sprawdzana na utratę wartości corocznie. Test ten przeprowadzany jest w oparciu o przepływy pieniężne związane z nabytymi aktywami raz w roku.

Test na utratę wartości przeprowadzany jest w oparciu o wyniki przejętej części DM Elimar, wyniki poszczególnych oddziałów dyskontowane są rozwojem oddziałów, to stanowi podstawę do ustalenia wartości firmy. Na dzień bilansowy nie stwierdzono przesłanek do zmniejszenia wartości firmy.

	Wartość firmy	Licencje i oprogramowanie	Prace rozwojowe	Razem
Stan na 01-01-2009				
Wartość bilansowa brutto	735	75 775	66 576	143 086
Utrata wartości	-	-	-42 088	-42 088
Umorzenie	-185	-43 604	-	-43 789
Wartość bilansowa netto na 31-12-2008	550	32 171	24 488	57 209
Okres kończący się 31-12-2009				
Wartość bilansowa netto na początek roku	550	32 171	24 488	57 209
Zwiększenia		6 492	15 850	22 342
-zakupu		4 069	15 845	19 914
-przejęcie z inwestycji		2 423	-	2 423
-przeksięgowania		-	5	5
Zmniejszenia	-	-6 227	-2 423	-8 650
-likwidacje	-	-6 227	-	-6 227
-przeksięgowania z inwestycji	-	-	-2 423	-2 423
Naliczenie amortyzacji	-	-6 843	-	-6 843
Wyksięgowanie umorzeń	-	6 227	-	6 227
Wartość bilansowa netto na 31-12-2009	550	31 820	37 915	70 285
Stan na 31-12-2009				
Wartość bilansowa brutto	735	76 040	80 003	156 778
Utrata wartości	-	-	-42 088	-42 088
Umorzenie	-185	-44 220	-	-44 405
Wartość bilansowa netto na 31-12-2009	550	31 820	37 915	70 285

	Wartość firmy	Licencje i oprogramowanie	Prace rozwojowe	Razem
Stan na 01-01-2008 r.				
Wartość bilansowa brutto	735	66 124	65 603	132 462
Utrata wartości			-39 067	-39 067
Umorzenie	-185	-35 555		-35 740
Wartość bilansowa netto na 01-01-2008	550	30 569	26 536	57 655
Okres kończący się 31-12-2008				
Wartość bilansowa netto na początek roku	550	30 569	26 536	57 655
Zwiększenia	-	9 719	9 140	18 859
-zakupu	-	2 068	8 852	10 920
-przejęcie z inwestycji	-	7 651	288	7 939
Zmniejszenia	-	-68	-11 188	-11 256
-przeksięgowania z inwestycji	-	-68	-8 167	-8 235
-utrata wartości	-	-	-3 021	-3 021
Naliczenie amortyzacji -	-	-8 014	-	-8 014
Wyksięgowanie umorzeń	-	-35	-	-35
Wartość bilansowa netto na 31-12-2008	550	32 171	24 488	57 209
Stan na 31-12-2008				
Wartość bilansowa brutto	735	75 775	66 576	143 086
Utrata wartości	-	-	-42 088	-42 088
Umorzenie	-185	-43 604	0	-43 789
Wartość bilansowa netto na 31-12-2008	550	32 171	24 488	57 209

Kwota zobowiązań umownych do nabycia w przyszłości wartości niematerialnych wynosi :

31-12-2009 (dane niezbadane)	82 826
31-12-2008 (dane niezbadane)	4 328

26. Rzeczowe aktywa trwałe

	31-12-2009	31-12-2008
Środki trwałe, w tym:	104 049	108 585
- grunty	204	204
- budynki i lokale	46 588	47 018
- ulepszenia w obcych środkach trwałych	24 091	23 350
- sprzęt komputerowy i urządzenia techniczne	27 414	32 043
- środki transportu	889	690
- inne środki trwałe	4 863	5 280
Środki trwałe w budowie	5 561	4 593
Rzeczowe aktywa trwałe razem	109 610	113 178

Wg stanu na 31 grudnia 2009 roku w Grupie nie występowały:

- aktywa trwałe czasowo nieużywane o istotnej wartości bilansowej,
- składniki majątku wycofane z aktywnego użytkowania i przeznaczone do zbycia.

	Grunty i budynki	Ulepszenia w obcych środkach trwałych	Urządzenia techniczne, środki transportu i inne	Środki trwałe w budowie	RAZEM
Stan na 01-01-2009					
Wartość bilansowa brutto	59 528	50 660	114 515	4 593	229 296
Umorzenie	-12 306	-27 310	-76 502	-	-116 118
Wartość bilansowa netto	47 222	23 350	38 013	4 593	113 178
Okres kończący się 31-12-2009					
Wartość bilansowa netto na początek roku	47 222	23 350	38 013	4 593	113 178
Zwiększenia	1 058	5 681	8 285	8 180	23 204
- zakupy	388	1 673	5 731	8 180	15 972
- leasing	-	-	93	-	93
- przejęcie z inwestycji	670	4 008	2 461	-	7 139
Zmniejszenia	-	-5 466	-13 945	-7 212	-26 623
- likwidacje/ sprzedaż	-	-5 466	-13 931	-	-19 397
- przeksięgowania z inwestycji	-	-	-14	-7 212	-7 226
Naliczenie amortyzacji	-1 488	-4 122	-12 765	-	-18 375
Wyksięgowanie umorzenia	-	4 648	13 578	-	18 226
Wartość bilansowa netto na 31-12-2009	46 792	24 091	33 166	5 561	109 610
Stan na 31-12-2009					
Wartość bilansowa brutto	60 586	50 875	108 855	5 561	225 877
Umorzenie	-13 794	-26 784	-75 689	-	-116 267
Wartość bilansowa netto	46 792	24 091	33 166	5 561	109 610
Stan na 01-01-2008					
Wartość bilansowa brutto	59 354	47 757	110 113	3 003	220 227
Umorzenie	-10 720	-23 621	-72 192	-	-106 533
Wartość bilansowa netto	48 634	24 136	37 921	3 003	113 694
Okres kończący się 31-12-2008					
Wartość bilansowa netto na początek roku	48 634	24 136	37 921	3 003	113 694
Zwiększenia	174	3 230	12 497	9 548	25 449
- zakupy	57	269	7 908	9 548	17 782
- przejęcie z inwestycji	117	2 961	4 589	-	7 667
Zmniejszenia	-	-327	-8 095	-7 958	-16 380
- likwidacje/ sprzedaż	-	-327	-8 095	-	-8 422
- przeksięgowania z inwestycji	-	-	-	-7 958	-7 958
Naliczenie amortyzacji	-1 482	-3 801	-12 402	-	-17 685
Wyksięgowanie umorzenia	-104	112	8 092	-	8 100
Wartość bilansowa netto na 31-12-2008	47 222	23 350	38 013	4 593	113 178
Stan na 31-12-2008					
Wartość bilansowa brutto	59 528	50 660	114 515	4 593	229 296
Umorzenie	-12 306	-27 310	-76 502	-	-116 118
Wartość bilansowa netto	47 222	23 350	38 013	4 593	113 178

27. Inne aktywa

	31-12-2009	31-12-2008
Dłużnicy różni	78 511	71 254
Odprowadzenie nadmiaru gotówki	16 771	35 887
Rozliczenia z tytułu kart płatniczych	3 530	3 210
Koszty do zapłacenia z góry	2 300	1 972
Prawo wieczystego użytkowania gruntu	1 785	1 811
Przychody do otrzymania	675	1 719
Rozrachunki publiczno prawne	1 806	704
Pozostałe	1 755	1 433
Razem	107 133	117 990

28. Zobowiązania wobec innych banków

	31-12-2009	31-12-2008
Depozyty innych banków	583 773	234 991
Kredyty i pożyczki otrzymane	782 768	658 208
Razem	1 366 541	893 199

Zobowiązania wobec innych banków wg terminów wymagalności

	31-12-2009	31-12-2008
- do 1 miesiąca	518 028	134 324
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	70 231	108 538
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	3 731	3 789
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	499 052	9 025
- powyżej 1 roku do 5 lat	267 796	630 743
- powyżej 5 lat	7 703	6 780
Razem	1 366 541	893 199

29. Zobowiązania wobec klientów

	31-12-2009	31-12-2008
Klienci korporacyjni	3 050 926	2 913 396
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	675 837	825 217
– lokaty terminowe	2 375 089	2 088 179
Klienci detaliczni	3 818 957	3 173 395
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	1 993 569	1 532 468
– lokaty terminowe	1 825 388	1 640 927
Finanse publiczne	706 919	901 415
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	387 311	455 298
– lokaty terminowe	319 608	446 117
Fundusze ekologiczne	962 292	1 331 851
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	32 555	25 750
– lokaty terminowe	929 737	1 306 101
Pozostali klienci	3 107	2 822
Kredyty i pożyczki otrzymane od międzynarodowych instytucji finansowych	658 573	582 325
Środki funduszy ekologicznych z przeznaczeniem na kredyty	214 501	305 089
Razem	9 415 275	9 210 293

W okresie sprawozdawczym Grupa nie odnotowała żadnych opóźnień w płatnościach rat kapitałowych lub odsetkowych, ani nie naruszyła żadnych innych postanowień umownych wynikających ze swoich zobowiązań.

Zobowiązania wobec klientów wg terminów wymagalności

	31-12-2009	31-12-2008
- do 1 miesiąca	5 234 872	6 027 635
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	2 284 415	1 155 406
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	843 771	683 159
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	303 809	535 973
- powyżej 1 roku do 5 lat	370 539	277 854
- powyżej 5 lat	377 869	530 266
Razem	9 415 275	9 210 293

30. Zobowiązania podporządkowane

Zobowiązania podporządkowane	Wartość nominalna	Waluta	Warunki oprocentowania (%)	Termin Wymagalności /wykupu	Stan zobowiązania
31-12-2009					
Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A.	25 000	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	25 287
Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie S.A.	25 000	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	25 287
Bank Pocztowy S.A.	20 000	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	20 229
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	50 000	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat(z opcją wykupu po 5 latach)	50 574
Razem	120 000				121 377

Komisja Nadzoru Finansowego w dniu 3 marca 2010 r. wyraziła zgodę na zaliczenie do funduszy uzupełniających Banku kwoty 120 000 tys. zł stanowiącej zobowiązanie podporządkowane z tytułu emisji w dniu 3 listopada 2009 r. 120 obligacji zwykłych na okaziciela serii A o wartości nominalnej 1 000 tys. zł każda.

31. Rezerwy

	31-12-2009	31-12-2008
Zobowiązania warunkowe w tym:	2 089	1 496
- otwarte linie kredytowe	1 584	1 494
- gwarancje	505	2
Rezerwa na świadczenia pracownicze - rezerwa na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne	9 534	9 960
Rezerwa na zobowiązania i roszczenia	5 153	5 563
Rezerwy razem	16 776	17 019

Zmiana stanu rezerw	31-12-2009	31-12-2008
Rezerwa na zobowiązania warunkowe		
Stan na początek okresu	1 496	1 622
- utworzenie rezerw na utratę wartości zobowiązań warunkowych	7 532	3 124
- rozwiązanie rezerw na utratę wartości zobowiązań warunkowych	-6 939	-3 212
- inne zmniejszenia/ zwiększenia	-	-38
Stan na koniec okresu	2 089	1 496
Rezerwa na świadczenia pracownicze - rezerwa na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne		
Stan na początek okresu	9 960	9 166
- utworzenie rezerw	1 156	2 327
- wykorzystanie rezerw	-981	-1 533
- rozwiązanie rezerw	-601	-
Stan na koniec okresu	9 534	9 960
Rezerwa na zobowiązania i roszczenia		
Stan na początek okresu	5 563	4 199
- utworzenie rezerw na utratę wartości przyszłych zobowiązań	1 693	2 508
- rozwiązanie rezerw na utratę wartości przyszłych zobowiązań	-1 626	-519
- wykorzystanie	-477	-625
Stan na koniec okresu	5 153	5 563
Stan rezerw na koniec okresu, razem	16 776	17 019

Wykazana rezerwa na zobowiązania warunkowe to rezerwa z tytułu utraty wartości udzielonych linii kredytowych i gwarancji.

Rezerwy na zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych dotyczą zobowiązań Grupy wynikających z obowiązujących zasad wynagradzania i obejmują nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne. Grupa szacuje, że wpływ korzyści ekonomicznych wynikający z realizacji tych rezerw w wysokości 9 534 tys. zł (31 grudnia 2008r. w wysokości 9 960 tys. zł), nastąpi w prezentowanych okresach:

	31-12-2009	31-12-2008
do 1 roku	1 115	1 019
powyżej 1 roku do 5 lat	3 705	3 590
powyżej 5 lat do 10 lat	2 597	3 012
powyżej 10 lat do 20 lat	1 680	1 851
powyżej 20 lat	437	488
Razem	9 534	9 960

Do oszacowania zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych przyjęto stopę dyskontową w wysokości 5,5%.

Przy zastosowaniu stopy dyskontowej 5,0% zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych wynosiłyby 9 881 tys. zł, natomiast przy stopie dyskontowej 6,0% - 9 208 tys. zł.

Rezerwy na zobowiązania i roszczenia utworzone zostały w wysokości przewidywanych wpływów korzyści ekonomicznych w prezentowanych poniżej okresach:

	31-12-2009		31-12-2008	
	Kwota	Przewidywany wpływ korzyści ekonomicznych	Kwota	Przewidywany wpływ korzyści ekonomicznych
Rezerwa na karę pieniężną nałożoną na banki przez Prezesa UOKiK (nota 4e)	2 895	powyżej roku	2 895	powyżej roku
Rezerwa na inne przyszłe roszczenia	1 413		1 367	
	461	do roku	361	do roku
	952	powyżej roku	1 006	powyżej roku
Rezerwa na zobowiązania dotyczące wpłat do obowiązkowego systemu rekompensat	590	do roku	489	do roku
Rezerwa na zobowiązania do nabycia instrumentów finansowych	-		408	do roku
Rezerwa na debety wynikające z transakcji klientów	255	do roku	404	do roku
Razem	5 153		5 563	

Według stanu na dzień 31 grudnia 2009 roku, łączna wartość postępowań, w których Bank jest pozwany wynosiła 29 788 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2008 roku 41 904 tys. zł), a kwota łącznej wartości postępowań z powództwa Banku wynosiła 22 929 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2008 roku 27 374 tys. zł).

32. Odroczony podatek dochodowy

Odroczony podatek dochodowy obliczany jest w stosunku do wszystkich różnic przejściowych przy zastosowaniu stawki podatku dochodowego w wysokości 19%.

W zakresie odroczonego podatku dochodowego zanotowano następujące zmiany:

	01-01-2009 do 31-12-2009	01-01-2008 do 31-12-2008
Stan na początek okresu	27 606	16 979
Zmiana stanu:	3 667	10 627
W tym z tytułu:		
- wyceny aktywów	-1 394	853
- przychodów do otrzymania	8 216	-8 361
- rezerw na koszty rzeczowe i osobowe	1 660	-2 741
- odpisy aktualizujące należności	1 424	10 473
- kosztów do zapłacenia	-6 369	7 855
- pozostałych różnic	-721	754
- prowizji rozliczanych wg ESP	1 554	2 087
- niezamortyzowanych środków trwałych objętych ulgą inwestycyjną	-703	-293
Stan na koniec okresu	31 273	27 606

W tym podatek odroczony odniesiony na kapitał z aktualizacji wyceny:

	01-01-2009 do 31-12-2009	01-01-2008 do 31-12-2008
Stan na początek okresu	2 151	2 975
Zmiana stanu ujemnych różnic przejściowych	-177	-885
Zmiana stanu dodatnich różnic przejściowych	-411	61
Stan na koniec okresu	1 563	2 151

Rezerwy i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego są przypisywane następującym pozycjom:

Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego z tytułu:	31-12-2009	31-12-2008
- przychodów do otrzymania	11 487	19 625
- niezamortyzowanych środków trwałych objętych ulgą inwestycyjną	6 690	5 806
- zwyżek z tytułu wyceny aktywów	3 842	28 428
- zapłaconych prowizji do rozliczenia wg ESP	1 929	677
- pozostałych różnic przejściowych	525	549
Razem	24 473	55 085
w tym odroczonego podatku dochodowego, której realizacji oczekuje się po upływie 12 miesięcy	8 619	6 482

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z tytułu:	31-12-2009	31-12-2008
- odpisy aktualizujące należności	21 599	16 432
- rezerw na koszty rzeczowe i osobowe	7 050	5 230
- otrzymanych prowizji do rozliczenia wg ESP	11 559	8 753
- kosztów do zapłacenia	8 032	14 408
- zniżek z tytułu wyceny aktywów	6 422	32 326
- pozostałych różnic przejściowych	1 084	1 799
Razem	55 746	78 948
w tym odroczonego część podatku dochodowego, której uregulowania oczekuje się po upływie 12 miesięcy	35 494	26 042
Należność z tyt. bieżącego podatku dochodowego od osób prawnych	7 303	336
Zobowiązania z tyt. bieżącego podatku dochodowego od osób prawnych	-	6 284

33. Pozostałe zobowiązania

	31-12-2009	31-12-2008
Rozliczenia międzybankowe	60 916	36 220
Zobowiązania wobec kontrahentów DM BOŚ	30 028	25 081
Rozliczenia międzyokresowe bierne	27 832	18 439
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	99 330	7 793
Rozliczenia publiczno prawne	6 185	6 248
Prowizje do rozliczenia w czasie	3 456	3 424
Rozliczenia z tytułu kart płatniczych	1 407	1 328
Pozostałe	2 387	3 421
Razem	231 541	101 954

34. Aktywa i zobowiązania warunkowe

	31-12-2009	31-12-2008
Zobowiązania warunkowe:	1 785 514	1 819 951
a) finansowe	1 436 983	1 472 210
w tym: otwarte linie kredytowe	1 223 206	1 353 534
otwarte akredytywy importowe	1 283	5 590
promesy udzielenia kredytu	167 023	62 627
limity na transakcje FX	1 000	139
pozostałe	44 471	50 320
b) gwarancyjne	312 431	260 437
w tym: poręczenia i gwarancje spłaty kredytów	117 407	126 234
gwarancje właściwego wykonania kontraktu	187 863	134 203
pozostałe	7 161	-
c) gwarantowanie emisji	36 100	86 850
d) papiery wartościowe do otrzymania		454
Aktywa warunkowe:	1 004 026	795 685
a) finansowania	660 529	502 447
W tym: otwarte linie kredytowe*	592 984	321 137
zobowiązania od NFOŚiGW i WFOŚiGW z tytułu kredytów konsorcyjnych	67 545	181 310
b) gwarancyjne	340 162	290 881
c) inne	3 335	2 357
Aktywa i zobowiązania warunkowe razem	2 789 540	2 615 636

*\ Na dzień 31 grudnia 2009 roku Bank posiadał do wykorzystania linie kredytowe otrzymane od niżej wymienionych banków i międzynarodowych organizacji finansowych:

	Waluta	Kwota umowy w tys.	Kwota do wykorzystania w tys.	Termin wykorzystania pozostałej kwoty
Nordic Investment Bank, Helsinki	EUR	10 000	5 000	II transza pożyczki w wysokości 5 000 tys. EUR nie zostanie wykorzystana ze względu na małe zainteresowanie klientów I transzą pożyczki.
KfW (dawniej Kreditanstalt für Wiederaufbau) Frankfurt	EUR	15 000	10 000	Wykorzystanie ostatniej transzy w wysokości 10 000 tys. EUR nastąpi w drugim kwartale 2010 r.
KfW Frankfurt	EUR	30 000	30 000	Linia kredytowa będzie wykorzystywana w 2 transzach (po 15 mln EUR). Zgodnie z podpisaną umową z dnia 16 grudnia 2009r., wykorzystanie kredytu nastąpi w ciągu 24 miesięcy od daty podpisania umowy.
European Investment Bank, Luksemburg	EUR	75 000	75 000	Wykorzystanie pożyczki nastąpi w 3 transzach po 25 mln EUR. Wykorzystanie I transzy planowane jest na pierwszy kwartał 2010 r., II transzy na trzeci kwartał 2010 r.

Natomiast na dzień 31 grudnia 2008 roku Bank posiadał kredyt w:

- Nordic Investment Bank w wysokości 10 000 tys. EUR, z czego do wykorzystania miał 5 000 tys. EUR linii kredytowych.
- Kreditanstalt Für Wiederaufbau w wysokości 15 000 tys. EUR, z czego do wykorzystania miał 13 000 tys. EUR linii kredytowych.
- Council of Europe Development Bank w wysokości 50 000 tys. EUR, z czego do wykorzystania miał 35 000 tys. EUR linii kredytowych.

Leasing operacyjny

Przedmiotem umowy leasingu operacyjnego są pojazdy. Łączna kwota przyszłych minimalnych opłat leasingowych w odniesieniu do poniższych okresów wynosi:

	31-12-2009	31-12-2008
- poniżej 1 roku	1 406	767
- od 1 roku do 5 lat	2 209	752

Opłaty ujęte w rachunku zysków wyniosły :

	31-12-2009	31-12-2008
Minimalne opłaty leasingowe	1 663	1 327
Opłaty subleasingowe	150	-

Wysokość miesięcznej raty wynagrodzenia w kwocie netto stanowi iloczyn ceny netto pojazdu oraz faktora procentowego określonego w Umowie Leasingu, wraz z należnym podatkiem VAT. W razie przekroczenia limitu przebiegu Bank zobowiązany jest zapłacić, oddzielnie dla każdego z pojazdów, opłatę dodatkową w wysokości stanowiącej iloczyn liczby kilometrów ponad ustalony limit i kwoty określonej w Umowie Leasingu.

Jeżeli, począwszy od daty zawarcia Umowy Leasingu, nastąpi zmiana ustawowych stawek podatków i opłat, które wywierają wpływ na kalkulację miesięcznej raty wynagrodzenia netto, a w szczególności wpływają na cenę zakupu pojazdu od sprzedawcy, wówczas finansujący przedstawi

Bankowi do akceptacji nową kalkulację kwoty wynagrodzenia z tytułu leasingu pojazdu. Nie dotyczy to samochodów już odebranych przez Bank.

Zgodnie z warunkami umowy każdy odrębny stosunek leasingu każdego z pojazdów, nawiązany na podstawie umowy leasingu, jest niezależny od stosunków leasingu pozostałych pojazdów nawiązanych na podstawie umowy leasingu.

Możliwość wykorzystania opcji kupna nie dotyczy umowy.

35. Kapitał zakładowy

a) Zarejestrowany kapitał zakładowy

Seria / emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania akcji	Liczba akcji	Wartość serii / emisji wg wartości nominalnej	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy (od daty)
A	na okaziciela	zwykłe	236 700	2 367	opłacone	09-01-91	01-01-92
B	na okaziciela	zwykłe	1 263 300	12 633	opłacone	11-03-92	01-01-93
C	na okaziciela	zwykłe	477 600	4 776	opłacone	30-12-92	01-01-93
C	na okaziciela	zwykłe	22 400	224	wkład niepieniężny	30-12-92	01-01-93
D	na okaziciela	zwykłe	1 300 000	13 000	opłacone	30-12-93	01-01-94
E	na okaziciela	zwykłe	647 300	6 473	opłacone	30-06-94	01-01-95
E	na okaziciela	zwykłe	15 500	155	wkład niepieniężny	30-06-94	01-01-95
E	na okaziciela	zwykłe	37 200	372	wkład niepieniężny	30-06-94	01-01-95
F	na okaziciela	zwykłe	1 500 000	15 000	opłacone	30-12-94	01-01-95
G	na okaziciela	zwykłe	1 260 000	12 600	opłacone	30-06-95	01-01-96
H	na okaziciela	zwykłe	670 000	6 700	opłacone	30-06-95	01-01-96
I	na okaziciela	zwykłe	70 000	700	opłacone	30-06-95	01-01-96
J	na okaziciela	zwykłe	1 055 000	10 550	opłacone	21-06-96	01-01-96
K	na okaziciela	zwykłe	945 000	9 450	opłacone	21-06-96	01-01-96
L	na okaziciela	zwykłe	1 200 000	12 000	opłacone	29-11-96	01-01-96
M	na okaziciela	zwykłe	2 500 000	25 000	opłacone	07-05-98	01-01-97
N	na okaziciela	zwykłe	1 853 000	18 530	opłacone	13-06-07	01-01-07
Liczba akcji razem			15 053 000				
Kapitał zakładowy wg wartości nominalnej razem				150 530			
Kapitał zakładowy razem				150 530			

Wartość nominalna 10,00 zł za akcję.

W dniu 9 grudnia 2009 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie BOŚ S.A. podjęło uchwałę w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego BOŚ S.A. w drodze emisji akcji serii „O” i pozbawienia dotychczasowych akcjonariuszy prawa poboru akcji niniejszej emisji. Wysokość emisji wyniosła 1 320 245 akcji o cenie nominalnej 10 zł za jedną akcję. Zgodnie z ww. uchwałą emisja miała charakter subskrypcji prywatnej i była skierowana do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w zamian za wniesienie aportów w postaci akcji spółek: Cetrozap S.A., Stalexport – Autostrady S.A., Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A., WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. oraz udziałów w spółce Kemipol Sp. z o.o.

Do końca 2009 roku emisja nie została zarejestrowana ponieważ Komisja Nadzoru Finansowego nie wydała decyzji w sprawie zgody na zmianę § 28 Statutu Banku, który dotyczy wysokości kapitału zakładowego Banku.

Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio przez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Banku na dzień 31 grudnia 2009 roku.

Podmiot	Liczba akcji posiadanych*	Udział w kapitale	Liczba głosów	Udział w głosach
Narodowy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie	11 631 715	77,27%	11 631 715	77,27%
Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe w Warszawie	978 300	6,50%	978 300	6,50%

*\ Jedna akcja daje prawo do jednego głosu na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy.

Na pozostałych akcjonariuszy przypada łącznie 16,23% udziałów w kapitale zakładowym Banku.

Na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie są znane zmiany w strukturze własności znacznych pakietów akcji.

b) Kapitał zapasowy ze sprzedaży powyżej wartości nominalnej

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej tworzony jest z nadwyżki osiągniętej przy emisji akcji powyżej wartości nominalnej pozostałej po pokryciu kosztów emisji.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku kapitał zapasowy wynosił 296 397 tys. zł.

36. Kapitał z aktualizacji wyceny

Kapitał z aktualizacji wyceny obejmuje zmianę wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wynikającą z ich wyceny.

Kapitał z aktualizacji wyceny	31-12-2009	31-12-2008
Wycena aktywów dostępnych do sprzedaży	-8 233	-11 328
Z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 564	2 151
Kapitał z aktualizacji wyceny razem	-6 669	-9 177

Zmiana stanu kapitału z aktualizacji wyceny

Stan na 01-01-2009	-9 177
Zwiększenie zysków z tyt. wyceny	26 295
Zmniejszenie straty z tyt. wyceny	-23 202
Odroczony podatek dochodowy	-588
Inne zwiększenia	3
Stan na 31-12-2009	-6 669
 Stan na 01-01-2008	 -12 691
Zwiększenie zysków z tyt. wyceny	38 778
Zmniejszenie straty z tyt. wyceny	-34 440
Odroczony podatek dochodowy	-824
Stan na 31-12-2008	-9 177

Kwota zysków i strat wyłączona z kapitału własnego ujęta w wyniku finansowym danego okresu została przedstawiona w nocie 23.

37. Zyski zatrzymane

Na zyski zatrzymane składają się: pozostały kapitał zapasowy, pozostałe kapitały rezerwowe, fundusz ogólnego ryzyka, niepodzielony wynik finansowy.

	31-12-2009	31-12-2008
Pozostały kapitał zapasowy:	389 551	412 268
Utworzony ustawowo	44 000	44 000
Utworzony zgodnie ze statutem ponad wymaganą ustawowo (minimalną) wartość	341 226	364 002
Inny	4 325	4 266
Pozostałe kapitały rezerwowe:	11 115	11 115
Fundusz na działalność maklerską	9 758	9 758
Inne	1 357	1 357
Fundusz ogólnego ryzyka	48 302	48 302
Niepodzielony wynik finansowy:	30 728	-18 879
Niepodzielony wynik z lat ubiegłych	3 835	-19 228
Wynik netto bieżącego okresu	26 893	349
Zyski zatrzymane razem	479 696	452 806

Kapitał zapasowy tworzony jest z odpisów z rocznego zysku netto w wysokości co najmniej 8% zysku netto, dopóki kapitał ten nie osiągnie przynajmniej jednej trzeciej kapitału zakładowego. Część kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego może być przeznaczona jedynie na pokrycie straty wykazanej w sprawozdaniu finansowym.

Kapitał rezerwowy tworzony jest z odpisów z rocznego zysku netto niezależnie od kapitału zapasowego z przeznaczeniem na pokrycie szczególnych strat i wydatków.

O użyciu kapitału zapasowego i rezerwowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy.

Fundusz ogólnego ryzyka przeznaczony na niezidentyfikowane ryzyka w działalności Banku tworzony jest z odpisów z rocznego zysku netto, zgodnie z zasadami określonymi w przepisach prawa bankowego.

W dniu 25 czerwca 2009 roku decyzją Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku Ochrony Środowiska S.A. (Uchwała Nr 11/2009) zysk netto Banku za 2008 rok w całości w kwocie

6 583 356,88 zł został przeznaczony na pokrycie straty z lat ubiegłych. Pozostała część straty z lat ubiegłych w wysokości 32 483 981,36 zł została pokryta w całości z kapitału zapasowego.

Natomiast decyzją Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy DM BOŚ S.A. z dnia 22 maja 2009 roku zysk netto za rok 2008 w kwocie 9 766 604,66 zł został przeznaczony w całości na kapitał zapasowy.

Oдноśnie wyniku za 2009 rok Zarząd Banku zwróci się do Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku Ochrony Środowiska S.A. z propozycją przeznaczenia całego wypracowanego zysku netto na kapitał zapasowy.

Dom Maklerski BOŚ S.A. zysk za 2009 rok w kwocie w wysokości 13 105 697,85 zł planuje przeznaczyć na kapitał rezerwowy.

Zgodnie z wymogami Kodeksu Spółek Handlowych, jednostka dominująca jest obowiązana utworzyć kapitał zapasowy na pokrycie straty. Do tej kategorii kapitału przelewa się co najmniej 8% zysku za dany rok obrotowy wykazanego w jednostkowym sprawozdaniu spółki dominującej, dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej kapitału podstawowego jednostki dominującej. O użyciu kapitału zapasowego i rezerwowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie, jednakże części kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego można użyć jedynie na pokrycie straty wykazanej w jednostkowym sprawozdaniu finansowym jednostki dominującej i nie podlega ona podziałowi na inne cele.

38. Informacje dodatkowe do rachunku środków pieniężnych

Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Dla potrzeb rachunku przepływów pieniężnych saldo środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych zawiera następujące salda o wysokiej płynności i terminie zapadalności krótszym niż trzy miesiące.

	31-12-2009	31-12-2008
Kasa, środki w Banku Centralnym (nota 18)	442 373	313 894
Lokaty w innych bankach, ujęte w ekwiwalentach środków pieniężnych (nota 19)	41 824	113 121
Razem	484 197	427 015

Saldo środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych zawiera rezerwę obowiązkową utrzymywaną na rachunku w NBP. Rezerwa deklarowana do utrzymania w miesiącu grudniu 2009 r. wynosiła 289 407 tys. zł (w grudniu 2008 r. w kwocie 261 307 tys. zł). Bank musi utrzymywać średnie saldo środków pieniężnych w miesiącu powyżej zadeklarowanej rezerwy obowiązkowej. Zgodnie z paragrafem 10 Uchwały NBP nr 15/2004 Bank może wykorzystywać środki utrzymywane na rachunku rezerwy obowiązkowej do bieżących rozliczeń pieniężnych.

Objaśnienie różnic pomiędzy bilansowymi zmianami stanu, a zmianami stanu tych pozycji wykazywanymi w działalności operacyjnej rachunku przepływów pieniężnych

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2009	31-12-2008
Zysk z działalności inwestycyjnej		
Przychody ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	-105	-111

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2009	31-12-2008
Zmiana stanu innych lokat na rynku pieniężnym		
Bilansowa Zmiana stanu innych lokat na rynku pieniężnym	94 696	-1 186
Wykup	-94 696	-
Zmiana stanu innych lokat na rynku pieniężnym razem	-	-1 186

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2009	31-12-2008
Zmiana stanu lokat w innych bankach oraz kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom		
Bilansowa zmiana stanu lokat w innych bankach oraz kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom	221 156	314 381
Zmiana stanu należności od innych banków przyjęta do środków pieniężnych	-71 297	-186 428
Zmiana stanu lokat w innych bankach oraz kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom razem	149 859	127 953

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2009	31-12-2008
Zmiana stanu inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych		
Bilansowa zmiana stanu inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych	505 212	-453 637
Wykup papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności	-160 552	-
Przesunięcie odsetek od papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności do odsetek z działalności inwestycyjnej	-1 078	-
Wycena papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży na kapitał z aktualizacji wyceny	3 093	4 338
Przyjęcie aportu	96 154	-
Zmiana stanu inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych razem	442 829	-449 299

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2009	31-12-2008
Zmiana stanu innych aktywów		
Bilansowa zmiana stanu innych aktywów i podatku dochodowego	223	-30 882
Odroczony podatek dochodowy wykazany w rachunku zysków i strat	4 256	11 451
Odroczony podatek dochodowy z tytułu wyceny papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	-588	-824
Niepieniężne zmiany z tytułu wartości niematerialnych oraz rzeczowych środków trwałych	1 248	3 951
Zmiana stanu innych aktywów razem	5 139	-16 304

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2009	31-12-2008
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu bankowych papierów wartościowych		
Bilansowa zmiana stanu zobowiązań z tytułu bankowych papierów wartościowych	121 327	-5
Sprzedaż obligacji BOŚ S.A. wykazana w działalności finansowej - inne wpływy finansowe	-120 000	-
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu bankowych papierów wartościowych razem	1 327	-5

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2009	31-12-2008
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań		
Bilansowa zmiana stanu pozostałych zobowiązań i bieżącego podatku dochodowego	123 303	-50 934
Bieżące obciążenia z tytułu podatku dochodowego	-11 771	-13 011
Zapłacony podatek dochodowy	25 901	7 947
Wniesiony aportem udział za akcje BOŚ S.A. serii O	-96 154	-
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	-93	-
Zobowiązania z tytułu podziału zysku	-	-1 061
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań razem	41 186	-57 059

Wartość odsetek otrzymanych i zapłaconych w okresie sprawozdawczym

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2009	31-12-2008
Odsetki otrzymane	552 796	593 334
Odsetki zapłacone	343 917	374 155

39. Charakterystyka instrumentów pochodnych oraz transakcji wymiany walutowej

Transakcje wymiany walut i walutowych instrumentów pochodnych

	31-12-2009	31-12-2008	31-12-2009	31-12-2008	31-12-2009	31-12-2008
INSTRUMENT	FX Swap		FX Forward		FX Spot *)	
Opis instrumentu	Transakcja polegająca na wymianie określonej kwoty (waluta bazowa) na inną walutę (waluta kwotowana) z jednoczesnym zobowiązaniem się do późniejszej wymiany waluty kwotowanej na walutę bazową w dniu określonym w umowie. Wszystkie warunki trans ustalane są w dniu jej zawarcia.		Terminowa transakcja wymiany określonej kwoty waluty na inną walutę w określonym terminie, wg ustalonego kursu terminowego. Wszystkie warunki transakcji ustalane są w dniu jej zawarcia.		Transakcja polegająca na wymianie określonej kwoty waluty na inną walutę, której rozliczenie następuje najczęściej w drugim dniu roboczym po dacie zawarcia transakcji. Wszystkie warunki transakcji są ustalane w dacie zawarcia transakcji.	
Cel nabycia lub wystawienia	do obrotu		do obrotu		do obrotu	
Ilość transakcji	25	18	27	36	10	9
Wartość nominalna instrumentów (w tys. zł)	1 076 800	1 089 586	14 435	22 306	10 299	18 768
Wartość godziwa (w tys. zł)	-5 003	-49 973	-519	1 059	-12	-17
- dodatnia	6 507	1 710	70	1 609	7	10
- ujemna	-11 510	-51 683	-589	-550	-19	-27
Przyszłe przychody/ płatności	Zmienne		Zmienne		Zmienne	
Zapadalność	2010-01-06 – 2010-04-14	2009-01-05 – 2009-06-09	2010-01-04 – 2010-12-13	2009-01-06 – 2009-08-31	2010-01-04 – 2010-01-05	2009-01-02 – 2009-01-06
Możliwość wcześniejszego rozliczenia	Brak		Na wniosek klienta		Brak	
Cena/ Przedział cen realizacji	PLN/CHF 2,7343-2,8575 CHF/EUR; 1,5064-1,5186 PLN/EUR; 4,1550-4,1738 EUR/GBP; 0,9113 CHF/USD; 0,9994	CHF/EUR: 1,4491 -1,5734 PLN/CHF 2,3510-2,6567 PLN/EUR 4,1889	PLN/EUR 4,0972-4,6242 PLN/USD; 2,8944-2,9367	PLN/EUR: 3,4100-4,1007 PLN/USD 2,3222-2,9908	CHF/EUR 1,4859- 1,4862 CHF/PLN; 2,7685- 2,7747 PLN/EUR; 4,1130 - 4,1286 PLN/USD; 2,8730- 2,8821	PLN/CHF: 2,7660- 2,8050 USD/EUR 1,41489 PLN/EUR 4,1760- 4,1700 PLN/USD 2,9650- 2,9680
Możliwość wymiany lub zamiany na inny składnik aktywów/ pasywów	Brak		Brak		Brak	
Dodatkowe zabezpieczenia	Brak		Możliwość wyznaczenia dla klienta depozytu gwarancyjnego		Brak	
Inne warunki	Brak		Brak		Brak	
Rodzaj ryzyka	Ryzyko operacyjne, ryzyko stopy procentowej		Ryzyko walutowe, ryzyko operacyjne, ryzyko stopy procen		Ryzyko walutowe, ryzyko operacyjne	

*) instrument wymiany walutowej

	31-12-2009	31-12-2008
Wartość instrumentów według wartości nominalnej (w tys. zł)	1 101 534	1 130 660
- wartość godziwa dodatnia	6 584	3 329
- wartość godziwa ujemna	-12 118	-52 260
Razem transakcje wymiany walut i walutowych instrumentów pochodnych:		
- aktywa	6 584	3 329
- zobowiązania	-12 118	-52 260

Transakcje instrumentami pochodnymi stopy procentowej

	31-12-2009	31-12-2008
INSTRUMENT	Transakcje wymiany stopy procentowej (IRS)	
Opis instrumentu	Transakcja wymiany stopy procentowej (IRS) jest standaryzowaną transakcją w której strony płacą sobie wzajemnie, w ustalonych okresach, oprocentowanie ustalone wg stopy stałej/zmiennej	
Cel nabycia lub wystawienia	do obrotu (w celu spekulacyjnym i jako zabezpieczenie)	
Ilość transakcji	8	15
Wartość nominalna instrumentów (w tys. zł)	200 000	681 000
Wartość godziwa (w tys. zł)	-1 805	8 318
- dodatnia	576	17 976
- ujemna	-2 381	-9 658
Przyszłe przychody/ płatności	Zmienne	
Zapadalność	2009-04-28 – 2015-10-24	2009-04-28 – 2015-10-24
Możliwość wcześniejszego rozliczenia	Brak	
Cena/ Przedział cen realizacji	Brak	Brak
Możliwość wymiany lub zamiany na inny składnik aktywów/ pasywów	Brak	
Dodatkowe zabezpieczenia	Brak	
Inne warunki	Brak	
Rodzaj ryzyka	Ryzyko operacyjne, ryzyko stopy procentowej	

	31-12-2009	31-12-2008
Wartość instrumentów według wartości nominalnej (w tys. zł)	200 000	681 000
- wartość godziwa dodatnia	576	17 976
- wartość godziwa ujemna	-2 381	-9 658
Razem transakcje instrumentami pochodnymi stopy procentowej:		
- aktywa	576	17 976
- zobowiązania	-2 381	-9 658

Kontrakty

	31-12-2009	31-12-2008	31-12-2009	31-12-2008	31-12-2009	31-12-2008	31-12-2009	31-12-2008
INSTRUMENT	Kontrakty terminowe na akcje i indeksy giełdowe i waluty na GPW		Instrument - Kontrakty forward na waluty		Instrument - Kontrakty różnic kursowych		Jednostki indeksowe na WIG 20	
Opis instrumentu	Kontrakt terminowy na akcje/indeks giełdowy jest standaryzowaną transakcją wymagającą gotówkowego rozliczenia w przyszłości lub dostarczenia instrumentu bazowego w zależności od cen akcji/wartości indeksu i zajętej pozycji.		Terminowa transakcja kupna/sprzedaży określonej kwoty papieru wartościowego w określonym terminie, wg ustalonej ceny terminowej. Wszystkie warunki transakcji ustalane są w dniu jej zawarcia.		Kontrakty różnic kursowych (ang. Contracts For Difference – kontrakty na różnicę, CFD) to grupa tzw. instrumentów pochodnych. Oznacza to, iż ich wartość zależy bezpośrednio od wartości instrumentu bazowego na który opiewają. Instrumentami bazowymi mogą być zarówno instrumenty rynku kasowego, takie jak pary walutowe, złoto czy srebro, jak i terminowego np. kontrakty terminowe na indeksy oferowane na giełdach światowych, instrumenty pochodne giełd towarowych itp. Kontrakty CFD umożliwiają zajmowanie długiej lub krótkiej pozycji, zaś wynik jest obliczany tylko na podstawie różnic kursowych. Handel instrumentami CFD nie wiąże się więc z fizycznym zajęciem pozycji.		Jednostki indeksowe na WIG 20	
Cel nabycia lub wystawienia	do obrotu		do obrotu		do obrotu			
Ilość transakcji	1 245	82	880	-	55	-	-	372
Wartość nominalna instrumentów (w tys. zł)	42 375	184	36 875	-	11 971	-	-	63
Wartość godziwa (w tys. zł)	-537	6	635	-	93	-	-	-3
- dodatnia	3	7	635	-	127	-	-	-
- ujemna	-540	-1	-	-	-34	-	-	-3
Przyszłe przychody/ płatności	Zmienne		Zmienne		Zmienne		Zmienne	
Zapadalność	2010-03-19; 2010-06-18; 2010-09-17; 2010-12-17	2009-03-20	Zmienna	-	Zmienna	-	-	Rok 2025
Możliwość wcześniejszego rozliczenia	Tak		Tak		Tak		Tak	
Cena/ Przedział cen realizacji	Brak		Brak		Brak		Brak	
Możliwość wymiany lub zamiany na inny składnik aktywów/ pasywów	Brak		Brak		Brak		Brak	
Dodatkowe zabezpieczenia	Brak		Brak		Brak		Brak	
Inne warunki	Brak		Brak		Brak		Brak	
Rodzaj ryzyka	Ryzyko operacyjne, ryzyko cen akcji, ryzyko cen walut		Ryzyko operacyjne, ryzyko cen walut, ryzyko stopy procentowej		Ryzyko operacyjne, ryzyko cen walut, ryzyko stopy procentowej		Ryzyko operacyjne, ryzyko cen akcji	

31-12-2009 31-12-2008

Wartość instrumentów według wartości nominalnej (w tys. zł)	91 221	247
- wartość godziwa dodatnia	765	7
- wartość godziwa ujemna	-574	-4
Razem kontrakty terminowe i opcyjne:		
- aktywa	765	7
- zobowiązania	-574	-4

Razem pochodne instrumenty finansowe

	31-12-2009	31-12-2008
Wartość instrumentów według wartości nominalnej (w tys. zł)	1 392 755	1 811 907
- wartość godziwa dodatnia	7 925	21 312
- wartość godziwa ujemna	-15 073	-61 922
Razem pochodne instrumenty finansowe:		
- aktywa	7 925	21 312
- zobowiązania	-15 073	-61 922

40. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Poniżej przedstawiono wartość bilansową i godziwą aktywów i zobowiązań finansowych innych niż wycenianych do wartości godziwej w sprawozdaniu finansowym:

	Wartość bilansowa na 31-12-2009	Wartość godziwa na 31-12-2009	Wartość bilansowa na 31-12-2008	Wartość godziwa na 31-12-2008
AKTYWA FINANSOWE				
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	118 351	118 351	339 507	339 507
Inne lokaty na runku pieniężnym	-	-	94 696	94 696
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	9 295 669	9 293 234	7 788 126	7 792 329
- Kredyty w złotych polskich	7 194 265	7 217 229	6 070 905	6 074 219
- Kredyty w walutach obcych	2 101 404	2 077 014	1 717 221	1 718 110
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe -Utrzymywane do terminu zapadalności	488 800	488 897	650 430	635 834
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	488 800	488 897	650 430	635 834
- Skarb Państwa	488 800	488 897	650 430	635 834
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE				
Zobowiązania wobec innych banków	1 366 541	1 358 948	893 199	893 199
Zobowiązania wobec klientów, w tym:	9 382 713	9 414 003	9 210 293	9 372 172
- Klientów korporacyjnych	3 279 600	3 050 249	2 913 396	3 091 281
- Klientów detalicznych	3 557 721	3 818 136	3 173 395	3 163 443
- Finansów publicznych	706 919	706 960	901 415	899 647
- Funduszy ekologicznych	1 176 793	1 176 533	1 636 940	1 632 654
- Międzynarodowych instytucji finansowych	658 573	655 959	582 325	582 325
- Pozostali klienci	3 107	3 107	2 822	2 822
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	160	160	210	210
Zobowiązania podporządkowane	121 377	121 377		

Lokaty w innych bankach

Należności od innych banków obejmują lokaty międzybankowe i rachunki nostro. Ich wartość godziwa z uwagi na krótki termin realizacji (do 6 m-cy) jest równa wartości bilansowej.

Inne lokaty na rynku pieniężnym

Dla lokat na rynku pieniężnym nie istnieje aktywny rynek. W bilansie wycenia się je według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Ich wartość bilansowa

przyjmowana jest jako szacunkowa wartość godziwa ze względu na fakt, iż stosowane stopy procentowe oparte są na stawkach rynkowych a okres zmiany oprocentowania nie przekracza 1 roku.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom

Dla kredytów i pożyczek nie istnieje aktywny rynek. Kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom przedstawiono po pomniejszeniu o odpisy z tytułu utraty wartości. W bilansie wycenia się je według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Jako wartość godziwa kredytów jest przyjmowana ich wartość wynikająca z oszacowania przyszłych przepływów kapitałowo-odsetkowych (oddzielnie dla walut i oddzielnie dla PLN) wyliczonych w oparciu o średni czas życia kredytów w walutach obcych i w PLN oraz o stopę odsetkową stanowiącą średnią stopę dla wszystkich kredytów w grudniu 2009 r. zdyskontowane stopą odsetkową dla kredytów udzielonych w grudniu 2009 r.

Z uwagi na fakt, że średnia cena dla wszystkich kredytów normalnych w PLN była wyższa niż dla kredytów udzielanych w grudniu 2009 r. ich wartość godziwa jest wyższa od wartości bilansowej. Z uwagi na odmienną sytuację dla kredytów walutowych ich wartość godziwa jest niższa.

Zobowiązania od podmiotów niebankowych

Zobowiązania w bilansie wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Jako wartość godziwa zobowiązań jest przyjmowana ich wartość wynikająca z modelu ALM (bucketowane przepływy kapitałowe w poszczególnych węzłach) powiększona o stopę odsetkową dla wszystkich depozytów na grudzień 2009 oraz zdyskontowane stopą odsetkową dla depozytów przyjętych w grudniu 2009 r.

Zobowiązania (kapitał i odsetki) wobec międzynarodowych instytucji finansowych zostały zdyskontowane aktualną stopą rynkową powiększoną o marżę

Zobowiązania podporządkowane

Zobowiązania podporządkowane zostały ujęte w wartości księgowej z uwagi na fakt, że transakcja odbyła się w listopadzie i warunki rynkowe na koniec roku nie uległy istotnym zmianom.

Zobowiązania od podmiotów bankowych

Depozyty, z uwagi na krótki termin zostały ujęte w wartości księgowej a zaciągnięte pożyczki (kapitał i odsetki) zostały zdyskontowane aktualną stopą rynkową powiększoną o marżę.

41. Podział instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej w zależności od sposobu pomiaru wartości godziwej

	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem 31-12-2009
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	58 973	110	-	59 083
Dłużne papiery wartościowe	52 665	110	-	52 775
Kapitałowe papiery wartościowe	6 308	-	-	6 308
Pochodne instrumenty finansowe	598	7 327	-	7 925
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	416 580	464 061	199 109	1 079 750
Dłużne papiery wartościowe	378 898	464 061	140 652	983 611
Kapitałowe papiery wartościowe	37 682	-	58 457	96 139
Aktywa zastawione	-	269 285	-	269 285
Razem	476 151	740 783	199 109	1 416 043

	Poziom 2
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	
Pochodne instrumenty finansowe	15 073
Razem	15 073

	Poziom 3
Aktywa finansowe przeznaczone do sprzedaży	
stan na początek okresu 01-01-2009	298 419
Zwiększenia (z tytułu)	1 823 313
- zakup	1 800 507
- naliczone odsetki lub dyskonto, premia	18 870
- dodatnia wycena	3 936
Zmniejszenia (z tytułu)	1 922 623
- sprzedaż i wykup	1 894 100
- odsetki zrealizowane, premia	24 029
- ujemna wycena	4 489
- pozostałe	5
Stan na koniec okresu 31-12-2009	199 109

42. Sprawozdawczość dotycząca segmentów

Przy sporządzaniu sprawozdania finansowego zastosowany został MSSF 8 „Segmenty operacyjne”, który zastąpił MSR 14 „Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności”. Zgodnie z wymogami MSSF 8 segmenty operacyjne zostały określone na podstawie sprawozdań wewnętrznych dotyczących komponentów jednostki gospodarczej podlegających okresowym przeglądom dokonywanym przez członka kierownictwa odpowiedzialnego za podejmowanie decyzji operacyjnych. MSSF 8 definiuje segment operacyjny jako część działalności jednostki, który spełnia trzy kryteria:

- a) segment prowadzi działalność gospodarczą, w ramach której może osiągać przychody i ponosić koszty,
- b) wyniki działalności operacyjnej segmentu są przeglądane regularnie przez osobę podejmującą w jednostce główne decyzje operacyjne,
- c) odrębne informacje finansowe dla segmentu są dostępne.

Poniżej przedstawiono zasady sprawozdawczości według segmentów operacyjnych za okresy zakończone dnia 31 grudnia 2009 roku i 31 grudnia 2008 roku w podziale na następujące obszary działalności:

- (i) pion korporacji i finansów publicznych,
- (ii) pion detaliczny,
- (iii) działalność na rynku międzybankowym i działalność inwestycyjna,
- (iv) działalność maklerska,
- (v) pozostałe (nieulokowane w segmentach).

W skład obszaru działalności na rynku międzybankowym i działalności inwestycyjnej wchodzi działalność na rynku międzybankowym i dłużnych papierów wartościowych, instrumentów pochodnych, a także w obszarze inwestycji kapitałowych.

W obszarze pozostałe (nieulokowane w segmentach) znajdują się pozycje rachunku zysków i strat, które nie zostały przypisane do żadnego z wymienionych w pozycji (i)-(iv) obszarów działalności, w szczególności przychody i koszty odsetkowe oraz prowizyjne generowane z aktywów i zobowiązań związanych z klientami niesklasyfikowanymi oraz ogólne koszty administracyjne.

Produkty pionów i obszarów działalności wymienionych w podpunktach (i)-(iv) powyżej zostały opisane w „Sprawozdaniu Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A. w 2009 roku” w pkt. I ppkt. 4.

Produktami obszaru działalności na rynku międzybankowym i działalności inwestycyjnej są bieżące i terminowe lokaty i depozyty międzybankowe, kredyty od innych banków oraz kredyty udzielone bankom, dłużne i kapitałowe papiery wartościowe oraz instrumenty pochodne.

Natomiast obszar działalności maklerskiej obejmuje głównie nabywanie i zbywanie papierów wartościowych na cudzy lub własny rachunek, prowadzenie rachunków papierów wartościowych, zarządzanie cudzym pakietem papierów wartościowych na zlecenie oraz oferowanie papierów wartościowych w obrocie pierwotnym lub w pierwszej ofercie publicznej.

Aktywa i pasywa obszarów określonych w ppkt. (i)-(ii) powyżej zostały wyodrębnione w oparciu o bazę kredytową i depozytową Banku.

I. Wynik na działalności operacyjnej pionu korporacji i finansów publicznych oraz pionu detalicznego, jest wynikiem z działalności finansowej tych pionów pomniejszony o wartość ogólnych kosztów administracyjnych przypisanych do danego pionu na podstawie „Metodyki alokacji ogólnych kosztów administracyjnych na obszary działalności Banku”.

Na wynik z działalności finansowej ww. pionów składają się:

1. **Wynik z działalności depozytowej**, tj. różnica pomiędzy przychodami z inwestycji środków depozytowych skalkulowanych na bazie wewnętrznej ceny pieniądza, a kosztami pozyskania środków depozytowych.
Przychody z inwestycji środków depozytowych dla danego pionu ustala się na podstawie średniego (ze stanów dziennych) stanu depozytów danego pionu oraz średniej wewnętrznej

ceny pieniądza odrębnie dla każdej waluty (2008 r. i I półrocze 2009 r.) lub cen transferowych (od lipca 2009 r.).

Wewnętrzna cena pieniądza była stawką oprocentowania rachunków bieżących placówek Banku prowadzonych w Centrali. Wysokość wewnętrznej ceny pieniądza ustalana była w Banku co miesiąc w oparciu o średnie stawki referencyjne 1M dla poszczególnych walut z uwzględnieniem marży korygującej. Średnie stawki referencyjne były wyliczane na podstawie danych z systemu informacyjnego REUTERS.

Cena transferowa jest to stawka oprocentowania środków pieniężnych pozyskiwanych lub zagospodarowywanych przez pionów biznesowe Banku, służąca do ustalenia wewnętrznego wyniku finansowego jednostek Banku dla celów analitycznych oraz dla efektywnego zarządzania dochodowością i ryzykiem Banku, w szczególności ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej. Dla każdej transakcji przypisywana jest indywidualna cena transferowa, będąca sumą stawki rynkowej zgodnej z okresem przeszacowania i walutą oraz marży korygującej. Stawki transferowe ustalone są zgodnie z „Metodyką ustalania cen transferowych w Banku Ochrony Środowiska S.A.”.

2. **Wynik z działalności kredytowej, tj. suma przychodów odsetkowych od kredytów ze środków własnych, przychodów odsetkowych od kredytów ze środków obcych, prowizji odsetkowych od kredytów ze środków obcych oraz różnicy wartości odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek i zobowiązań pozabilansowych pomniejszona o koszty finansowania działalności kredytowej wyliczone na bazie wewnętrznej ceny pieniądza (2008 r. i I półrocze 2009 r.) lub cen transferowych (od lipca 2009 r.).**
Koszty finansowania działalności kredytowej dla danego pionu ustala się na podstawie średniego (ze stanów dziennych) poziomu zadłużenia kredytowego ze środków własnych danego pionu pomniejszonego o wartość odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek oraz średniej wewnętrznej ceny pieniądza odrębnie dla każdej waluty (2008 r. i I półrocze 2009 r.) lub cen transferowych (od lipca 2009 r.).
3. **Wynik z rezerwy obowiązkowej, tj. różnica przychodów odsetkowych od rachunku bieżącego w NBP, alokowanych na poszczególne pionów udziałem średnich (średnia ze stanów dziennych) depozytów zebranych przez dany pion w miesiącu poprzednim i kosztów finansowania rachunku bieżącego w NBP.**
Koszty finansowania rachunku bieżącego (rezerwy obowiązkowej) w NBP dla danego pionu ustala się na podstawie udziału średniego (średnia ze stanów dziennych) stanu środków na rachunku bieżącym (rezerwy obowiązkowej) w NBP oraz średniej wewnętrznej ceny pieniądza (2008 r. i I półrocze 2009 r.) lub cen transferowych (od lipca 2009 r.). Przypadającą na dany pion część rachunku bieżącego w NBP ustala się na podstawie średniego (ze stanów dziennych) stanu depozytów danego pionu z miesiąca poprzedniego.
4. **Wynik z działalności na dłużnych papierach wartościowych, tj. suma przychodów prowizyjnych za obsługę obligacji komunalnych / korporacyjnych.**
5. **Wynik z tytułu prowizji, tj. różnica pomiędzy sumą przychodów prowizyjnych od kredytów, przychodów prowizyjnych związanych z rachunkami depozytowymi oraz przychodów od kart płatniczych nieprzydzielonych do rachunku depozytowego i kredytowego, przychodów a kosztami prowizji.**
6. **Wynik z pozycji wymiany, tj. dochody pionu z transakcji typu FX oraz dochody z pozostałych zrealizowanych transakcji wymiany walutowej przypisanych do pionów na podstawie średniej skali zadłużenia kredytowego w walutach obcych.**
7. **Wynik z pozostałych przychodów i kosztów z wyłączeniem ogólnych kosztów administracyjnych, tj. różnica pomiędzy przypisanymi do poszczególnych pionów pozostałymi przychodami operacyjnymi a pozostałymi kosztami operacyjnymi.**

II. Wynik z obszaru działalności na rynku międzybankowym i działalności inwestycyjnej

stanowi sumę wyników z obszaru rynku międzybankowego oraz obszaru inwestycji kapitałowych Banku.

Wynik na działalności operacyjnej z działalności na rynku międzybankowym oraz z inwestycji kapitałowych stanowi wynik na działalności finansowej danego obszaru działalności pomniejszony o wartość ogólnych kosztów administracyjnych przypisanych do danego obszaru na podstawie „Metodyki alokacji ogólnych kosztów administracyjnych na obszary działalności Banku”.

Na wynik z działalności finansowej na rynku międzybankowym składają się:

- **wynik odsetkowy z aktywów rynku międzybankowego** - wyliczany jako różnica pomiędzy przychodami odsetkowymi od aktywów przypisanych do obszaru rynku międzybankowego a kosztami finansowania tych aktywów wyliczanymi w oparciu o stawki wewnętrznej ceny pieniądza (2008 r. i I półrocze 2009 r.) lub ceny transferowe (od lipca 2009 r.),
- **wynik odsetkowy ze zobowiązań rynku międzybankowego** - wyliczany jako różnica pomiędzy przychodami z inwestycji środków pozyskanych w formie depozytów międzybankowych oraz kredytów zaciągniętych w innych bankach, wyliczanymi w oparciu o stawki wewnętrznej ceny pieniądza (2008 r. i I półrocze 2009 r.) lub ceny transferowe (od lipca 2009 r.) a kosztami odsetkowymi od tych środków,
- **dochody z inwestycji środków własnych Banku** wyliczonych w oparciu o stawki wewnętrznej ceny pieniądza (2008 r. i I półrocze 2009 r.) lub ceny transferowe (od lipca 2009 r.),
- **wynik z pozycji wymiany**, za wyjątkiem dochodów z pozycji wymiany przypisanych innym segmentom,
- **wynik na działalności handlowej**,
- **wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych** w części dotyczącej dłużnych papierów wartościowych oraz wyceny instrumentów finansowych.

Na wynik z działalności finansowej z inwestycji kapitałowych składają się następujące pozycje:

- **przychody z tytułu dywidend**,
- **wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych** w części dotyczącej akcji i udziałów,
- **różnica wartości odpisów z tytułu utraty wartości akcji i udziałów**.

Przy ustalaniu wyniku finansowego z inwestycji kapitałowych przyjmuje się założenie, że działalność ta jest finansowana wyłącznie z kapitałów własnych Banku (założenie to przyjęto w oparciu o zasady wyliczania adekwatności kapitałowej Banku).

Ze względu na specyfikę Banku, nie występują zjawiska sezonowości lub cykliczności. Bank świadczy usługi finansowe, na które popyt ma charakter stabilny, a wpływ sezonowości jest nieistotny.

Wyniki Domu Maklerskiego BOŚ S.A. są zależne od koniunktury na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.

W ten sposób liczone są wyniki obszarów jednak dla celów zachowania spójności z formatem stosowanym w informacji zarządczej w tabelach poniżej zastosowano prezentację w układzie rachunku zysków i strat.

Poniżej przedstawiono skonsolidowane wyniki finansowe Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. za okres dwunastu miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku oraz 31 grudnia 2008 roku przypadające na przyjęte segmenty.

Obniżenie wyniku finansowego pionu detalicznego w 2009 roku w porównaniu do 2008 roku spowodowane było głównie:

- „wojną cenową” na rynku depozytów, co znalazło odzwierciedlenie we wzroście kosztów odsetkowych o 35,1 mln zł, tj. o 31,4%,
- wzrostem ogólnych kosztów administracyjnych (z wyłączeniem amortyzacji) o 35%, w szczególności wzrostem wydatków na reklamę o 15,5 mln zł,

- mniej korzystnym ukształtowaniem się wyniku odpisów (netto) z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek, który w 2009 r. wyniósł -26,7 mln zł, podczas gdy w 2008 roku osiągnął poziom -11,8 mln zł,

Od stycznia 2010 roku obowiązuje w Banku, przyjęta przez Zarząd, nowa metodyka alokacji ogólnych kosztów administracyjnych na obszary działalności, która przewiduje alokację całości kosztów na segmenty. Wyniki segmentów zgodnie z nową metodyką zostaną po raz pierwszy zaprezentowane w sprawozdaniu finansowym Banku za I kwartał 2010 roku

Za okres dwunastu miesięcy zakończony 31 grudnia 2009 roku

w tys. zł

		PION KORPORACJI I FINANSÓW PUBLICZNYCH	PION DETALICZNY	DZIAŁALNOŚĆ NA RYNKU MIĘDZYPANOWYM I DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA	DZIAŁALNOŚĆ MAKLERSKA	POZOSTAŁE (NIEUŁOKOWANE W SEGMENTACH)	GRUPA
I	Wynik z tytułu odsetek:	112 826	92 294	27 256	8 473	497	241 346
1.	Przychody z tytułu odsetek	515 797	306 802	423 968	9 468	1 144	1 257 179
	- sprzedaż klientom zewnętrznym	315 299	156 282	125 729	1 473	84	598 867
	- sprzedaż innym segmentom	200 498	150 520	298 239	7 995	1 060	658 312
2.	Koszty z tytułu odsetek	-402 971	-214 508	-396 712	-995	-647	-1 015 833
	- sprzedaż klientom zewnętrznym	-162 109	-146 691	-47 192	-984	-545	-357 521
	- sprzedaż innym segmentom	-240 862	-67 817	-349 520	-11	-102	-658 312
II	Wynik z tytułu opłat i prowizji:	28 894	23 133	-	38 035	951	91 013
1.	Przychody z tytułu opłat i prowizji	29 153	32 585	-	56 389	2 822	120 949
2.	Koszty z tytułu opłat i prowizji	-259	-9 452	-	-18 354	-1 871	-29 936
III	Przychody z tytułu dywidend	-	-	-	101	-	101
IV	Wynik na działalności handlowej	-	-	30 417	12 671	-	43 088
V	Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych	-	-	-2 567	220	-	-2 347
VI	Wynik z pozycji wymiany	9 353	19 442	-1 925	-154	90	26 806
VII	Wynik pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	-1 675	159	-	340	7 361	6 185
VIII	Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości	2 610	-26 670	-9 565	-	-751	-34 376
IX	Ogólne koszty administracyjne (z wyłączeniem amortyzacji)	-74 429	-132 400	-3 176	-39 503	-62 681	-312 189
X	Amortyzacja	-1 339	-7 658	-	-3 833	-12 389	-25 219
XI	Wynik na działalności operacyjnej	76 240	-31 700	40 440	16 350	-66 922	34 408
XII	Wynik finansowy brutto	76 240	-31 700	40 440	16 350	-66 922	34 408
XIII	Obciążenia podatkowe	-14 523	6 023	-7 684	-3 014	11 683	-7 515
XIV	Wynik finansowy netto	61 717	-25 677	32 756	13 336	-55 239	26 893

Aktywa segmentu na 31 grudnia 2009	6 215 400	3 499 520	2 021 497	131 099	219 324	12 086 840
Zobowiązania segmentu na 31 grudnia 2009	4 469 876	3 557 034	3 132 937	330 012	596 981	12 086 840
Nakłady na aktywa trwałe i wartości niematerialne	8 327	14 776	354	5 434	6 995	35 886

Za okres dwunastu miesięcy zakończony 31 grudnia 2008 roku

w tys. zł

		PION KORPORACJI I FINANSÓW PUBLICZNYCH	PION DETALICZNY	DZIAŁALNOŚĆ NA RYNKU MIĘDZYBANKOWYM I DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA	DZIAŁALNOŚĆ MAKLERSKA	POZOSTAŁE (NIEUŁOKOWANE W SEGMENTACH)	GRUPA
I	Wynik z tytułu odsetek:	112 976	103 740	6 677	9 998	-939	232 452
1.	Przychody z tytułu odsetek	399 049	244 599	245 043	12 430	3 938	905 059
	- sprzedaż klientom zewnętrznym	315 420	139 446	145 498	2 206	143	602 713
	- sprzedaż innym segmentom	83 629	105 153	99 545	10 224	3 795	302 346
2.	Koszty z tytułu odsetek	-286 073	-140 859	-238 366	-2 432	-4 877	-672 607
	- sprzedaż klientom zewnętrznym	-201 805	-111 615	-53 284	-2 397	-1 160	-370 261
	- sprzedaż innym segmentom	-84 268	-29 244	-185 082	-35	-3 717	-302 346
II	Wynik z tytułu opłat i prowizji:	27 012	22 612	-	32 738	1 218	83 580
1.	Przychody z tytułu opłat i prowizji	27 250	28 711	-	47 431	4 316	107 708
2.	Koszty z tytułu opłat i prowizji	-238	-6 099	-	-14 693	-3 098	-24 128
III	Przychody z tytułu dywidend	-	-	-	82	-	82
IV	Wynik na działalności handlowej	-	-	7 028	10 515	-	17 543
V	Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych	-	-	31	-1 996	-	-1 965
VI	Wynik z pozycji wymiany	7 551	26 004	-267	379	1 715	35 382
VII	Wynik pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	-784	40	-	-2 160	-1 347	-4 251
VIII	Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości	-17 487	-11 798	-40 724	-	-1 193	-71 202
IX	Ogólne koszty administracyjne (z wyłączeniem amortyzacji)	-68 277	-97 829	-5 198	-33 800	-58 910	-264 014
X	Amortyzacja	-1 432	-8 611	-	-3 151	-12 504	-25 698
XI	Wynik na działalności operacyjnej	59 559	34 158	-32 453	12 605	-71 960	1 909
XII	Wynik finansowy brutto	59 559	34 158	-32 453	12 605	-71 960	1 909
XIII	Obciążenia podatkowe	-6 108	-3 491	1 681	-2 632	8 990	-1 560
XIV	Wynik finansowy netto	53 451	30 667	-30 772	9 973	-62 970	349
Aktywa segmentu na 31 grudnia 2008		5 343 033	2 735 044	2 675 198	111 628	316 662	11 181 565
Zobowiązania segmentu na 31 grudnia 2008		5 126 150	2 919 115	2 704 805	284 629	146 866	11 181 565
Nakłady na aktywa trwałe i wartości niematerialne		6 624	9 480	504	6 497	5 708	28 813

43. Transakcje z podmiotami powiązanymi

Na dzień 31 grudnia 2009 roku i na dzień 31 grudnia 2008 roku Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) był głównym akcjonariuszem w Grupie.

(a) Opis transakcji z głównym akcjonariuszem Banku, tj.: NFOŚiGW

Na dzień 31 grudnia 2009 roku NFOŚiGW posiadał w Banku środki na rachunkach bieżących i terminowych w kwocie 656 750 tys. zł (łącznie z naliczonymi odsetkami). Koszty odsetkowe, jakie Bank poniósł w roku obrotowym 2009 od depozytów Funduszu wyniosły 51 787 tys. zł.

W 2009 roku Bank otrzymał przychody z tytułu prowizji w wysokości 43 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku NFOŚiGW posiadał również limit z tytułu kart płatniczych w wysokości 30 tys. zł, w tym stan należności z tytułu kart płatniczych wyniósł 2 tys. zł, natomiast zobowiązania pozabilansowe 28 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku NFOŚiGW posiadał w Banku środki na rachunkach bieżących i terminowych w kwocie 1 076 212 tys. zł (łącznie z naliczonymi odsetkami). Koszty odsetkowe, jakie Bank poniósł w roku obrotowym 2008 od depozytów Funduszu wyniosły 38 168 tys. zł.

W 2008 roku Bank otrzymał przychody z tytułu prowizji w wysokości 31 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku NFOŚiGW posiadał również limit z tytułu kart płatniczych w wysokości 20 tys. zł, w tym stan należności z tytułu kart płatniczych wyniósł 6 tys. zł, natomiast zobowiązania pozabilansowe 14 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku NFOŚiGW posiadał również zabezpieczenia należytego wykonania umowy w wysokości 631 tys. zł udzielone przez Bank w 2005 roku.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku wartość środków powierzonych na kredyty przez NFOŚiGW wynosiła 85 917 tys. zł, a środków WFOŚiGW 55 452 tys. zł. Natomiast na koniec 2008 roku wartość tychże środków wynosiła odpowiednio NFOŚiGW 172 363 tys. zł, a środków WFOŚiGW 47 570 tys. zł.

Za obsługę kredytów ze środków NFOŚiGW i WFOŚiGW Bank otrzymuje wynagrodzenie, które w roku 2009 wynosiło od NFOŚiGW 3 101 tys. zł, a od WFOŚiGW 743 tys. zł, w roku 2008 od NFOŚiGW 5 060 tys. zł, a od WFOŚiGW 539 tys. zł.

NFOŚiGW oraz WFOŚiGW udzielał dopłat do odsetek dla klientów które wynosiły w roku 2009 NFOŚiGW 599 tys. zł i WFOŚiGW 9 860 tys. zł, a w analogicznym okresie roku 2008 NFOŚiGW 450 tys. zł i WFOŚiGW 9 753 tys. zł.

Transakcje z NFOŚiGW zostały przeprowadzone na warunkach ogólnych oferty publicznej Banku.

(b) Informacje dotyczące kredytów i depozytów Członków Zarządu i Rady Nadzorczej Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. oraz członków ich rodzin

W ramach działalności operacyjnej przeprowadzone transakcje z członkami organu zarządzającego i kluczowym personelem kierowniczym obejmują przede wszystkim kredyty i depozyty. Salda poszczególnych pozycji bilansu na 31 grudnia 2009 roku i 31 grudnia 2008 roku oraz związane z nimi koszty i przychody na 31 grudnia 2009 roku oraz na 31 grudnia 2008 roku zaprezentowano poniżej:

Kluczowy personel kierowniczy

	31-12-2009	31-12-2008
Stan kredytów	-	-
Udzielone zobowiązania z tytułu linii kredytowych	24	60
Stan depozytów	2 057	770
	01-01-2009	01-01-2008
	31-12-2009	31-12-2008
Koszty odsetek od depozytów	49	28

Kluczowy personel kierowniczy korzysta z kredytów i depozytów na warunkach ogólnych oferty publicznej Banku.

Ponadto wartość instrumentów finansowych na rachunkach inwestycyjnych kluczowego personelu kierowniczego na 31 grudnia 2009 roku wynosiła 180 tys. zł, natomiast na 31 grudnia 2008 roku 187 tys. zł.

W 2009 i 2008 roku nie wystąpiły żadne transakcje z członkami rodzin Członków Zarządu i Rady Nadzorczej Grupy.

(c) Wynagrodzenie kluczowego personelu kierowniczego Grupy Kapitałowej BOŚ S.A.

Rada Nadzorcza Banku:

1.	Marcin Likierski	237 tys. zł
2.	Jacek Maciej Bajorek	142 tys. zł
3.	Marian Adam Pigan	119 tys. zł
4.	Józef Koziół	119 tys. zł
5.	Michał Juliusz Machlejd	119 tys. zł
6.	Marian Malicki	119 tys. zł
7.	Michał Jacek Wysocki	119 tys. zł
8.	Ryszard Ochwat	119 tys. zł
		1 093 tys. zł

w tym:

- krótkoterminowe świadczenia pracownicze	1 093 tys. zł
---	---------------

Zarząd Banku:

1.	Mariusz Klimczak	892 tys. zł
2.	Adam Zbigniew Grzebieluch	704 tys. zł
3.	Stanisław Kolasiński	310 tys. zł
4.	Marek Kazimierz Serafiński	683 tys. zł
5.	Krzysztof Wojciech Telega	692 tys. zł
6.	Stanisław Kostrzewski	119 tys. zł
7.	Jerzy Witold Pietrewicz	758 tys. zł
		4 158 tys. zł

w tym:

- krótkoterminowe świadczenia pracownicze	3 741 tys. zł
- świadczenia po okresie zatrudnienia	268 tys. zł
- świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	149 tys. zł

Wynagrodzenia z tyt. pełnienia funkcji we władzach jednostek podporządkowanych:

1.	Adam Zbigniew Grzebieluch	89 tys. zł
2.	Krzysztof Wojciech Telega	39 tys. zł
		128 tys. zł

w tym:

- krótkoterminowe świadczenia pracownicze	128 tys. zł
---	-------------

Łączna kwota wynagrodzeń Członków Zarządu Banku zawiera: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za czas choroby, koszty polis ubezpieczeniowych, koszty opieki medycznej, koszty korzystania z samochodów służbowych dla celów prywatnych, odprawy z tytułu odwołania z funkcji Członka Zarządu, odszkodowania wynikające z umów o zakazie konkurencji, ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy.

44. Przejęcie i zbycie spółek

W okresie sprawozdawczym i w okresach porównywalnych nie miały miejsca żadne połączenia ani zbycia z udziałem Spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej BOŚ S.A.

45. Wypłacone i zaproponowane dywidendy

Zwołane na dzień 26 czerwca 2009 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie BOŚ S.A. nie uchwaliło dywidendy za 2008 rok. Zgodnie z Uchwałą dywidenda za 2008 rok nie została wypłacona. Grupa nie planuje wypłaty dywidendy za 2009 rok.

46. Zdarzenia po dniu bilansowym

Po dniu bilansowym nie wystąpiły znaczące zdarzenia mające wpływ na prezentowane skonsolidowane sprawozdanie finansowe, inne niż opisane w „Sprawozdaniu Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A. w 2009 roku” w pkt. V. Ppkt. 5.

Podpisy wszystkich Członków Zarządu

Data 17.03.2010	Mariusz Klimczak	Prezes Zarządu	
Data 17.03.2010	Adam Zbigniew Grzebieluch	Wiceprezes Zarządu	
Data 17.03.2010	Stanisław Kolasiński	Wiceprezes Zarządu	
Data 17.03.2010	Marek Kazimierz Serafiński	Wiceprezes Zarządu	
Data 17.03.2010	Krzysztof Wojciech Telega	Wiceprezes Zarządu	